

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΈΤΟΣ 2007-2008

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΕΓΚΥΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΗΤΡΟΤΗΤΑ

(ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ)

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : ΚΡΙΕΚΟΥΚΗ ΜΑΡΙΑ Α.Μ. 1690

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ : ΡΗΓΑ Α. Β.

Ρέθυμνο, 2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	1
ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ.....	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ.....	4
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ</u> ΕΡΕΥΝΑ- ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	15
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ</u> ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	68
ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΙ ΧΡΩΜΑΤΩΝ.....	75
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ</u> ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ «ΧΡΩΜΑΤΙΚΩΝ» ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	87
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ</u> ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ.....	96
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ</u>	105
<u>ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ (5.1.)</u> «ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ» ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ.....	105
<u>ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ (5.2.)</u> ΘΕΤΙΚΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ.....	116
<u>ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ (5.3.)</u> ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ.....	127
<u>ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗ (5.4.)</u> ΑΝΤΙΚΡΟΥΟΜΕΝΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ.....	132
<u>ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΜΠΤΗ (5.5.)</u> ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	138

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....143

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....144

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....155

ΞΕΝΗ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....157

ΑΡΘΡΑ.....158

Ιδιαίτερες ευχαριστίες θα ήθελα να εκφράσω στην Τακτική Καθηγήτρια Κοινωνικής – Κλινικής Ψυχολογίας Α. Β. Ρήγα που υπήρξε η «οδηγός» και η «πολύτιμη γνώση» στην πρώτη μου ερευνητική προσπάθεια. Χωρίς την πολύτιμη καθοδήγηση και συμπαράστασή της, δεν θα είχα τολμήσει να πραγματοποιήσω αυτό το εγχείρημα.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον συμφοιτητή και φίλο μου Β. Βασιλείου, που αποτέλεσε τον συνεργάτη μου στην διεξαγωγή και στην μερική ανάλυση της έρευνας.

Τέλος, ευχαριστίες εκφράζω την Ε. Γκίκα, Υπεύθυνη του τμήματος Ψυχολογικής Στήριξης της Γυναικολογικής – Μαιευτικής Κλινικής «Μητέρα», που βοήθησε ώστε η ερευνητική ομάδα να συλλέξει το δείγμα της παρούσας έρευνας.

Μ. Κριεκούκη

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Στην παρούσα έρευνα μελετήθηκαν οι κοινωνικές αναπαραστάσεις της Ελληνίδας εγκύου για την μητρότητα και για την εγκυμοσύνη. Πρώτιστα, παρουσιάζει ενδιαφέρον να δοθεί η ετυμολογική και αναλυτική ταυτότητα του θέματος που διερευνάται ` δηλαδή της εγκυμοσύνης.

Ετυμολογικά η λεκτική αυτή έννοια έχει ως εξής: (Α.Β. Ρήγα, Καρκίνος: από την μητέρα στην κόρη, η δυναμική της επανάληψης, 2005) Εγκυμοσύνη (επί το ορθότερον εγκυμόνησις): συντίθεται από το πρώτο συνθετικό εν (Σκαρλάτου Βυζαντίου, τομ.1, σ. 421-422), το οποίο σημαίνει, και δη με κάποιο όνομα συντιθέμενο, το εμπεριεχόμενο, το εντός. Το υ προ του κ γίνεται γ (Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό ΗΛΙΟΥ, τομ.14, σ.193). Το δεύτερο συνθετικό προέρχεται από το ρήμα κύω (γύω) [και αυτά από το ρήμα γάω-γω = χωρώ, περιέχω (Σκαρλάτου Βυζαντίου, τομ.1, σ. 261 και 722)] και την κατάληξη –μόνησις (κατά πρώτην εκδοχή), που προέρχεται από τη λέξη μόνη και τον μέλλοντα ήσω του ρήματος έημι (Σκαρλάτου Βυζαντίου, τομ.1, σ. 621) (Ρήγα 2005 Καρκίνος: Από την μητέρα στην κόρη, σελ.77)

Το έημι κατά μια από τις έννοιές του σημαίνει εκβγάζω, άρα το εγκυμόνησις ερμηνεύεται ως η πράξη του μόνη (ενν. γυναίκα) θα εβγάλει το εμπεριεχόμενο

(κύημα). Κατά τη δεύτερη εκδοχή το μόνησις προέρχεται εκ του ρήματος εγκυμονέω – ώ από το μονέω-ώ από το το ρήμα μαίνομαι, συγγενές του μαιμάω – ώ (Σκαρλάτου Βυζαντίου, τομ. 1, σ.357 και σ.815), και δη του μέλλοντος μανήσομαι=επιθυμώ, αναζητώ σφόδρα. Στο ρήμα μανήσομαι, το κυνικό, δωρικό και αττικό –α στην αιολική διάλεκτο αντικαθίσταται από το –ο και γίνεται η, μάνηση-μόνηση, οπότε η λέξη εγκυμοσύνη ερμηνεύεται ως η κατάσταση της σφοδρής επιθυμίας του εμπειροχόμενου (ενν. Του εν-κυήματος). (Ρήγα 2005 Καρκίνος: Από την μητέρα στην κόρη, σελ.77)

Στην λέξη εγκυμοσύνη λοιπόν διαφαίνεται το καλό αντικείμενο, η δημιουργία επιθυμίας για τη ζωή , έννοιες που διατρέχουν την εγκυμοσύνη και αντικατοπτρίζονται στις απαντήσεις του δείγματος της παρούσης έρευνας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ

Η μητρότητα δεν είναι μόνο η ολοκληρωμένη έκφραση της γυναίκας αλλά η γυναίκα εκφράζει την οντότητα της μέσα από την μητρική της λειτουργία. Η Simon de Beauvoir αναφέρει για το παρελθόν ότι «η θέση όπως τη διαμόρφωσε η κοινωνία, την κρατά σε μια μόνιμη κατάσταση κατωτερότητας η οποία επιδρά πάνω στις δυνατότητες της για πραγμάτωση...». Ωστόσο, η σύγχρονη αντίληψη αναγνωρίζει ότι η γέννηση και η ανατροφή των παιδιών δεν είναι ο μοναδικός προορισμός της γυναίκας. Δίνει αξία στη γυναικεία προσωπικότητα και αναγνωρίζει την ισότιμη συμβολή της με τον άνδρα σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Η εγκυμοσύνη είναι μια περίοδος που χαρακτηρίζεται από ποικιλία συναισθημάτων και συγκινήσεων . Η ζωή της γυναίκας και του άντρα μπαίνει σε μια νέα περίοδο στην οποία αλλάζει πολύ η καθημερινότητα του ζευγαριού . Οι εννέα μήνες κυοφορίας δεν θα χαρίσουν μόνο ένα παιδί ,αλλά θα επανατοποθετήσουν σε νέα βάση τα συναισθήματα , τις σχέσεις και την καθημερινότητα. Στην περίοδο αυτή θα ανακαλυφθούν δυνάμεις ,δυνατότητες και δυναμικές του εαυτού της γυναίκας που θα την βοηθήσουν τόσο στην σχέση με τον σύντροφο αλλά και στην πιο στενή επικοινωνία με το περιβάλλον.

Η εγκυμοσύνη είναι μια μεταβατική περίοδος για όλη την οικογένεια. Πρόκειται για μια διεργασία στην οποία εμπλέκονται πολλοί παράγοντες , όπως οι ανάγκες , οι στάσεις και οι εμπειρίες της εγκύου κατά την προγεννητική περίοδο . Η στήριξη, η συναισθηματική συμπαράσταση του συζύγου , η επικοινωνία μαζί του καθώς και η σχέση που θα αναπτυχθεί με το γιατρό , θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη γυναικεία υπόσταση . Όσο περισσότερο κουβεντιάζει η γυναίκα με τον εαυτό της και ξεκαθαρίσει όλα τα προβλήματα ή τις προτεραιότητες που πρέπει να τοποθετήσει σε νέες βάσεις –αντιφατικά συναισθήματα , άγχος , αποδοχή για το σώμα που αλλάζει, καριέρα και μητέρα- τόσο περισσότερο θα είναι διαθέσιμες ψυχικά να απολαύσει κάθε μέρος αυτού που , επιτέλους, συνέβη και σε αυτήν . Μόλις καταφέρει να αποκτήσει εμπιστοσύνη στον εαυτό της και αισιοδοξία για το αύριο , η εγκυμοσύνη θα είναι για αυτήν , τον σύντροφο της και το μωρό που έρχεται μια γιορτή που θα την βιώσει σε όλο της το μεγαλείο.

Για ένα μεγάλο ποσοστό γυναικών , η μητρότητα είναι μέρος της γυναικείας τους φύσης. Η δημιουργία σπιτικού και η ανατροφή των παιδιών είναι δύο από τους βασικότερους σκοπούς στη ζωή μίας γυναίκας . Πολλές γυναίκες κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης , νιώθουν το αίσθημα της ικανοποιημένης φιλοδοξίας(να γίνουνε μητέρες) και αισθάνονται ασφαλείς διότι η εγκυμοσύνη είναι η απόδειξη της κοινωνικής τους αξίας . Δηλαδή , μια γέννηση συνεπάγεται την απόλαυση του να είσαι μητέρα . Επίσης, πολλές γυναίκες θεωρούν τον ερχομό ενός παιδιού ως δώρο από τον αγαπημένο τους. Πράγματι, ένα παιδί ολοκληρώνει μια σχέση και δίνει την αίσθηση της ολοκληρωμένης ενότητας ενός ζευγαριού . Αναμφίβολα, πολλές νέες μητέρες νιώθουν τη σχέση με το μωρό τους ως μια απόλυτα προνομιούχα σχέση που με τίποτα δεν μπορεί να αντικατασταθεί .

Ένα βρέφος αντιπροσωπεύει την ελπίδα για την πραγματοποίηση ανικανοποίητων επιθυμιών. Αυτό οφείλεται στον βαθμό ικανοποίησης που είχε μια μητέρα από τους γονείς της, όταν ήταν παιδί. Προσπαθεί να δώσει στο παιδί της όσα δεν έκανε αυτή όταν ήταν νέα . Συν τοις άλλοις ,πολλές νέες μητέρες δέχονται οικογενειακές και συζυγικές πιέσεις έτσι ώστε με το παιδί να συνεχιστεί η οικογενειακή καταγωγή ή η συνέχιση του πατρικού ονόματος. Φυσικά, κάθε νέα γυναίκα είναι ελεύθερη ,ασφαλώς, να απορρίψει το ρόλο που προσπαθεί να της επιβληθεί. Ωστόσο, η επιβεβαίωσή του εαυτού της ως γυναίκα, και η ολοκλήρωση της οικογένειας έρχονται με ένα παιδί.

Ο οικογενειακός προγραμματισμός ,οριοθετεί την συνειδητή ιδέα για την απόκτηση ενός παιδιού .Ένα ζεύγος σχεδιάζει να αποκτήσει παιδιά με τρόπο συνειδητό και ξεκάθαρο. Έχουμε σκοπό να αποκτήσουμε παιδιά γιατί θέλουμε να γίνουμε γονείς . Από την άλλη, το αίτημα για παιδί προέρχεται από γυναίκες οι οποίες δεν τεκνοποιούν με φυσιολογικό τρόπο ή γενικά έχουν προβλήματα με την εγκυμοσύνη τους-εξωμήτρια κύηση ή αυθόρμητη αποβολή-.Τότε, το αίτημα για ένα παιδί γίνεται με τρόπο απαιτητικό και μάλιστα καταθλιπτικό αφού οι γυναίκες αυτές θεωρούν ότι δεν υπάρχει νόημα ύπαρξης χωρίς αυτό. Η ανάγκη, λοιπόν , για παιδί, εγκαθίσταται στην γυναίκα μετά από μια προσβολή της φυσικής μητρικής της ικανότητας.

Έτσι καταλαβαίνουμε ότι στο θέμα επιθυμητής εγκυμοσύνης υπάρχει το συνειδητό σχέδιο που ,αφενός, είναι ο οικογενειακός προγραμματισμός, αφετέρου, είναι η ταύτισή με τους δικούς μας γονείς να γίνουμε ,δηλαδή, γονείς όπως ήταν πριν από εμάς αυτοί. Υπάρχει τέλος και η ασυνείδητη επιθυμία να αποκτήσουμε επιτέλους το δικό μας παιδί όπως ακριβώς το ονειρευόμασταν όταν ήμασταν παιδιά.

Κάθε παιδί που γεννιέται έχει ήδη ζήσει εννέα μήνες στη μήτρα της μητέρας του και από αυτή την περίοδο των εννέα μηνών, όπου η ανάπτυξή του γίνεται με συνταρακτικά γρήγορους ρυθμούς εξαρτάται η υγεία, η ψυχική ισορροπία και η πνευματική του δομή. Η επιστήμη σήμερα γνωρίζει, ότι το έμβρυο από την αρχή της ζωής του, από την ένωση του σπερματοζωαρίου με το ωάριο, έχει συνειδητοποίηση της ύπαρξής του. Όλα όσα βλέπει, ακούει, αισθάνεται, σκέπτεται και ζει η μητέρα το έμβρυο, τα αισθάνεται και τα ζει την ίδια στιγμή μαζί της. Οι έρευνες στον χώρο της ψυχολογίας αναφέρουν ότι αν στη διάρκεια της εγκυμοσύνης η μέλλουσα μητέρα παραμελεί την διατροφή και την υγιεινή ζωή της, ή αν δεν επιθυμεί την εγκυμοσύνη της, αυτές οι ελλείψεις, φυσικές και ψυχικές, επηρεάζουν αρνητικά την ανάπτυξη των οργάνων του οργανισμού του εμβρύου, πρωτίστως μάλιστα επηρεάζουν το αμυντικό του σύστημα, το ενδοκρινικό και το κεντρικό νευρικό του σύστημα, δηλαδή την διάπλαση του εγκεφάλου του. (δρ. Michel Odent).

Η εμβρυική ανθρώπινη ύπαρξη λοιπόν ήδη από την αρχή της ζωής της έχει «αυτό-συνείδηση», αισθητηριακές αντιλήψεις, συναισθηματικά και νοητικά βιώματα και μνήμη. Αυτές οι πρώτες εμπειρίες αποτελούν την πρώτη ανάπτυξη του μητρικού συναισθήματος.

Το μητρικό πνεύμα δεν επιδέχεται νοθεία. Ούτε καν μπορεί να περιορισθεί σε εγωιστικές απασχολήσεις και απολαύσεις. Είναι ένα δώρο της γυναικείας ψυχής ιδιαίτερος, που όσο περισσότερο δαπανάται τόσο εμφανίζεται ενώ όσο αντίθετα όταν περιορίζεται, τότε καταστρέφεται (Α. Ασπιώτη, 1979, Από τα ψυχολογικά προβλήματα του κοριτσιού, σελ. 219).

Η ανάπτυξη του μητρικού συναισθήματος, ο δρόμος που αυτό παίρνει, ο τρόπος που πραγματοποιείται, η σχέση ανάμεσα στη μητέρα και το παιδί ρυθμίζονται από πολλούς παράγοντες. Για να μπορέσει επομένως το παιδί να αναπτυχθεί σε μια

αρμονική προσωπικότητα, πρέπει, ήδη πριν από τη γέννησή του να αναπτύξει ψυχική επαφή με τη μητέρα του που σηματοδοτεί την απαρχή της «γέννησης» του μητρικού συναισθήματος. Άλλωστε, σύμφωνα με τον δρ. Thomas Verny «για να αναπτύξει ο άνθρωπος την ικανότητα και την δυνατότητα αγάπης προς τον συνάνθρωπο, πρέπει να έχει δεχθεί την αγάπη της μητέρας του πριν από την γέννηση του». Επιπρόσθετα, το βρέφος, αμέσως μετά τη γέννησή του, πρέπει να αντιμετωπίσει ένα περιβάλλον που να του δίνει απόλυτη σιγουριά και πίστη στον εαυτό του και τους άλλους ανθρώπους. Αυτή η ουσιώδης συμπεριφορά απέναντι στη ζωή δημιουργείται μέσω του ζωντανού διαλόγου με τα άτομα που το φροντίζουν και του προσφέρουν αγάπη και κίνητρα. Αυτό είναι το πρώτο στοιχείο δημιουργίας και αρμονίας για τον άνθρωπο.

ΕΓΚΥΜΟΣΥΝΗ

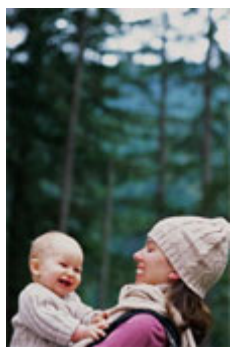
Η εγκυμοσύνη, ο τοκετός, και η είσοδος στη μητρότητα αποτελούν για τη γυναίκα μια ψυχοβιολογική περίοδο κρίσης. Οι έντονες φυσιολογικές, ψυχολογικές, και κοινωνικές μεταβολές κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης συχνά δημιουργούν παλιές λανθάνουσες καταστάσεις που έχουν βιωθεί κατά την διάρκεια της παιδικής ηλικίας της γυναίκας και συνδέονται έπειτα άμεσα με τον τρόπο που η μητέρα και ο πατέρας συγκροτούν την μητρότητα και την πατρότητα. Μέσω αυτών των

αντιδράσεων τα παλιά ψυχικά βιώματα βγαίνουν στην επιφάνεια, ενώ η γυναίκα θα έχει δυνατότητες να βρει άλλες πιο ώριμες λύσεις. Μια ψυχολογική κρίση κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης μπορεί να καταστεί οριακό σημείο στη ζωή της γυναίκας, γιατί υπάρχει περίπτωση τότε να αποκτήσει μια εμπειρία αποσαφήνισης της ταυτότητας της- ποια είναι, τι αναζητάει- και αφετέρου περισσότερη ωριμότητα και διεισδυτικότητα. Η «κρίση» αυτή δεν εκφράζει μια παθολογική κατάσταση, ούτε προσδιορίζει μια καταστροφή αλλά σημαίνει περίοδο αυξημένης ευαισθησίας στο να αποδειχθεί πηγή δημιουργικής ενέργειας.

Σύμφωνα με τον Erikson , ο οποίος έχει αναλύσει την ψυχική ανάπτυξη και ωρίμανση του ανθρώπου σε σχέση με περιόδους κρίσεων και τους συγκεκριμένους σκοπούς τους ,τόσο η πρωτότοκος μητέρα και ο πατέρας , όσο και το νεογέννητο βρέφος πρέπει να υπερνικήσουν θετικά τις βασικότερες συγκρούσεις που σχετίζονται με την περίοδο την οποία διανύουν . Αυτή είναι κατά την γνώμη του η βασικότερη προϋπόθεση , για να μπορέσει ο άνθρωπος σε μελλοντικές περιόδους της ζωής του να λύσει με αποτελεσματικό τρόπο τα προβλήματα που θα ανακύψουν . Ο δρόμος προς την ωριμότητα περνά μέσα από κρίσεις ανάπτυξης . Ο κυρίως σκοπός των ολοκληρωμένων γονέων είναι να αναπτύξουν «μία πραγματική και αμοιβαία ψυχοκοινωνική οικειότητα με ένα άλλο ανθρώπινο πρόσωπο , χωρίς , ωστόσο να χάσουν την ταυτότητα τους . Αυτό συμβαίνει στις σχέσεις μεταξύ των συζύγων και στη σχέση τους με τον νεογέννητο .

Σκοπός της μητρότητας και της πατρότητας είναι επίσης να δώσει στο νεογέννητο βρέφος τις ευκαιρίες να αναπτύξει ένα συναίσθημα θεμελιώδους εμπιστοσύνης και ασφάλειας . Από το μέρος της μητέρας αυτό είναι μια μακρόχρονη και περίπλοκη διαδικασία που σε ένα υψηλό βαθμό εξαρτάται από την ανάπτυξη της ως γυναίκα ,από την συνειδητή και υποσυνείδητη στάση της απέναντι στο βρέφος

,από το πώς αντιμετώπισε την εγκυμοσύνη και τον τοκετό της , από την συμπεριφορά των δικών της και της κοινωνίας απέναντι στο θηλασμό και την παιδική φροντίδα και από την «απάντηση –αντίδραση του νεογνού» .

Η εγκυμοσύνη είναι οικογενειακή υπόθεση. Στην περίοδο αυτή, σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν τόσο ο σύζυγος όσο και το στενό οικογενειακό περιβάλλον. Η Marbeau-Cleirens σημειώνει ότι η έγκυος γυναίκα αναζητά συμπαράσταση μέσα στο προσωπικό της περιβάλλον και την κοινωνία . Εάν δεν της δοθεί αυτή η συμπαράσταση, που έχει τόσο ανάγκη, η δυνατότητά της να αφοσιωθεί στις προσωπικές της σχέσεις μειώνεται και πρώτα από όλα στη σχέση της με το νεογέννητο βρέφος. Η Deutsch υποστηρίζει ότι « αν οι σχέσεις είναι καλές μεταξύ της μητέρας και του πατέρα του παιδιού που θα γεννηθεί, τότε δημιουργούνται τα ψυχολογικά θεμέλια του τριγώνου γονείς-παιδί». (Ρήγα, 19991)

Η παρουσία του συντρόφου της εγκύου είναι κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης περισσότερο πολύτιμη παρά ποτέ! Ωστόσο, ανησυχεί μήπως παραγκωνιστεί από την ενασχόληση της γυναίκας με το παιδί , φοβάται για τα οικονομικά του σπιτιού αλλά και για τον καινούργιο του ρόλο, αυτόν του πατέρα .

Επειδή η γυναίκα είναι απορροφημένη από την εγκυμοσύνη, που δημιουργεί φροντίδες, ο άντρας αισθάνεται τελείως αποξενωμένος, νιώθει ότι στερείται σταδιακά την τρυφερότητα και την προσοχή στις οποίες ήταν συνηθισμένος. Φαίνεται ότι ο σύζυγος φοβάται ότι με το ρόλο της μητέρας θα χαθεί ο ρόλος της συζύγου.

Αν η νεαρή μέλλουσα μητέρα βοηθήσει τον σύζυγο της να μοιραστεί μαζί της την ψυχολογική της αμφιθυμία κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης της και αν εκείνος αισθανθεί τις κινήσεις του παιδιού τους τότε προετοιμάζεται το έδαφος όπου θα ανθίσει το πατρικό συναίσθημα. (Ρήγα, 1991)

ΜΗΤΡΟΤΗΤΑ

Ο κοινωνικός περίγυρος επί σειρά χιλιετιών εκπαίδευε ειδικά το κορίτσι στο ρόλο της αυριανής μητρότητας, είτε από την παιδική ηλικία μέσα από το δυναμικό παράδειγμα της μητέρας του που ανέτρεφε και παιδαγωγούσε καθώς επίσης μέσα από το παιχνίδι της κούκλας και τα παραδοσιακά τραγούδια διαφαίνεται η μητρική φύση της μητέρας. Αυτή η «φυσική προετοιμασία» ανάγεται στο βάθος των αιώνων και

είναι βαθιά εγγραμμένη στην κυτταρική μνήμη των γυναικών που είναι πια έτοιμες να γίνουν μητέρες.

Στην πραγματικότητα, η γυναίκα είναι μορφοποιός και έχει από τη φύση της μια μεγάλη δύναμη υλοποίησης, σχηματισμού. Η σκέψη και η νοοτροπία της, το συναίσθημα και οι εντυπώσεις της παρεμβαίνουν μεταλλάσσοντας ή ενεργοποιώντας τις ιδιότητες του DNA των χρωμοσωμάτων του εμβρύου θετικά ή αρνητικά ανάλογα με τη φύση της. Αυτή η βασική αντιμετώπιση της μητέρας προς το παιδί της δηλαδή η ικανότητα της να του δείχνει το ενδιαφέρον της και να μπορεί να προσαρμόσει τον εαυτό της στις ανάγκες του, η ικανότητα να κατανοεί τα σήματα που δίνει το βρέφος και να ανταποκρίνεται στις ψυχικές και ψυχολογικές αναζητήσεις είναι πολύ ζωτικές λειτουργίες για την ψυχική και φυσική του ανάπτυξη(πρωταρχική μητρική απασχόληση, Winnicott, 1971). Η πιο απαραίτητη προϋπόθεση πάντως, στη στάση της πρωτότοκου μητέρας απέναντι στο βρέφος της είναι να επιθυμούσε να γίνει μητέρα και να το είχε δεχτεί κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης. Σύμφωνα με απόψεις ερευνητών, η πρώτη «συναισθηματική συμβίωση» μητέρας-βρέφους μετά τον τοκετό είναι ουσιαστικής σημασίας για να μπορέσει κανείς να κατανοήσει τη σχέση μεταξύ μητέρας και παιδιού. Η ικανότητα της μητέρας να δημιουργήσει μια συμβιωτική σχέση είναι λίγο πολύ ένας δεδομένος τρόπος ζωής για το νεογέννητο παιδί. Το πρώτο βήμα προς μια «ψυχολογική συμβίωση» της δυάδας γίνεται όταν η έγκυος γυναίκα συνειδητά και ασυνειδητά , συναισθηματικά και διανοητικά κατανοεί και δέχεται ότι είναι έγκυος. Από τότε που οι σκέψεις της μητέρας, οι φαντασιώσεις της και οι μέλλουσες επιθυμίες της θα κινούνται πιο συνειδητά πλέον γύρω από το αναμενόμενο παιδί τότε η ψυχολογική συμβίωση αναπτύσσεται πιο γρήγορα. Ουσιαστικά η μητέρα προετοιμάζει τον εαυτό της ενεργά και μερικές φορές

συνειδητά να γίνει η «προσφερόμενη εταίρος» στη σχέση της απέναντι στο παιδί.(A.B. Ρήγα, 1991))

Παρόλα αυτά κατά τη διάρκεια του τοκετού η βιολογική συμβίωση διασπάται. Αυτός ο φυσικός χωρισμός μητέρας-βρέφους μπορεί να δημιουργήσει ψυχολογικό τραύμα εάν δεν έχει προετοιμάσει βαθμιαία τον εαυτό της για αυτό το γεγονός κατά το τελευταίο μέρος της εγκυμοσύνης της. Η συναισθηματική ανάγκη πολλών γυναικών μετά τον τοκετό εντοπίζεται στο να δημιουργήσουν πάλι την συμβίωση με το παιδί και να ανακουφίσουν τους εαυτούς τους από το «συναισθηματικό κενό» που αισθάνονται μετά τη γέννηση του παιδιού. Εάν αυτή η αναζήτηση της γυναίκας δεν εκπληρωθεί, μπορεί να παρουσιαστούν αντιδράσεις όπως: κατάθλιψη, ανησυχία, αποξένωση από το παιδί, ανασφάλεια για τα καθήκοντα της ως μητέρα και έλλειψη αυτοπεποίθησης.(A.B. Ρήγα,1991)

Σύμφωνα με τις πρόσφατες εμπειρίες των ερευνητών , η πρώτη ώρα επαφής μητέρας και βρέφους είναι η πιο σημαντική. Η φυσική επαφή επομένως της μητέρας με το βρέφος ικανοποιεί την ανάγκη της για προσέγγιση και εξάρτηση. Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται από το γεγονός ότι οι γυναίκες των οποίων η εγκυμοσύνη είχε δοκιμαστεί με διαταραχές στη στάση συμβίωσης, αντιμετωπίζουν μεγαλύτερα προβλήματα και περισσότερες απογοητεύσεις.

Η Claude Revault d' Allonnes αναφέρει ότι: «το μητρικό συναίσθημα δεν έρχεται πάντα μόνο του...». Κατασκευάζεται μέσα από μια διαδικασία αμφιταλάντευσης καθώς η νέα μητέρα μπορεί να αισθανθεί το παιδί της σαν : «καλό αντικείμενο, ήρεμο, ωφέλιμο, δυνατό η σαν κακό αντικείμενο, ανησυχητικό, επικίνδυνο, απειλητικό, όπως η ίδια βιώνει τον εαυτό της σαν καλή μητέρα ή σαν κακή μητέρα, διαμέσου των αναπαραστάσεων της δικής της μητέρας...». (A.B. Ρήγα, 1991)

Συμπερασματικά, είναι γεγονός ότι τα δυο μεγάλα καθήκοντα της γυναίκας ως μητέρα, συνίστανται στο να θεμελιώσει με τρόπο αρμονικό την ενότητα της με το παιδί και να την λύσει αρμονικά αργότερα.

Τέλος, το πρότυπο της ιδανικής μητέρας και το πρότυπο του ιδανικού πατέρα προβάλλονται ως παράλληλες εκφράσεις προστατευτικότητας και αγάπης προς τον Εαυτό και ενσωματώνουν χαρακτηριστικά τα οποία ο Εαυτός ούτε διαθέτει, ούτε επιθυμεί να προσλάβει, αλλά τα οποία τα οποία θέλει να βιώσει ως στάση των Άλλων απέναντί του. Έτσι, αυτό που αξιολογείται θετικά είναι αποκλειστικά το ενδιαφέρον των Άλλων προς τον Εαυτό, μόνο οι Άλλοι μπορούν να αναπληρώσουν τις αντίστοιχες ελλείψεις του (Ρήγα και συνεργάτες, 2003, Το κουτί της Πανδώρας, σελ. 184).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΥΛΙΚΟ-ΜΕΘΟΔΟΣ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σε αυτή την μελέτη γίνεται μια προσπάθεια διερεύνησης των κοινωνικών αναπαραστάσεων της εγκύου σχετικά με το μελλογέννητο παιδί και την σχέση της εγκυμοσύνης με τα συναισθήματα της εγκύου κατά την προγεννητική περίοδο . Ως κοινωνικές αναπαραστάσεις ο Moscovici επανειλημμένα έχει τονίσει στις τελευταίες του ομιλίες ότι είναι «εσωτερικά διανοητικά σχήματα» και προκατασκευασμένες ιδέες, σκέψεις, κρίσεις, φορτισμένες με συναισθήματα, μέσω δε αυτών των «σχημάτων του νου» οι άνθρωποι προσπαθούν να κατανοήσουν, να αντιληφθούν και να αξιολογήσουν συμπεριφορές, αξίες, πράξεις και ιδεολογίες (Ρήγα, 2004, Κοινωνικές Αναπαραστάσεις και Ψυχοκοινωνική Ταυτότητα, σελ.11). Χρησιμοποιούνται διάφοροι παράγοντες όπως η ηλικία , το μορφωτικό επίπεδο ,το

επάγγελμα και τις σχέσεις που έχει η έγκυος με το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον (σύζυγος , γονείς , φίλοι και εργασιακό περιβάλλον) .

ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ

Το κύριο ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν το ερωτηματολόγιο .Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου περιλάμβανε τα κοινωνικά –δημογραφικά στοιχεία , όπως το φύλο (όλες γυναίκες) , η ηλικία , το επάγγελμα , ο τόπος μόνιμης κατοικίας ,η οικογενειακή κατάσταση ,το μορφωτικό επίπεδο και η εθνικότητα . Το δεύτερο μέρος αποτελείτο από 24 ερωτήσεις εκ των οποίων οι 20 ήταν κλειστού τύπου ερωτήσεις με διαβαθμισμένη επιλογή και οι 4 ερωτήσεις ανοιχτού τύπου όπου το δείγμα έπρεπε να απαντήσει με βάση τις προσωπικές εμπειρίες . Οι ερωτήσεις του δεύτερου μέρους συντάχθηκαν με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε πρώτον , να μελετηθεί η ποιότητα των σχέσεων που έχει η εγκυμονούσα με το οικογενειακό (γονείς ,αδέρφια) και κοινωνικό (φίλοι , συνάδελφοι) της περιβάλλον , και δεύτερον , να δειχθούν οι αλλαγές που επέρχονται σε μια γυναίκα στον συναισθηματικό τομέα με την έλευση ενός παιδιού . Οι παραπάνω προτάσεις αποτελούν και τις υποθέσεις της έρευνας.

Η εύρεση του δείγματος έγινε με την συνεργασία του Πανεπιστημίου Κρήτης και του τμήματος Ψυχολογίας με δύο Μαιευτήρια της Αθήνας, την Γενική Μαιευτική /Γυναικολογική και Παιδιατρική Κλινική ‘ ΜΗΤΕΡΑ’ και την Μαιευτική Κλινική ‘Έλενα Βενιζέλου’ με την βοήθεια του τμήματος Ψυχικής Υγείας- Ψυχολογικής Υποστήριξης του ‘Μητέρα’ φοιτητές διεξήγαγαν έρευνα στο τμήμα Γυναικολογικών υπερήχων –υπέρηχοι 4D όπου και εξήλθε το δείγμα . Η ανάλυση του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε με την μέθοδο της ποσοτικής ανάλυσης ερωτηματολογίου , καθώς και την ποιοτική ανάλυση με την τεχνική της ανάλυσης

περιεχομένου . Η συγκεκριμένη τεχνική χρησιμεύει « στο να προσφέρει γνώσεις ,σημασίες ,αναπαραστάσεις γεγονότων , όπου οι κατηγορίες (κατηγοριοποιήσεις) καθορίζονται με βάση τις υποθέσεις της έρευνας ,τους αντικειμενικούς της σκοπούς ,την δομή του περιεχομένου των στοιχείων της...(Ρήγα ,1996) .

Οι ερμηνείες ανάλυσης του λόγου επικυρώνονται με τις βιβλιογραφικές αναφορές ,καθώς προσδιορίζονται και συγκρίνονται τα πορίσματα προηγούμενων ερευνών...(Ρήγα ,1996) με τα πορίσματα της υπάρχουσας έρευνας.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το συνολικό μέγεθος του δείγματος ήταν 131 (εκατόν τριάντα ένα) γυναίκες που βρίσκονται σε κατάσταση εγκυμοσύνης . Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στο να μελετηθούν τα θέματα που έχουν σχέση με την ανάπτυξη του μητρικού συναισθήματος και την εικόνα του εαυτού (κοινωνική ταυτότητα) .

Συγκεντρώνοντας και αναλύοντας τα στοιχεία από τα ερωτηματολόγια έγιναν κάποιες αρχικές παρατηρήσεις :

Μια πρώτη προσέγγιση των ατόμων που αποτέλεσαν το δείγμα αφορά τα κοινωνικοδημογραφικά τους στοιχεία .

Το δείγμα αποτελείται από 131 εγκύους που η ηλικία τους κυμαίνεται προοδευτικά από 20 – 25 (5%), 26 – 30 (41%), όπου αποτελούν και την μέση ηλικία των εγκύων, 31 – 35 (35%), 36 – 40 (14%) ενώ έχουμε και ένα μικρό δείγμα εγκύων άνω των 41 (1%).(διάγραμμα 1)

Σχετικά με την ηλικία του δείγματος, κρίνεται αναγκαίο να αναφερθεί ότι κατέχει σημαίνοντα ρόλο αν η μέλλουσα μητέρα διανύει το στάδιο της εφηβείας. Στην παρούσα έρευνα, δεν καταγράφηκε ποσοστό που να εμπίπτει στο προαναφερθέν ηλικιακό όριο. Ωστόσο, είναι απαραίτητο να γίνει αναφορά σε έφηβες που «καλούνται» να γίνουν μητέρες και να ενσωματωθούν στον μητρικό ρόλο.

Η εγκυμοσύνη είναι η περίοδος προετοιμασίας του εδάφους για την ανάπτυξη της σχέσης μεταξύ της μητέρας και του παιδιού. Για την έφηβη είναι μια κατάσταση δύσκολη, όσο πιο μικρή τόσο και περισσότερο. Οι ψυχοσυγκρούσεις που αναζωπυρώνονται κατά την κύηση, επιτείνονται λόγω της εφηβείας (Μαρκαντώνης – Ρήγα: Οικογένεια – Μητρότητα – Αποδοχή, 1981). Επίσης επιτείνεται η ανάγκη για τρυφερότητα, συμπαράσταση, επιβεβαίωση της θηλυκότητας που έτσι και αλλιώς

είναι αυξημένες κατά την κύηση. Το περιβάλλον, η οικογένεια της διαδραματίζουν αποφασιστικό ρόλο, καθώς αν δεν ικανοποιήσει αυτές τις ανάγκες (κάτι πολύ πιθανό, αν αναλογιστούμε ότι οι νεαρές άγαμες έγκυες προέρχονται συνήθως από ένα περιβάλλον στερήσεων, είναι εγκαταλειμμένες από τον πατέρα του παιδιού και στιγματισμένες από την κοινωνία). Τότε, σύμφωνα με την Marbeau –Cleirens (αναφ. από Ρήγα 1991 σελ.78) έχει μειωμένη ικανότητα να συνάψει καλή σχέση και να αφοσιωθεί στο παιδί. Ας τονισθεί ότι η εμπειρία της κύησης είναι ένας παράγων καταλυτικός στη συγκρότηση της προσωπικότητας της έφηβης κόρης τόσο ως ανθρώπου, ως γυναίκας και ως μητέρας.

Ο τοκετός μάλιστα καθίσταται οριακό σημείο στη ζωή μιας γυναίκας ` πόσο μάλλον αν η έγκυος είναι έφηβη. Οι Ρωμαίοι χαρακτήριζαν τον τοκετό “*proena magna*” δηλαδή «ποινή μεγάλη» (Αντριεν Ριτς: Γέννημα Γυναίκας», Μτφρ Βρυκκάκη Άρτεμη, 1983). Βέβαια μέσα στον όρο αυτό εμπεριέχεται και η έννοια του πόνου, με τον οποίο κερδίζεται η ωριμότητα. Η έφηβη μπορεί να βιώσει τον τοκετό μόνο ως ποινή – τιμωρία καθώς είναι μια οδυνηρή διαδικασία. Όμως με την αναμόχλευση αρνητικών συναισθημάτων χάνει την μοναδικότητα της στιγμής, που για πρώτη φορά θα πάρει στα χέρια της αυτό το μικρό πλασματάκι, το παιδί της. Αυτή η στιγμή είναι η αρχή της οπτικής, σαρκικής επαφής αλλά και επικοινωνίας μαζί του, δηλαδή ουσιαστικά η αρχή της σχέσης μητέρας – παιδιού, η αρχή της σχέσης με τη ζωή για το παιδί και για την μητέρα με μια άλλη διάσταση της ζωής.

Ωστόσο υπάρχουν και έφηβες που βιώνουν τη μητρότητα με χαρά. Συνήθως, πρόκειται για νέες που βρίσκονται στα τελευταία στάδια της εφηβείας και είναι παντρεμένες. Ωστόσο αυτό δεν σημαίνει ότι εξαλείφονται οι δυσκολίες που πηγάζουν από την ανωριμότητα στην επιτέλεση του μητρικού τους ρόλου.

Η σχέση της έφηβης με το παιδί της, όπως άλλωστε ισχύει για κάθε γυναίκα σε οποιαδήποτε ηλικία και αν βρίσκεται, είναι ένας καθρέπτης που αντικατοπτρίζονται τα συναισθήματα τη ίδιας για τον εαυτό της. Το επίπεδο ανοχής, απέναντι στο παιδί της είναι χαμηλό, συχνά φωνάζει και τιμωρεί. Φυσικά, και πριν την γέννηση, τα αρνητικά συναισθήματα επηρεάζουν αρνητικά την εξέλιξη της κύησης καθώς μητέρα και έμβρυο αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο για εννέα ολόκληρους μήνες.

Σύμφωνα με έρευνες, οι νέες συγκαταλέγονται στην κατηγορία υψηλού κινδύνου για κακοποίηση των παιδιών τους, όταν έχουμε συνάρτηση και άλλων παραγόντων πχ. ανεργία, αγαμία κτλ. (E. Buchholz, C. Korn – Bursztyn, Children of adolescence mothers are they at risk for abuse?, 1999).

Επιπρόσθετα, ο τομέας της επικοινωνίας τους με το βρέφος είναι ευαίσθητος και συνήθως χωλαίνει. Αυτό εν μέρει μπορεί να οφείλεται στο ότι αφ' ενός δεν έχουν γνώσεις για τα αναπτυξιακά στάδια και τις ανάγκες τόσο τις δικές τους όσο και του μωρού, αφετέρου διότι παίρνοντας στάση απόλυτη και πάγια, χαρακτηρίζοντας το μωρό ως δύστροπο, δεν έχουν την δυνατότητα να προσπαθήσουν να το καταλάβουν.

Πρέπει να τονιστεί η έντονη ανασφάλεια, η μη σταθερότητα του χαρακτήρα και η χαμηλή αυτοπεποίθηση αυτών των μητέρων ` γνωρίσματα που επηρεάζουν καταλυτικά τόσο την κύηση όσο και την περίοδο μετά τον ερχομό του βρέφους. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα έρευνας του Williams, οι έφηβες μητέρες δεν άντεχαν να παρακολουθούν το παιδί τους να παίζει ή να το προσέχει κάποιος άλλος. Ενέπλεκαν τον εαυτό του σε μια διαδικασία σύγκρισης που λειτουργούσε κυρίως αρνητικά προς εκείνες, ιδιαίτερα αν το μωρό ανταποκρινόταν θετικά στο άλλο άτομο πχ. δεν έκλαιγε.

Οι έφηβες αναμφισβήτητα έχουν μεγάλη φυσική αντοχή, ζωντάνια, και ενεργητικότητα, η οποία όμως εξαντλείται κάτω από το βάρος των ευθυνών στο να ανταπεξέλθουν οι ίδιες στο άγχος, την κατάθλιψη και την απομόνωση.

Σε έρευνες που έγιναν κατά το α' εξάμηνο της ζωής των μωρών, βρέθηκε ότι τα μωρά των εφήβων είχαν αργότερο ρυθμό ψυχοκινητικής εξέλιξης, λόγω του ότι είχαν λιγότερα ερεθίσματα και δεν είχε επιτευχθεί συναισθηματική ένωση με την μητέρα (Maugham B. et al, 1997). Καθυστέρησαν να χαμογελάσουν, να πιπιλήσουν το δάκτυλό τους, να φθάσουν αντικείμενα στην κούνια τους και να καταφέρουν να αλλάξουν θέση μόνα τους. Ενώ εξαιτίας του χαμηλού λεκτικού επιπέδου επικοινωνίας με τον γονέα αργοπόρησαν στην άρθρωση των πρώτων ψελλισμάτων τους (V. Causby, C. Nixon and J.M. Bright, Influences on adolescence mother infant interactions, 1999).

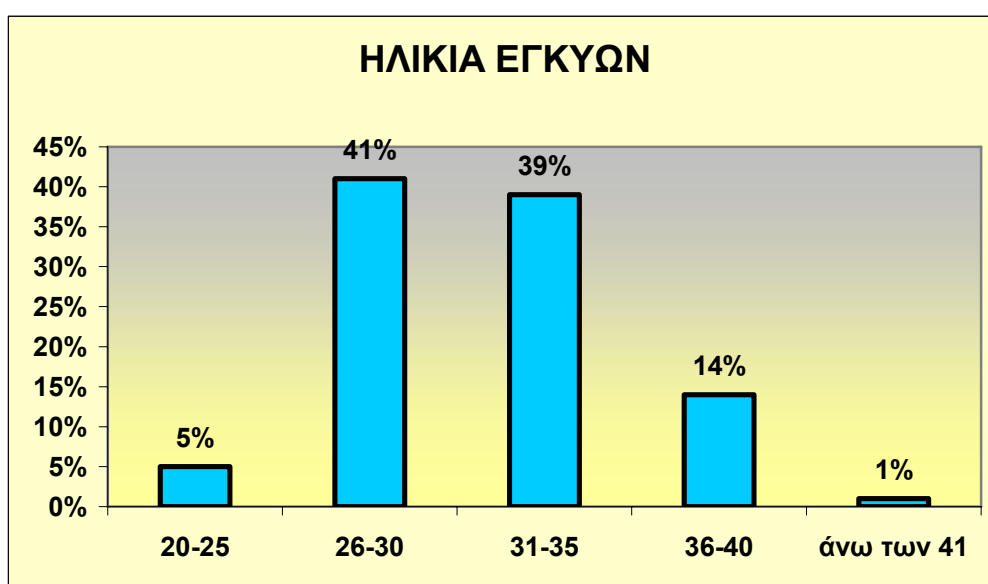
Τέλος, σύμφωνα με τον Sroufe, «εξαιτίας του ψέγματος στη βάση της σχέσης με την μητέρα και η μη ανταπόκριση αυτής γύρω του αδυνατεί το αίσθημα ικανότητας του παιδιού, που είναι η αρχή της μελλοντικής μαθησιακής διαδικασίας». Μπορεί να ειπωθεί ότι καλλιεργείται η παθητικότητα, η μη διερευνητικότητα, η μη κριτική ` στοιχεία αντιστρόφως ανάλογα προς αυτά που μετέπειτα απαιτούνται στο σχολείο και στη ζωή γενικότερα (A. Frofi et al, Infants of adolescence and adult mothers two incedies of socioeconomical development, 2000).

Η επιστήμη ωστόσο έχει κάνει έρευνες και είναι σε θέση να γνωρίζει κάποια στοιχεία για τα στάδια εξέλιξης και τα χαρακτηριστικά των μωρών και των παιδιών, τέκνων εφήβων μητέρων. Συνήθως, τα κορίτσια τείνουν να έχουν μια ανάλογη εμπειρία (κύηση) στην ήβη τους. Αυτό αποδίδεται στο γεγονός στο ότι, μη μεγαλώνοντας κατάλληλα και με σωστά πατρικά πρότυπα, κάνουν λάθος επιλογές.(E. X. Ντικίμπο, 1998 Πρώιμη μητέρα, έφηβη κύηση και μητρότητα, σελ.113). Όσο για

τα αγόρια, τα εντάσσουν σύμφωνα με την εγκληματολογία στην ομάδα (αλκοολικοί, χωρισμένοι γονείς, ορφανά κτλ) αυξημένου κινδύνου εκδήλωσης ακοινωνικής κυρίως και λιγότερο αντικοινωνικής συμπεριφοράς (αναρχία, απάτες, χουλιγκανισμός κτλ) (Ε. Χ. Ντικίμπο, 1998 Πρώιμη μητέρα, έφηβη κύηση και μητρότητα, σελ.113). Γενικότερα, τα παιδιά των εφήβων παρουσιάζουν προβλήματα συμπεριφοράς.

Συνοψίζοντας τα προαναφερθέντα σχετικά με τον αντίκτυπο της εφηβικής ηλικίας της μέλλουσας μητέρας, γίνεται σαφές πόσο σημαντικό είναι το γεγονός ότι στην παρούσα έρευνα απουσιάζει ποσοστό εφήβων μητέρων. Η μέση ηλικία του δείγματος (26 – 30 ετών) καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τις κοινωνικές αναπαραστάσεις των Ελληνίδων εγκύων για την μητρότητα, όπως εμφανίζεται και από τις απαντήσεις τους (πχ 71% είναι χαρούμενες και 54% θεωρούν την μητρότητα ως ολοκλήρωση στη ζωή κάθε γυναίκας). Πιθανόν αν το δείγμα περιείχε έφηβες έγκυες, τα αποτελέσματα της έρευνας θα διαγράφονταν πολύ διαφορετικά καθώς τα αρνητικά συναισθήματα που συνιστούν γνώρισμα μιας εγκυμοσύνης στην εφηβεία θα επηρέαζαν καταλυτικά τις απαντήσεις τους.

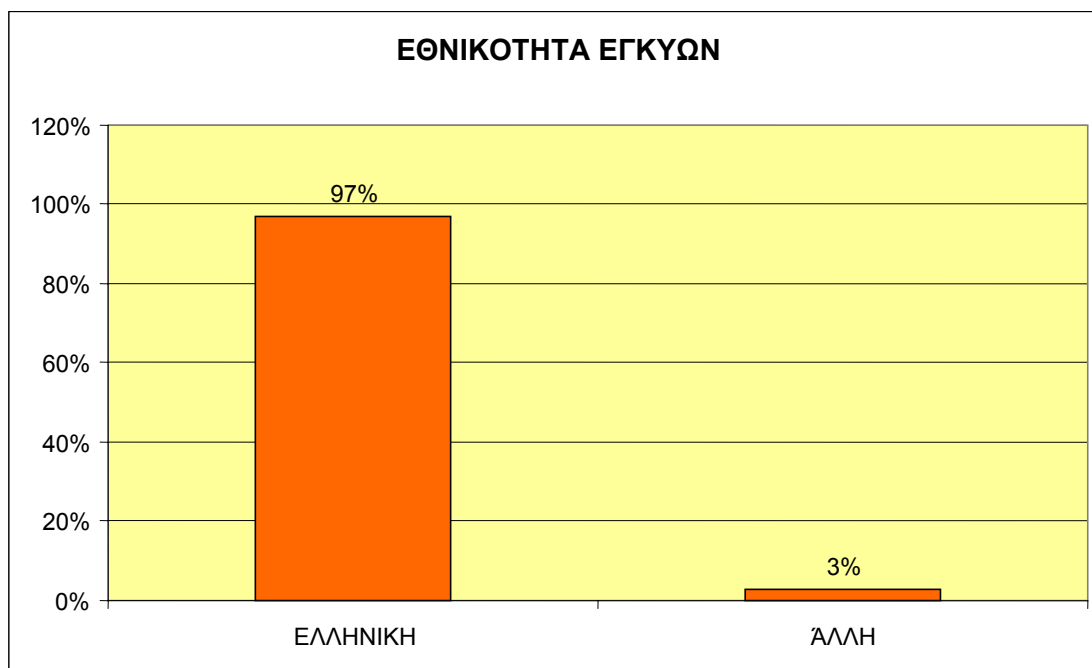
Διάγραμμα1

Σε σύνολο 131 εγκύων, το 3% επί του δείγματος είχαν άλλη εκτός από ελληνική εθνικότητα και υπηκοότητα (ρουμάνικη, αλβανική), (διάγραμμα 2). Το συγκεκριμένο τμήμα του δείγματος αποτελείτο από μετανάστριες. Η μητρότητα κατέχει μια ιδιαίτερη θέση στις γυναίκες μετανάστριες. Γι' αυτό τον λόγο, κρίνεται αναγκαίο να αναφερθεί η ερευνητική ομάδα στον ρόλο που κατέχει η περίοδος της εγκυμοσύνης και η μητρότητα στις μετανάστριες.

Διάγραμμα 2

Καταρχάς, η εγκυμοσύνη, μια εξαιρετικά ευαίσθητη φάση στη ζωή της γυναίκας, μπορεί να γίνει τραγική, καθώς είναι μετανάστρια και η γυναίκα πρόσφυγας είναι απροστάτευτη και έκθετη σε κάθε είδους εκμετάλλευση πχ. αγορά βρεφών (Α.Β. Ρήγα και συνεργάτες, 2007. Οικονομικές μετανάστριες στην Ελλάδα, σελ. 221).

Η υγεία και η κοινωνική ασφάλεια είναι ένα άλλο τεράστιο πρόβλημα που αντιμετωπίζει σε καθημερινή βάση η γυναίκα μετανάστρια. Η γυναίκα μετανάστρια δεν έχει ασφάλεια, πράγμα που αυξάνει την κατάσταση της υγείας της και την ψυχολογική της κατάσταση. Η γυναίκα μετανάστρια, πριν σκεφτεί την εγκυμοσύνη, σκέφτεται την έλλειψη ασφάλειας. Και συμβαίνει η μάνα να πάρει το μωρό της από το μαιευτήριο και να φύγει κρυφά, επειδή δεν έχει να πληρώσει (Α.Β. Ρήγα και συνεργάτες, 2007. οικονομικές μετανάστριες στην Ελλάδα, σελ. 172).

Ωστόσο, πολλές φορές προκύπτουν μείζονα προβλήματα και μετά την περίοδο της εγκυμοσύνης, στην οικοδόμηση της σχέσης μεταξύ μητέρας και παιδιού. Για να ενταχθεί στην ελληνική κοινωνία, η μετανάστρια πρέπει να ξέρει την ελληνική

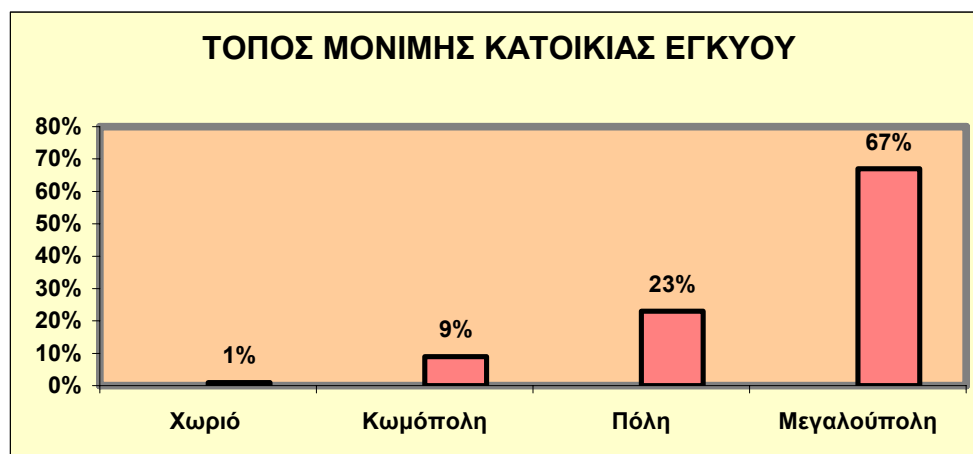
γλώσσα, την οποία δεν μπορεί να τη μάθει σε κλειστό χώρο (σπίτι). Στις περισσότερες περιπτώσεις, μην γνωρίζοντας την ελληνική γλώσσα, η μάνα μετανάστρια χάνει την επικοινωνία με τα παιδιά της και δεν μπορεί να τα βοηθήσει ή να ακολουθήσει την πρόοδό τους (Α.Β. Ρήγα και συνεργάτες, 2007. οικονομικές μετανάστριες στην Ελλάδα, σελ. 172).

Σε αυτό το σημείο, πρέπει να υπογραμμιστεί πως σε ορισμένες περιπτώσεις η μετανάστευση σχετίζεται θετικά με την μητρότητα. Η ξενιτιά, αλλά κυρίως η κοινωνική πολιτιστική αποξένωση αντισταθμιζόταν με τη συγκινησιακή αύξηση του μητρικού συναισθήματος. Ο δεσμός μητέρας – παιδιού γίνεται ιδιαίτερα δυνατός αποβαίνοντας η μόνη διέξοδος συναισθηματικής σιγουριάς και για τους δυο και υπενθυμίζοντας σε όλους την πραγματικότητα, ότι δηλαδή η ανθρώπινη ύπαρξη ξεπερνάει πολλές φορές τους θεσμοθετημένους πολιτιστικούς κανόνες (Α.Β. Ρήγα και συνεργάτες, 2007. οικονομικές μετανάστριες στην Ελλάδα, σελ. 112).

Ως προς τον τόπο μόνιμης κατοικίας των γυναικών, φάνηκε ότι οι περισσότερες διαμένουν σε μεγαλουπόλεις (67%), το 23% μένει σε πόλεις, το 9% μένει σε κομοπόλεις, ενώ μόνο το 1% μένει σε χωριό, όπως φαίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα 3 :

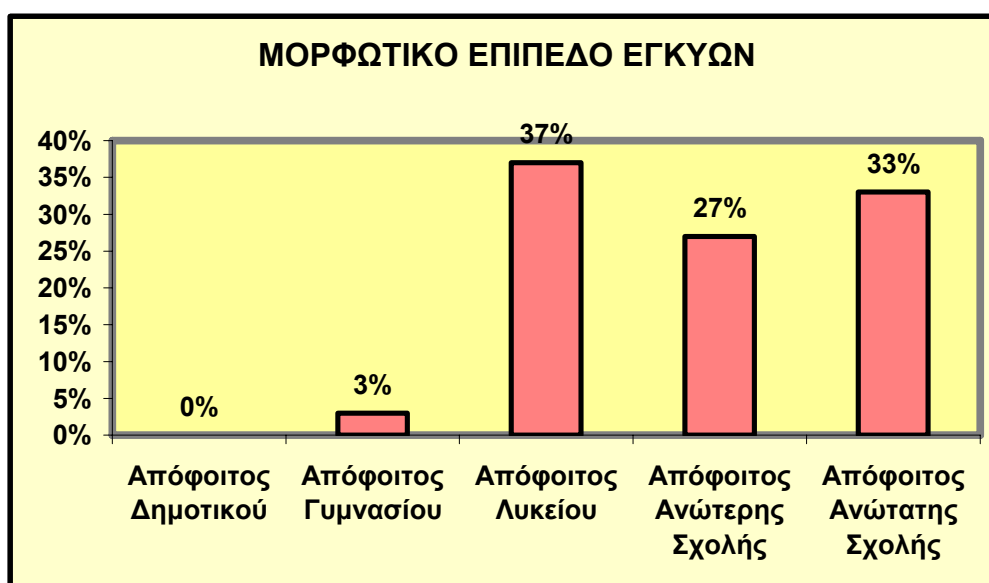
Διάγραμμα 3

Η οικογενειακή κατάσταση των γυναικών είναι κατά πλειοψηφία με σύζυγο (99%) ενώ μόνο το 1% του συνολικού δείγματος δηλώνει ότι είναι ανύπαντρη μητέρα (1%) .

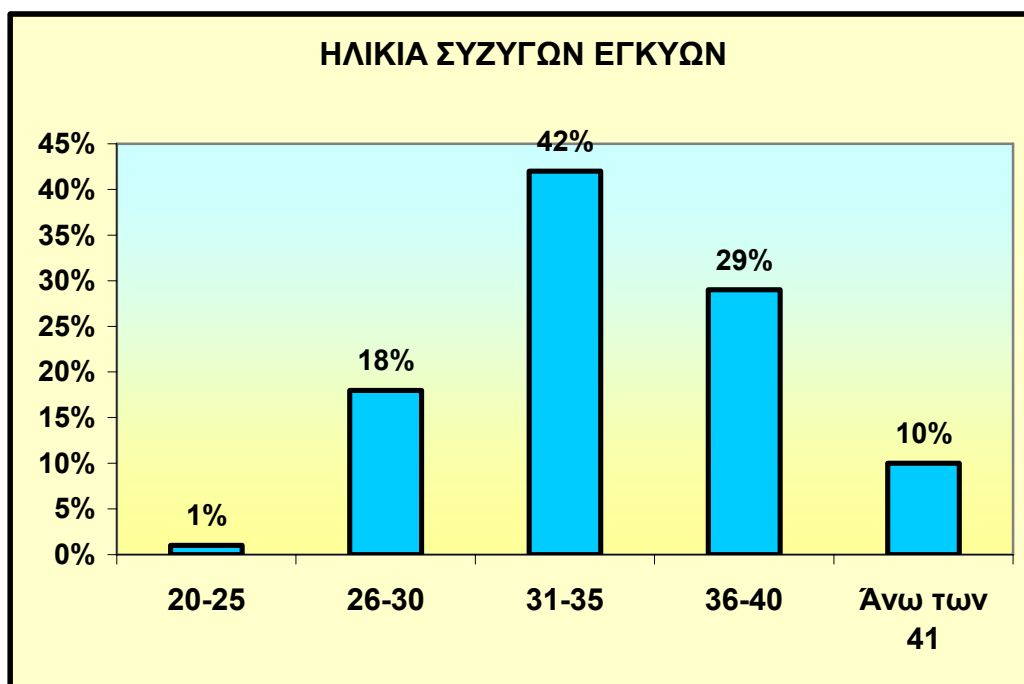
Το μορφωτικό επίπεδο των εγκύων κυμαίνεται από ένα 3% να δηλώνει απόφοιτος Γυμνασίου , ένα 37% Απόφοιτος Λυκείου , ενώ το 60% είναι απόφοιτοι Ανώτερης και Ανώτατης Σχολής όπως φαίνεται από την παρακάτω κατανομή του διαγράμματος 4:

Διάγραμμα 4

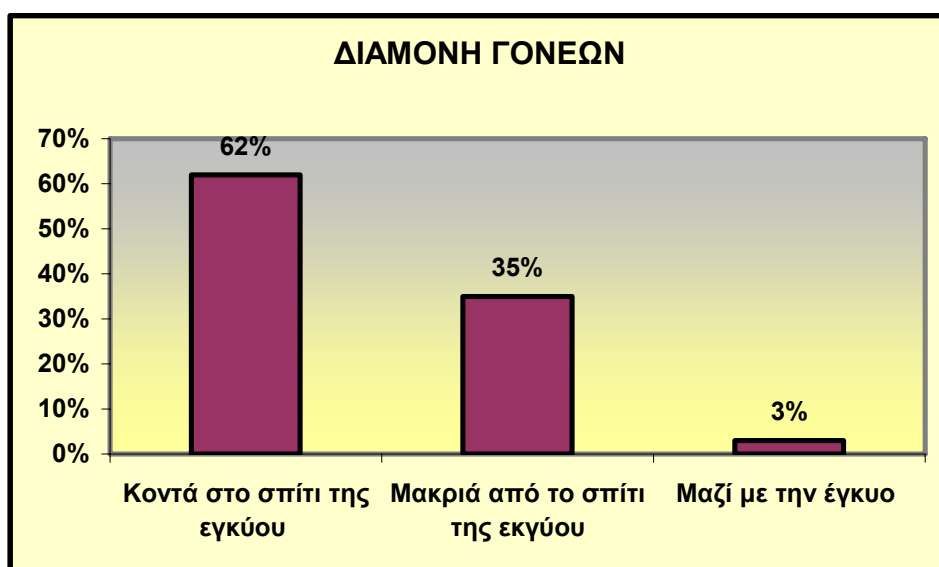
Ως προς την σύγκριση της ηλικίας των συζύγων των εγκύων με τις έγκυες , παρατηρούμε ότι ανάμεσα στην ηλικία των 31-35 των συζύγων εγκύων έχουμε ένα ποσοστό 42 % , στις έγκυες έχουμε σχεδόν το ίδιο ποσοστό στην αντίστοιχη ηλικία 39% γεγονός που δείχνει ότι πολλά νέα ζευγάρια έχουν σχεδόν την ίδια ηλικία . Παρολαυτά , σημαντική είναι και η σύγκριση ανάμεσα στην ηλικία 26-30 των εγκύων που εδώ παρατηρείται ένα μεγάλο ποσοστό νέων γυναικών 41% που αποφασίζει να παντρευτεί και να δημιουργήσει οικογένεια σε μικρή ηλικία θεωρητικά με τις συνθήκες της σύγχρονης γυναίκας που επιλέγει τον δρόμο της καριέρας και της κοινωνικής καταξίωσης πρώτα και έπειτα αποφασίζει να κάνει οικογένεια .Αντιθέτως , σε καμία περίπτωση δεν συμβαίνει το ίδιο και με τους άντρες αφού παρατηρούμε ότι στην ηλικία των 26-30 έχουμε ένα μικρό ποσοστό αντρών που είναι παντρεμένοι (18%) (διάγραμμα 5):

Διάγραμμα 5

Ένα επίσης σημαντικό στοιχείο στα κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία είναι η διαμονή γονέων εγκύων . Από τα στοιχεία που συλλέξαμε καταδεικνύουν ότι το 62% των γονέων διαμένουν κοντά στο σπίτι της εγκύου , το 35% των γονέων μένουν μακριά από το σπίτι της εγκύου , ενώ μόνο το 3% των γονέων διαμένουν μαζί με την έγκυο όπως φαίνεται και από το διάγραμμα 6 :

Διάγραμμα 6

Σχέσεις της Εγκύου με το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον

Σχέσεις εγκύου με γονείς της (Μητέρα - Πατέρας)

Η τελειότητα είναι μια ψευδαίσθηση και ένας άπιαστος στόχος. Όλοι γνωρίζουμε ότι κανείς δεν είναι τέλειος. Εντούτοις, ποιος δεν έχει την εικόνα της τέλειας μητέρας, του αλάνθαστου φίλου, του ιδανικού συντρόφου ή του άψογου επαγγελματία; Η ιδέα της τελειότητας που έχουμε στο μυαλό μας συντίθεται από την συσσώρευση των θετικών εικόνων που δημιουργούνται μέσα μας, από την ημέρα που γεννηθήκαμε. Το πιο έντονο πρότυπο ρόλο που έχουμε, είναι, με μεγάλη απόσταση από τα επόμενα, οι γονείς μας και ιδιαιτέρως η μητέρα μας. Αν και, καθώς μεγαλώνουμε, η τυφλή λατρεία που της έχουμε δοκιμάζεται από το γεγονός ότι συνειδητοποιούμε τα όριά της και, σε ορισμένες περιπτώσεις, επηρεάζεται από σοβαρές απογοητεύσεις που μας προκαλεί, οι πρώτες εικόνες που έχουμε απ' αυτήν είναι πολύ βαθιά ριζωμένες μέσα μας.

Στο βιβλίο της *The crisis of the Working Mother* η συγγραφέας Barbara J. Berg αναφέρει: «Οι ειδικοί πιστεύουν ότι δεν υπάρχει κανένας άλλος ρόλος τόσο περιορισμένης αντίληψης, όσο αυτός που στο μυαλό μας είναι ο ρόλος της μητέρας. Απολύτως σταθεροί στη νεανική μας σκέψη, οι τρόποι της μητέρας των εγκύων μετατρέπονται σε ιδανικούς».

Η εικόνα της τελειότητας είναι σχεδόν απολύτως προσωπική και ποικίλει ανάλογα με τις πρωταρχικές εικόνες, σύμφωνα με τις οποίες μας έπλασαν και μας μεγάλωσαν. Ένα άτομο μπορεί να έχει εσωτερικεύσει το ιδανικό της «καλής γυναίκας», της ευγενικής, της πρόθυμης, εκείνης που θυσιάζει συνεχώς τις ανάγκες της για να κάνει τη ζωή των άλλων ανθρώπων ευκολότερη. Κάποια άλλη γυναίκα

μπορεί να κάνει στροφή εκατόν ογδόντα μοιρών, απορρίπτοντας το παραδοσιακό μοντέλο που αντιπροσώπευε η μητέρα της. Γι' αυτήν, η θηλυκή τελειότητα μπορεί να αποτελείται από την επίτευξη της ανεξαρτησίας και την απόκτηση της παγκόσμιας επιτυχίας (Ellen Sue Stern, Απαραίτητη Γυναίκα, 1998).

Σήμερα πολλές γυναίκες, που ο τρόπος ζωής τους διαφέρει σημαντικά από εκείνον της μητέρας τους, προσπαθούν να αντιγράψουν και τους δύο γονείς τους. Παλεύουν να ανταποκριθούν στο ρόλο και της ιδανικής μητέρας και του ιδανικού πατέρα, απαιτώντας από τον εαυτό τους να δημιουργήσουν σπιτικό και να διατηρήσουν ζεστές προσωπικές σχέσεις.

Χρησιμοποιήθηκε ονομαστική κλίμακα μέτρησης για να μελετηθούν οι σχέσεις της εγκύου με την μητέρα της. Οι περισσότερες απαντήσεις ήταν πολύ καλές (77%) , καλές απάντησαν ότι ήταν οι σχέσεις με την μητέρα τους το 18% ,μέτριες το 3% ενώ μόλις το 2% απάντησε ότι δεν είχε σχέσεις με την μητέρα της όπως φαίνεται και στο διάγραμμα 7 . Από τα παρακάτω αποτελέσματα διαπιστώνεται ότι οι πολύ καλές σχέσεις της εγκύου με τη μητέρα της (77%) είναι η βάση για το πώς αυτή θα σχηματίσει τον ρόλο της ως μητέρα.

Διάγραμμα 7

Η θετική πλευρά είναι ότι αυτές οι συναισθηματικές καταστάσεις που ανήκουν στην παιδική ηλικία δημιουργούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την πρωτότοκο μητέρα να κατανοήσει νοητικά, αλλά και πάνω από όλα, συναισθηματικά την κατάσταση του βρέφους και την ψυχολογική του ανάγκη από μία μητέρα-προστάτη. Έτσι, δημιουργείται ένα ψυχολογικό υπόβαθρο ικανό να δώσει προσοχή και να συλλάβει τα σήματα του βρέφους και τις πολλαπλές του ανάγκες. Μέσω νοερών πνευματικών εικόνων για το πώς η μητέρα της ίδιας ικανοποιούσε τις ανάγκες της ως βρέφος έχει υποσυνείδητες εικόνες για το πώς πρέπει η ίδια να φροντίσει το δικό της παιδί. Έχει τονιστεί αυτή η υποσυνείδητη στάση ως «ο καλός μου εαυτός και η καλή μητέρα» (Α.Β. Ρήγα, 1991)

Σε αυτό το σημείο, είναι αναγκαίο να αναφερθεί πως για να γίνει ένα κοριτσάκι μια αρκετά καλή μητέρα, πρέπει να έχει αποκτήσει την εμπειρία μιας μητέρας, η οποία θα χαίρεται την μητρότητα της και θα είναι γι' αυτήν ένα θετικό υπόδειγμα ταύτισης. Θα πρέπει επίσης το κοριτσάκι/ η μέλλουσα μητέρα να έχει έναν πατέρα που θα δίνει αξία στη μητρική ιδιότητα. Αυτά συνιστούν τα a priori (εκ των προτέρων) στοιχεία της καλής μητέρας (Μ.Τ. Μασκινό, Υπάρχουν καλές μητέρες;, 2000).

Το μεγάλο ποσοστό των πολύ καλών σχέσεων της εγκύου με την μητέρα της αποτελεί την βάση για το πώς αυτή θα σχηματίσει τον ρόλο της ως μητέρα. Η θετική πλευρά είναι ότι αυτές οι συναισθηματικές καταστάσεις που ανήκουν στην παιδική ηλικία δημιουργούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την πρωτότοκο μητέρα να κατανοήσει νοητικά, αλλά και πάνω απ' όλα, συναισθηματικά την κατάσταση του βρέφους και την ψυχολογική του ανάγκη από μια μητέρα – προστάτη. Μέσω αυτού μπορεί η ίδια να θυμηθεί πόσο απελπισμένα εξαρτημένη ήταν από το περιβάλλον στα μικρά της χρόνια.

Ωστόσο, υφίσταται ένα μέρος εγκύων γυναικών που έχουν άσχημες αναμνήσεις από την παιδική τους ηλικία. Παρατηρείται λοιπόν πολλές επιθυμούν ένα παιδί για να «επιδιορθώσουν» την δική τους παιδική ηλικία. Αυτό συμβαίνει για να αποδώσουν στον εαυτό τους, διαμέσου και χάρη στο παιδί, την τρυφερότητα που τους στέρησε η μητέρα τους (Μ.Τ. Μασκινό, 2000, Υπάρχουν καλές μητέρες;).

Η σχέση μητέρα – κόρης είναι, μερικές φορές, τόσο φορτισμένη από αμφιθυμία, τόσο τεταμένη, τόσο συχνά το μίσος επισκιάζει την αγάπη, ώστε να διαπιστώνεται ότι πολλές έγκυες, υπήρξαν δυστυχημένα μικρά κοριτσάκια. Νιώθοντας μιαν απέραντη ανάγκη αγάπης, που κανένας άντρας δεν είναι ικανός να αναπληρώσει, ψάχνουν μέσα στη συμβιωτική σχέση με το μωρό τους, τη ζεστασιά και την ιδιαίτερη θαλπωρή που τους έλειψε.

Φαίνεται ότι όσο πιο δυστυχημένη υπήρξε μια γυναίκα στην παιδική της ηλικία, τόσο περισσότερο έχει την τάση να δημιουργεί ευκαιρίες να την αναπληρώσει. Και όπως οι παίκτες που στοιχηματίζουν σε πολλά άλογα, δικά της ή υιοθετημένα, για να συμφιλιωθεί με το παρελθόν της.

Εάν η γυναίκα κρατάει μέσα της οδυνηρές αναμνήσεις απόρριψης και απογοητεύσεων από την παιδική της ηλικία, μπορεί να μεταδώσει αυτές τις αρνητικές

εμπειρίες στο παιδί που περιμένει. Το έμβρυο μπορεί να αντιμετωπισθεί ως «εξαντλητικό», «κουραστικό» και το νεογέννητο ως «ενοχλητικό», «απαιτητικό» και «παράξενο».

Οι αναμνήσεις της μητέρας από την παιδική της ηλικία και η πρώτη της τέτοια αγωνία και ανασφάλεια ώστε να διαταραχθεί σοβαρά η ψυχική της ισορροπία. Οι εμπειρίες της που σχετίζονται με τα ζεύγη θηλυκότητα – μητρότητα, παιδί και σεξουαλικότητα μπορεί να ήταν τόσο αρνητικές και γεμάτες συγκρούσεις που να την είχαν παγιδεύσει σε καταστάσεις που να εξέτρεπαν την ανάπτυξη της προς παιδαριώδεις αντιδράσεις και αρνητικές στάσεις απέναντι στις βασικές υποχρεώσεις της μητρότητας. Η ικανότητα της πρωτοτόκου μητέρας να δώσει στο παιδί της ό,τι χρειάζεται και να αντλήσει χαρά για τον εαυτό της από αυτό, μπορεί να μειωθεί σοβαρά. Ψυχικές διαταραχές, αδιαφορία, ανησυχία και αγωνία για τα καθήκοντα της ως μητέρας, πολύ συχνά προέρχονται από άλυτες συγκρούσεις με την ίδια της τη μητέρα και μια αρνητική στάση προς αυτή (Ι. Μαρκαντώνης, Α.Β. Ρήγα 1991).

Έρευνες απέδειξαν ότι πρωτότοκες μητέρες που κατά την διάρκεια της παιδικής τους ηλικίας βίωσαν ασταθείς και ελλιπείς σχέσεις με την ίδια τους τη μητέρα και είχαν ζήσει αποχωρισμούς μακράς διάρκειας από τη μητέρα, πριν την ηλικία των 11 χρόνων, είχαν μια σημαντικά υψηλότερη συχνότητα ψυχικών διαταραχών (κατάθλιψη, ανησυχία κτλ.). επιπρόσθετα, διαπιστώθηκε ότι αυτές οι γυναίκες είχαν μικρότερη περίοδο θηλασμού και ότι το παιδί τους κατά τον πρώτο χρόνο της ζωής του είχε περισσότερα προβλήματα διατροφής (Ρήγα, 1991).

Η Deutsch εξηγεί ότι οι μητέρες, οι οποίες είχαν μια ασταθή εικόνα της δικής τους μητέρας και οι εμπειρίες τους από την παιδική τους ηλικία είναι αρνητικές και συγκρουσιακές, φέρουν στην επιφάνεια παρόμοιες συμπεριφορές όταν αυτές οι ίδιες έγιναν μητέρες. (Ρήγα, 1991)

Η Revault d' Allonnes υποστηρίζει επίσης ότι όταν τα προηγούμενα βιώματα της μητέρας, παλιές συγκρούσεις και εμπειρίες από την παιδική της ηλικία, αναβιώνουν κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης και της πρώτης μητρότητας και η γυναίκα αυτή ζει κάτω από εξαιρετικά ευνοϊκές καταστάσεις, τότε έχει πιθανότητες να τα ξεπεράσει και να ανακαλύψει άλλες πιο ώριμες λύσεις και έναν ώριμο τρόπο συμπεριφοράς προς τον εαυτό της και τους άλλους ανθρώπους.

Ένα σημαντικό στοιχείο που επίσης πρέπει να υπογραμμίσουμε είναι η σχέση της Ελληνίδας κόρης με την μητέρα της και την γιαγιά της. (Δραγώνα, 1987). Στο επίπεδο της μητρότητας, στην Ελλάδα, η ψυχολογία της μέλλουσας «καταπιεστικής γιαγιάς» παίζει σημαντικό ρόλο στην αλλαγή της συμπεριφοράς της κόρης ή της εγγονής (Α.Β. Ρήγα, Καρκίνος : Από την μητέρα στην κόρη, η δυναμική της επανάληψης, σελ. 299). Η εγκυμοσύνη της εγγονής αποτελεί συχνά την ευκαιρία να πραγματοποιήσουν οι ίδιες τις κρυφές επιθυμίες ή να ζήσουν, μαζί με την εγγονή, ένα κοινό όνειρο. Οι διαζευγμένες ή χήρες γιαγιάδες, που δεν έχουν στη ζωή τους άλλη απασχόληση, είναι πλήρως διαθετιμένες να αφιερωθούν ολότελα στην εγγονή τους και να ξαναζούν τις χαρές και τις ευθύνες της εγκυμοσύνης ταυτιζόμενες μαζί τους (Α.Β. Ρήγα, Καρκίνος : Από την μητέρα στην κόρη, η δυναμική της επανάληψης, σελ. 299). Υπάρχει μια ελληνική παροιμία που λέει «το παιδί του παιδιού μου είναι δυο φορές παιδί μου», φράση που εγκλείει σαφώς μέσα της την τάση για μητρική υπερπροστασία. (Α.Β. Ρήγα, Καρκίνος : Από την μητέρα στην κόρη, η δυναμική της επανάληψης, σελ. 299)

Στην ερώτηση για την σχέση με τον πατέρα και σ' αυτό το σημείο οι απαντήσεις ήταν : πολύ καλές (69%), καλές (17%) ,μέτριες (5%) και καθόλου ένα ποσοστό (9%) όπως παρουσιάζονται στο παρακάτω διάγραμμα 8. Επίσης, οι πατέρες των εγκύων που δεν ήταν υπερβολικά ανήσυχοι και υπερπροστατευτικοί ούτε

χαρακτηρίζονταν από αμέλεια και έλλειψη φροντίδας και προσοχής κατά την παιδική ηλικία του δείγματος έχει ως αποτέλεσμα την δόμηση μιας υγιής σχέσης με τις κόρες τους. Αυτή η υγιής σχέση αποτελεί τον «θεμέλιο λίθο» για την ψυχική ισορροπία της εγκύου και την θετική έκβαση της εγκυμοσύνης.

Διάγραμμα 8

Στην ερώτηση για την σχέση με τα αδέρφια θα πρέπει να συνυπολογίσουμε τις έγκυες που έχουν αδέρφια (76%) και αυτές που δεν έχουν αδέρφια (24%) . Τα 71% του δείγματος μας που έχει αδέρφια έχει και πολύ καλές σχέσεις με τα αδέρφια του ,το 21% έχει καλές , το 6% έχει μέτριες και μόλις το 2% δεν έχει σχέσεις με τα αδέρφια του. Κάτι τέτοιο αποδεικνύει ότι οι πολύ καλές σχέσεις της εγκύου με τα αδέρφια επιδρούν με τον πιο θετικό τρόπο τόσο στην πορεία της εγκυμοσύνης όσο και στην μητρότητα. Όλες οι έγκυες και ειδικά, εάν είχαν μικρές αδελφές ή αδελφούς, (στην παρούσα έρευνα 76% του δείγματος έχουν αδέρφια και έχουν πολύ καλές σχέσεις σε ποσοστό 71%) κρατούν μέσα τους πολλές αναμνήσεις της δικής τους μητέρας που γέννησε παιδιά, που τα θήλασε και που τους έδωσε τη μητρική φροντίδα. Αυτές οι αναμνήσεις είναι έντονα συναισθηματικά φορτισμένες και γι' αυτό καθορίζουν σε μεγάλη έκταση το δικό της τρόπο συμπεριφοράς και την

υποσυνείδητη στάση της απέναντι στο δικό της παιδί (Α.Β. Ρήγα, 1991). Έχει τονιστεί αυτή η υποσυνείδητη στάση ως «ο καλός μου εαυτός και η καλή μητέρα».

Διάγραμμα 9

Συμπερασματικά, οι σχέσεις της Ελληνίδας εγκύου με το οικογενειακό της περιβάλλον (μητέρας, πατέρας, αδέρφια) εμφανίζεται ότι κατέχουν σημαίνουσα θέση στην «ύφανση» του μητρικού ρόλου του δείγματος τόσο στην παρούσα έρευνα όσο και γενικότερα. Οι εμπειρίες της γυναίκας από την παιδική της ηλικία αποτελούν βασικό «συστατικό» για την μητρότητα αφού καθορίζουν πόσο σθεναρός ή ασθενής θα είναι ο δεσμός, ο «συνδετικός κρίκος» που προκύπτει ανάμεσα στο έμβρυο και την έγκυο και ακολούθως ανάμεσα στο νεογνό και την νέα μητέρα. Ο τρόπος με τον οποίο η κάθε γυναίκα αναπτύσσει το μητρικό αίσθημα μέσα της αντανακλούν τις σχέσεις με το οικογενειακό της περιβάλλον. Πόσο δύσκολα ή εύκολα θα συνειδητοποιήσει η έγκυος ότι αλλάζει καθοριστικά η ζωή της και πόσο γρήγορα ή αργά θα αναλάβει και θα ανταποκριθεί στις ευθύνες που καλείται να ανταπεξέλθει ως μέλλουσα μητέρα είναι γεγονότα σημαντικά στη ζωή της ` γεγονότα που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από στοιχεία της προσωπικότητάς της. Αυτή την προσωπικότητα την έχει δομήσει από την παιδική της κιόλας ηλικία με την καθοδήγηση των γονιών

της. Επομένως, καθίσταται εύκολα αντιληπτό γιατί η θετική έκβαση της εγκυμοσύνης και η περαιτέρω ανάπτυξη του μητρικού συναισθήματος συνδέεται άμεσα με τις σχέσεις της εγκύου με το οικογενειακό της περιβάλλον.

Σχέσεις εγκύου με νοσηλευτικό και ιατρικό προσωπικό

Στην ερώτηση σχετικά με τις σχέσεις της εγκύου με το νοσηλευτικό προσωπικό οι περισσότερες απαντήσεις ήταν θετικές . Έτσι , το 45% απάντησε ότι οι σχέσεις με το νοσηλευτικό προσωπικό είναι πολύ καλές , το 49% δηλώνει ότι οι σχέσεις είναι καλές , το 2% απάντησε μέτριες, ενώ το 4% απάντησε ότι δεν υπήρχαν σχέσεις με το νοσηλευτικό προσωπικό .(Διάγραμμα 10) Άλλωστε, το προσωπικό και οι νοσοκόμες είναι σημαντικές για την θετική έκβαση της εγκυμοσύνης . Στο μαιευτήριο η δεκτική στάση του νοσηλευτικού προσωπικού απέναντι στο νεογνό και η έμπρακτη φροντίδα του βρέφους μπορούν να επηρεάσουν την συναισθηματική στάση της αμφιθυμικής μητέρας του εφόσον οι θετικές εικόνες μπορούν να της προσφέρουν νέους συνειδητούς τρόπους συμπεριφοράς (Α.Β. Ρήγα). Η στάση του νοσοκομειακού περιβάλλοντος απαναντί της θα επηρεάσει με την σειρά της τον τρόπο έναρξης της λειτουργίας της ως μητέρα (Ε. Χ. Ντικίμπο, 1998 Πρώιμη μητέρα, έφηβη κύηση και μητρότητα, σελ.107) :

Διάγραμμα 10

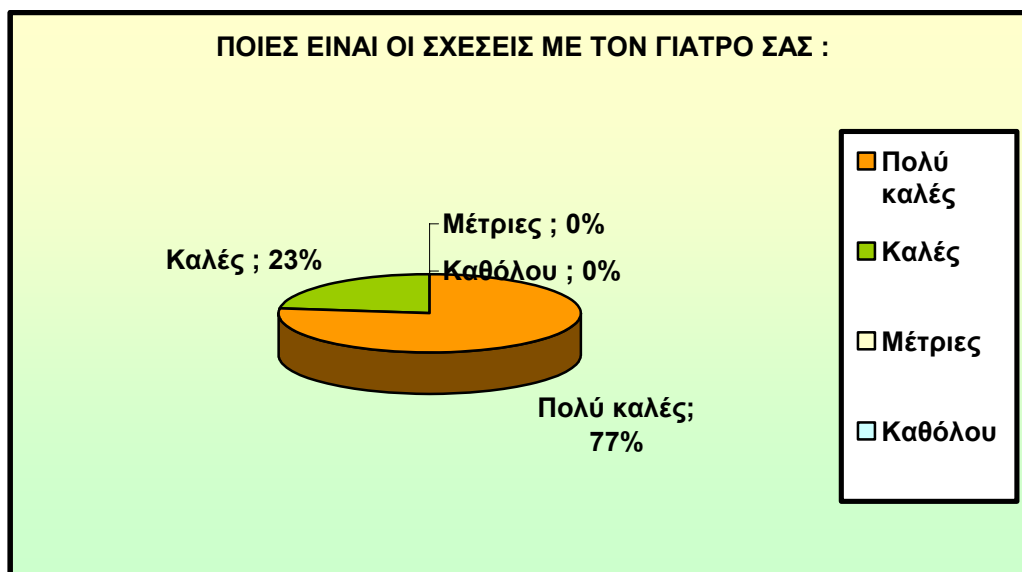

Στην ερώτηση για την σχέση της εγκύου με τον γιατρό, οι απαντήσεις ήταν ως επί το πλείστον θετικές. Έτσι, το 77% απάντησαν ότι οι σχέσεις με τον γιατρό τους ήταν τέλειες, το 23% απάντησαν ότι ήταν καλές ενώ δεν είχαμε καθόλου αρνητικές απαντήσεις. (Διάγραμμα 11). Παρόλο που οι απόψεις των εγκύων για τους μαιευτήρες τους είναι θετικές, σε ένα γενικό πλαίσιο οι μαιευτήρες περιορίζουν τον καθαυτό ρόλο τους στη γέννηση ενός παιδιού. Ωστόσο, οφείλουν να έχουν συνείδηση της ευθύνης τους απέναντι στη μητέρα και στο παιδί. (dr Pierre Vellay, 1984).

Ο ρόλος του μαιευτήρα θα πρέπει να είναι υποστηρικτικός σε μια εν δυνάμει μητέρα που αναζητά επαφή, γνώση και πληροφόρηση από τον προσωπικό γιατρό της. (Α.Β. Ρήγα, 1991). Αν ο γιατρός και η μαία φερθούν με σεβασμό στη νέα μητέρα, θα ανεβάσουν την αυτοεκτίμησή της και έτσι θα βοηθήσει να δεχθεί θετικότερα την

μητρότητα (Ε. Χ. Ντικίμπο, 1998 Πρώιμη μητέρα, έφηβη κύηση και μητρότητα, σελ.107, Pauli-Pott et al., 2004).

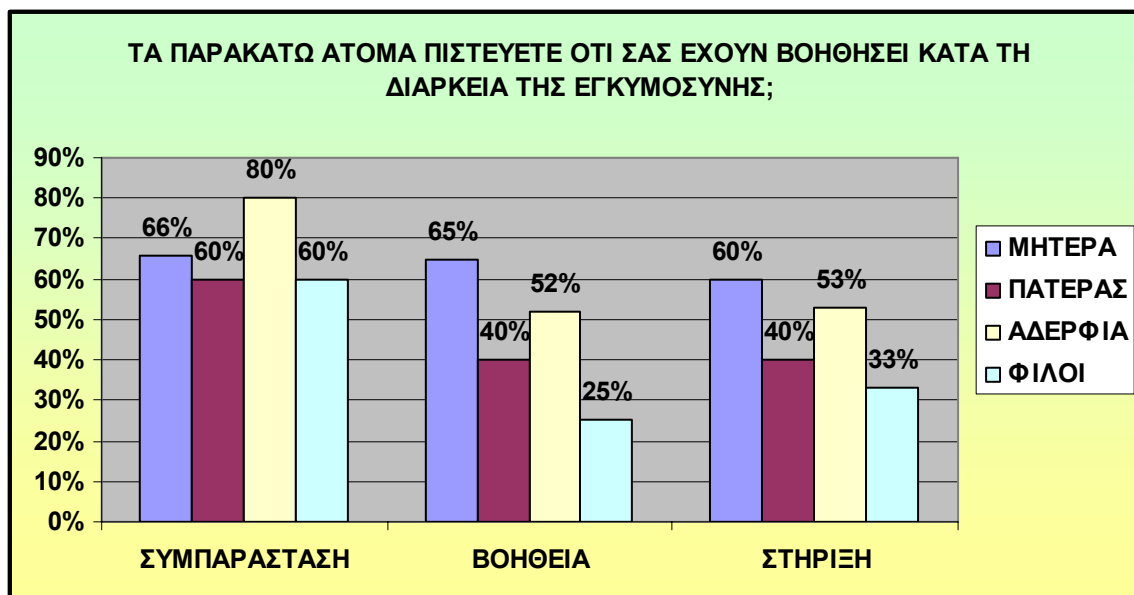
Διάγραμμα 11

Δόθηκε ένας κατάλογος θεμάτων, καθένα από τα οποία είναι επιλέξιμο. Ο κατάλογος αυτός περιλαμβάνει τα εξής χαρακτηριστικά: συμπαράσταση , βοήθεια και στήριξη είχαμε τις παρακάτω απαντήσεις έτσι όπως διαφαίνονται από το παρακάτω διάγραμμα 12. Γίνεται απόλυτα σαφές η μέγιστη σημασία των παρακάτω χαρακτηριστικών τόσο του οικογενειακού όσο και του φιλικού περιβάλλοντος του δείγματος για την ομαλή έκβαση της εγκυμοσύνης.:

Διάγραμμα 12

Στην ερώτηση για τις σχέσεις της εγκύου με τον σύζυγο πριν την εμφάνιση της εγκυμοσύνης, οι απαντήσεις παρουσιάζονται ως εξής: πολύ καλές 87%, καλές 11%, ενώ ένα πάρα πολύ μικρό ποσοστό απάντησε ουσιαστικά ότι δεν υπήρχαν καθόλου σχέσεις με τον σύζυγο πριν την εγκυμοσύνη, όπως παρουσιάζονται και στο παρακάτω διάγραμμα 13.

Διάγραμμα 13

Οι επιδράσεις των συζυγικών σχέσεων στην υγεία των ανδρών και γυναικών είναι ένα ενδιαφέρον θέμα. Έχει απασχολήσει τους γιατρούς και ερευνητές ιδιαίτερα σε σχέση με την πρόκληση καρδιακών παθήσεων και πρόωρων θανάτων. Αποδείχθηκε ότι χαρακτηριστικά της συζυγικής σχέσης που λόγω του ότι προκαλούν εντάσεις και στρες στο ζευγάρι, μπορεί να είναι αιτίες κακής υγείας, καρδιοπάθειας και μειωμένης διάρκειας ζωής ([American Association for Marriage and Family Therapy, 2005](#)). Αναλογιζόμενοι τα παραπάνω, εύκολα διαπιστώνουμε τον καθοριστικό ρόλο που διαδραματίζει η ποιότητα των σχέσεων του ζευγαριού γενικά, πόσο μάλλον όταν η γυναίκα βρίσκεται σε κατάσταση εγκυμοσύνης τόσο για την ίδια, όσο και για το έμβρυο .

Από την εμπειρία μέσα από τις ομάδες Περιμένοντας την Αλλαγή, συνάγεται ότι οι έγκυες λένε πως αισθάνονται στην περίοδο της εγκυμοσύνης τους σημαντικά εντονότερη την εξάρτηση τους από τον σύζυγο, παρά πριν μείνουν έγκυες (E.S. Stern, 2000 Απαραίτητη Γυναίκα, σελ. 142). Γυναίκες οι οποίες προηγουμένως αισθάνονταν αυτοπεποίθηση για την ικανότητά τους να κερδίσουν τα προς το ζην, αισθάνονται τρωτές στην περίοδο της εγκυμοσύνης, γεγονός που αυξάνει τον φόβο της οικονομικής ασφάλειας (E.S. Stern, 2000, Απαραίτητη Γυναίκα, σελ. 142).

Θέλοντας να μελετήσουμε και τις σχέσεις της εγκύου με τον σύζυγο κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης παρατηρήσαμε ότι οι σχέσεις του ζευγαριού μειώθηκαν σε ένα βαθμό, όχι όμως πολύ μεγάλο, όταν προέκυψε η εγκυμοσύνη. συγκεκριμένα, οι

πολύ καλές σχέσεις με τον σύζυγο μειώθηκαν κατά 5%, δηλαδή πολύ καλές σχέσεις 83%, καλές 11%, ενώ καταγράφεται και ένα ποσοστό 5% όπου οι σχέσεις χαρακτηρίζονται ως μέτριες ή καθόλου όπως παρατηρείται και στο διάγραμμα 14.

Κρίνεται αναγκαίο να αναφερθεί ότι η συναισθηματική στάση του συζύγου απέναντι στην έγκυο και στο παιδί, η ικανότητα του να εισέλθει στο πνεύμα των καταστάσεων, η ανταπόκριση του στην ανάγκη της για να ασφάλεια και κατανόηση καθώς επίσης η ικανότητα του να προσφέρει πραγματική ψυχολογική στήριξη κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και του τοκετού μπορεί να είναι καθοριστικής σημασίας για την προσαρμογή της σε όλες τις εξωτερικές αλλαγές που προϋποθέτει η εγκυμοσύνη και μητρότητα(A-B Ρήγα ,1991) . Ο σύζυγος συμμετέχει ενεργητικά στην προετοιμασία για τον τοκετό κατά το διάστημα της εγκυμοσύνης . Παρακολουθώντας τον τοκετό μπορεί να κρίνει ο ίδιος την προσπάθεια που καταβάλλει η γυναίκα του για να γεννήσει σωστά το παιδί τους (Dr Pierre Vellay , 1984)

Διάγραμμα 14

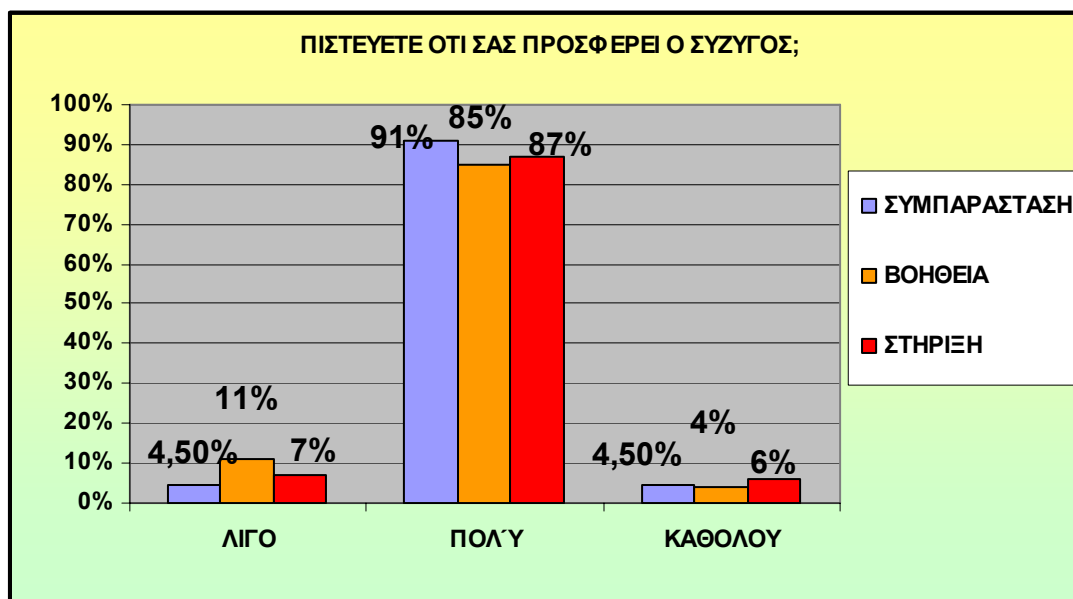
Ως προς τα χαρακτηριστικά συμπαράσταση , βοήθεια , στήριξη που δόθηκαν στις εγκύους να απαντήσουν για την προσφορά από τους συζύγους τους , οι απαντήσεις ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντικές σε σχέση με τις κοινωνικές και εργασιακές συνθήκες που δεν δίνουν την δυνατότητα στους συζύγους των εγκύων να προσφέρουν συμπαράσταση , βοήθεια στο σπίτι και στήριξη στην ευαίσθητη περίοδο της εγκυμοσύνης . Αποδεικνύεται τελικά , ότι οι σύζυγοι εισπράττουν την ανησυχία και την γενικότερη αναστάτωση της γυναίκας τους και αναλαμβάνουν έναν πολύ μεγάλο ρόλο αυτό του πατέρα που πρέπει να είναι το στήριγμα, να δίνει τα πρότυπα και να κρατά την ισορροπία στην ανατροφή ενός παιδιού. Έτσι , πολλοί σύζυγοι αντιδρούν θετικά στις ανάγκες της εγκύου με συναισθηματική και οικονομική υποστήριξη. Είναι περισσότερο συγκαταβατικοί ,κάνουν περισσότερους συμβιβασμούς από ότι πρωτότερα.

Επίσης ,εκδηλώνουν ενδιαφέρον για τα βρέφη ,παρακολουθώντας μαζί με τις γυναίκες τους ,μαθήματα τοκετού , βρεφοκομικής και διαβάζοντας βιβλία για την εγκυμοσύνη και την ανατροφή των παιδιών. Γενικότερα, ο σύζυγος μπορεί να

διαδραματίζει σημαντικό ρόλο κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης .Με τον τρόπο του μπορεί να μειώσει ,κατά πολύ, το άγχος και τους φόβους που νιώθει η γυναικά.

Διάγραμμα 15

Εργασιακός χώρος και εγκυμοσύνη

Προτού εξετάσουμε την θέση της εγκύου στο εργασιακό της περιβάλλον κρίνεται απαραίτητο, να κάνουμε μια ανασκόπηση για τη θέση της σύγχρονης Ελληνίδας στον εργασιακό τομέα .

Η σωματική και η ψυχική καταπόνηση της, δεν τελειώνουν μετά το πέρας του ωραρίου στον επαγγελματικό χώρο εργασίας της αλλά συνεχίζονται αδιάκοπα στο σπίτι όπου καλούνται να αντεπεξέλθουν με επιτυχία στα πολλαπλά καθήκοντα. Το στρες που δημιουργείται οφείλεται στο γεγονός ότι οι απαιτήσεις στις οποίες θα πρέπει να ανταποκριθούν, ξεπερνούν τις δυνατότητες προσαρμογής που μπορούν να έχουν. Η κατάσταση αυτή προκαλεί σημαντικό ψυχικό και σωματικό κόστος στις εργαζόμενες γυναίκες. Το υπερβολικό στρες που δημιουργείται λόγω των πολλαπλών απασχολήσεων που έχουν οι εργαζόμενες γυναίκες, είναι δυνατόν να δημιουργήσει τα ίδια προβλήματα υγείας από τα οποία πλήττονται και οι άνδρες. Η υψηλή πίεση, και οι καρδιακές προσβολές είναι μεταξύ των σημαντικότερων κινδύνων που τις απειλούν κάτω από αυτές τις συνθήκες. (Goldberg S. et al, 2003)

Εξετάζοντας , λοιπόν, τις δυσκολίες που μπορεί να επιφέρει η εργασία στην σύγχρονη Ελληνίδα καθίσταται σαφής ο μείζων ρόλος του εργασιακού περιβάλλοντος ιδιαίτερα όταν η γυναίκα βρίσκεται σε περίοδο εγκυμοσύνης.

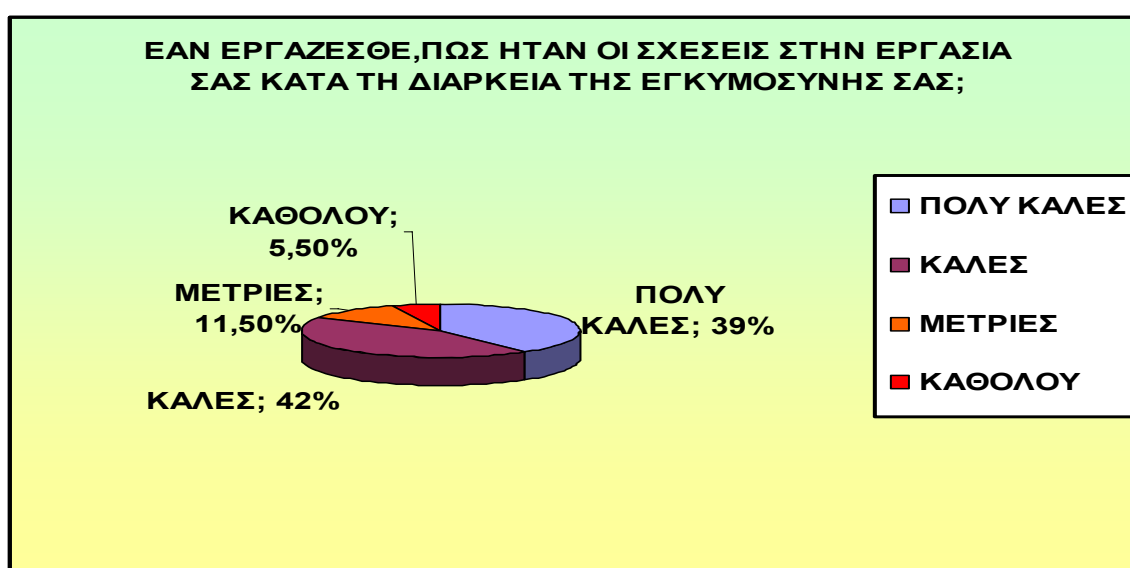
Στην ερώτηση για τις σχέσεις της εγκύου στον εργασιακό χώρο από τις γυναίκες που εργάζονταν και κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης (μέχρι τον 7^ο μήνα

συνήθως) οι απαντήσεις αποδεικνύουν ότι αν και η Ελληνική κοινωνία αναγνωρίζει τις δυσκολίες που υπάρχουν –ως ένα βαθμό- παρολαυτά , τα αποτελέσματα δείχνουν ότι θα πρέπει να γίνουν ακόμα περισσότερα βήματα στην υποστήριξη της σύγχρονης γυναίκας που προσπαθεί να συνδυάσει εργασία και οικογένεια . Αναντίρρητα, ο εργασιακός τομέας συνιστά ένα αναπόσπαστο και πολύ σημαντικό κομμάτι της ζωής της σύγχρονης Ελληνίδας. Αυτό καταδεικνύεται από το γεγονός ότι η γυναικεία απασχόληση επιδρά αρνητικά στη γονιμότητα (Συμεωνίδου, 2000). Επομένως οι γυναίκες που εργάζονται αποκτούν κατά κανόνα λιγότερα παιδιά από όσες δεν εργάζονται. (Groat et al,1976, Hoem,1986, Kupinsky,1971,1977, Terry,1974, Weller 1968,1969). Ακόμη και τα μελλοντικά σχέδια για απασχόληση συσχετίζονται με χαμηλότερη γονιμότητα.(Blake,1970, Collver & Langois,1962, Mason, 1974, Whelpton et al,1966). Η εργασία και η προσπάθεια για επαγγελματική εξέλιξη συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με χρήση αντισυλληπτικών χαπιών (Freedman et al, 1956). Οι εργαζόμενες γυναίκες χρησιμοποιούν συχνότερα αποτελεσματικές αντισυλληπτικές μεθόδους από τις μη εργαζόμενες (Kupinsky, 1977).

Ειδικοί επιστήμονες που έχουν αναρωτηθεί κατά καιρούς αν τα παιδιά αντιμετωπίζουν προβλήματα όταν η μητέρα τους εργάζεται, απάντησαν αρνητικά.(Π. Δαράκη, 1995, Το όραμα της ισοτιμίας της γυναίκας, σελ.355). Μόνο καλές επιπτώσεις πάνω στο παιδί μπορεί να έχει όταν η μητέρα εργάζεται. Την γνώμη τους αυτή την στηρίζουν στο γεγονός ότι η μητέρα με την εργασία της ικανοποιεί τον ψυχικό και νοητικό της κόσμο και την κάνει να συμπεριφέρεται απέναντι στο παιδί της πιο χαρούμενα και αφοσιωμένα (Π. Δαράκη, 1995, Το όραμα της ισοτιμίας της γυναίκας, σελ.355). Ενθαρρυντικό είναι ότι στην παρούσα έρευνα το 64% του δείγματος δεν θα διακόψει την εργασία του και θεωρεί πως θα τα καταφέρει όπως όλες οι εργαζόμενες γυναίκες.

Όσον αφορά τις σχέσεις με το εργασιακό περιβάλλον, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι το 39% είχε πολύ καλές σχέσεις με τον εργασιακό της χώρο, το 42% απάντησε ότι οι σχέσεις ήταν απλά καλές, το 11,5% μας ανέφερε ότι οι σχέσεις ήταν μέτριες ενώ το 5,5% μας λέει ότι δεν υπήρχαν καθόλου σχέσεις όπως αποδεικνύεται και από το διάγραμμα 16.

Διάγραμμα 16

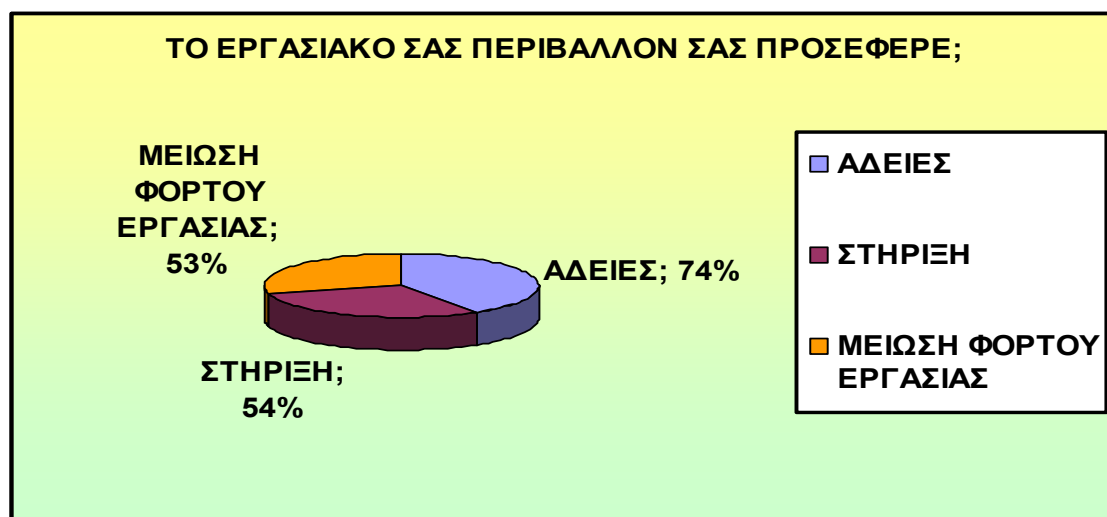

Θέλοντας να μελετήσουμε με ιδιαίτερο τρόπο τον εργασιακό χώρο της γυναίκας κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης, δώσαμε στις εγκύους τρία βασικά χαρακτηριστικά που αντιπροσωπεύουν την υποστήριξη του εργασιακού περιβάλλοντος στην κρίσιμη περίοδο της εγκυμοσύνης. Έτσι, οι απαντήσεις δηλώνουν ότι το 54% του εργασιακού χώρου προσέφερε στήριξη, το 53% μείωσε τον φόρτο εργασία στην έγκυο ενώ το 74% έδωσε άδειες. (πίνακας 16) Όπως εμφανίζεται από τα αποτελέσματα της δικής μας έρευνας, η Ελλάδα συνιστά ένα αντιπροσωπευτικό παράδειγμα έλλειψης ουσιαστικής κρατικής μέριμνας για την οικογένεια. Δεν προκαλεί λοιπόν εντύπωση το σχετικά χαμηλό ποσοστό συμμετοχής

στο εργατικό δυναμικό λόγω της μητρότητας και κατά συνέπεια λόγω των οικογενειακών υποχρεώσεων των γυναικών . Αντίστοιχα στην Ευρώπη των 25 το 24,3% των γυναικών δεν εντάσσονται στο εργατικό δυναμικό ενώ από το παραπάνω ποσοστό μόνο το 10,4% δεν εργάζεται λόγω της μητρότητας και των οικογενειακών υποχρεώσεων εν αντιθέσει με την Ελλάδα που το ανάλογο ποσοστό είναι 25%(έκθεση Eurostat,2005-06). Επομένως, καταδεικνύεται ότι η μητρότητα επηρεάζει, σε μεγαλύτερο βαθμό τις Ελληνίδες σε σχέση με τις γυναίκες της Ευρώπης των 25, όσον αφορά την ένταξη τους στο εργασιακό περιβάλλον. Αυτό ακριβώς αποτελεί και έναν ανασταλτικό παράγοντα για τα ζευγάρια να αποκτήσουν τον αριθμό των παιδιών που επιθυμούν.

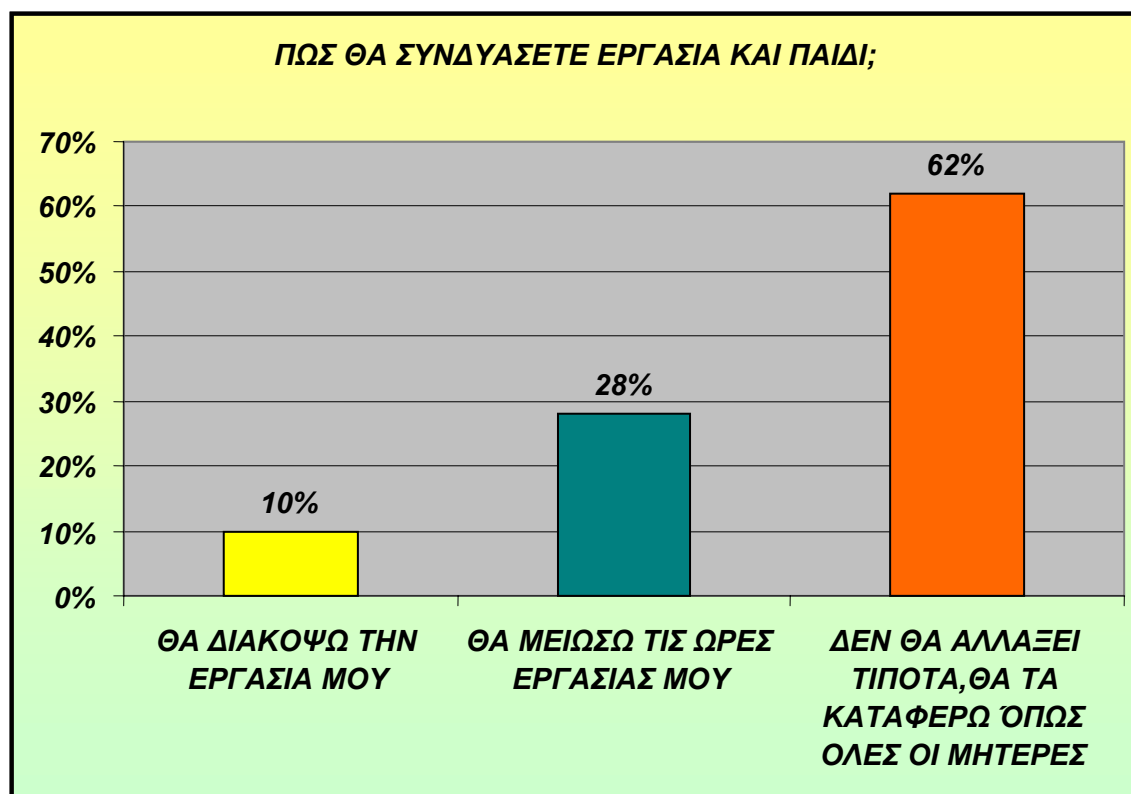
Ως προς τους κυριότερους λόγους διακοπής της εργασίας, αυτοί είναι ο γάμος (27,6%), η ανεύρεση καλύτερης εργασίας (20.6%) και η εγκυμοσύνη (10,2%) (Συμεωνίδου,2000), γεγονός που επιβεβαιώνεται και στη δική μας έρευνα(10% θα διακόψει την εργασία).

Διάγραμμα 17

Μια σημαντική ερώτηση που δόθηκε ήταν το πώς θα συνδυάζεται εργασία και παιδί . Τα ο 62% απάντησε ότι δεν θα αλλάξει τίποτα , θα τα καταφέρει όπως όλες οι μητέρες ,το 28% απάντησε ότι θα μειώσει τις ώρες εργασίας ενώ το 10% θα διακόψει εντελώς την εργασία . (Διάγραμμα 18). Οφείλουμε να προσθέσουμε ότι η γυναικεία απασχόληση συνδέεται συχνά με τα γεγονότα του κύκλου ζωής και τη γονιμότητα, όπως έχει ήδη διαπιστωθεί από έρευνες στην Ελλάδα (π.χ .Συμεωνίδου κ.α., 1992 και 1997.Symeonidou et Magdalinos, 1993.Συμεωνίδου, 1990. Magdalinos and Simeonidou, 1989) και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες (π.χ., Blanchet et al., 1993).

Το ευρύτατα συζητούμενο στην ευρωπαϊκή ένωση θέμα της ανάγκης «συμφιλίωσης» εργασιακής και οικογενειακής ζωής έχει κάπως διευθετηθεί σε ορισμένες χώρες (π.χ. μέτρα για γονική άδεια, σχεδόν πλήρη κάλυψη σε υπηρεσίες φύλαξης παιδιών κλπ). Όπως επιβεβαιώνεται από τα παραπάνω δεδομένα, τα μέτρα κατά κανόνα είναι ανεπαρκή. **Διάγραμμα 18**

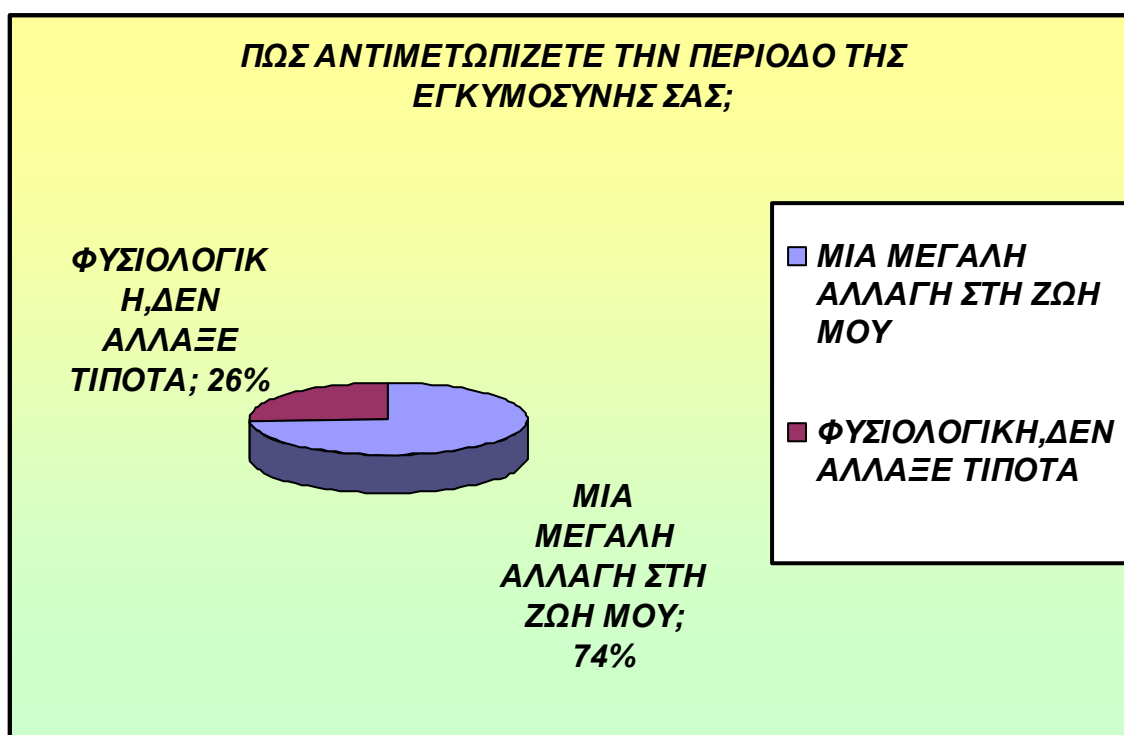
Ερωτήσεις σχετικά με την Μητρότητα

Στην ερώτηση για το πώς αντιμετωπίζουν την περίοδο της εγκυμοσύνης δώσαμε στις εγκύους δύο βασικά χαρακτηριστικά στοιχεία που παρουσιάζονται από άλλες έρευνες και αντιπροσωπεύουν την εγκυμοσύνη . Τα ένα είναι η μεγάλη αλλαγή στην ζωή μιας γυναίκας αφού η εγκυμοσύνη είναι μια αλλαγή για την γυναίκα ιδιαίτερα στο πρώτο παιδί αποτελεί ολοκλήρωση της (Ρήγα ,1991) , και το δεύτερο είναι ότι δεν άλλαξε τίποτε και όλα είναι φυσιολογικά . Βασικά γεγονότα που στοιχειοθετούν απόλυτα την πλειοψηφία των απαντήσεων του δείγματος είναι οι αλλαγές που υφίστανται στο επίπεδο των σχέσεων. Σχετικά με το εργασιακό, οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον η αλλαγή των σχέσεων καθώς και ο απαραίτητος επαναπροσδιορισμός του ρόλου της εγκύου, πλέον, γυναίκας συνιστά μια μεγάλη αλλαγή. Αλλά και όσον αφορά και τη σχέση της με τον σύζυγο, είναι ευρέως γνωστό ότι η εγκυμοσύνη επιφέρει αλλαγές και η επανεξέταση της μεταξύ τους σχέσης είναι ένα αναπόφευκτο γεγονός (Tarkka M., 2001). Γενικότερα, οι συνθήκες ζωής μιας γυναίκας εφόσον μείνει έγκυος διέρχονται σε περίοδο αλλαγής και αυτό διαφαίνεται και στις απαντήσεις τους στη συγκεκριμένη ερώτηση.

Όπως παρατηρούμε από τα στοιχεία του διαγράμματος 19 , το 74% απάντησε «μια μεγάλη αλλαγή στην ζωή μου» που ήταν και το αναμενόμενο και το 26% απάντησε « φυσιολογική , δεν άλλαξε τίποτα» που πιθανώς είναι οι γυναίκες με δεύτερο παιδί που έχουν βιώσει την εμπειρία της εγκυμοσύνης (Διάγραμμα 19). :

Διάγραμμα 19

Όσον αφορά τον οικογενειακό προγραμματισμό δηλαδή σε ποιά στιγμή της ζωής της γυναίκας ήρθε η εγκυμοσύνη οι περισσότερες γυναίκες (74%) απάντησαν όταν αποφάσισαν από κοινού με τον σύζυγο τους να κάνουν παιδί, γεγονός που αποδεικνύει ότι οι σύγχρονες γυναίκες αποφασίζουν να κάνουν παιδί όταν διευθετήσουν συγκεκριμένους τομείς της ζωής τους όπως η εργασία και η καριέρα , ενώ έχουμε και ένα ποσοστό 24% που η εγκυμοσύνη ήρθε απρόσμενα .(Διάγραμμα 20)

Είναι πολύ θετικό το γεγονός ότι ο οικογενειακός προσανατολισμός φαίνεται να κατέχει σημαίνοντα ρόλο στα σημερινά ζευγάρια, καθώς η συνειδητοποίηση τόσο του μέλλοντα πατέρα όσο και της μέλλουσας μητέρας ότι αισθάνονται πραγματικά έτοιμοι να αποκτήσουν παιδί χαρίζει στέρεες βάσεις για μια επιτυχημένη περίοδο εμπιστοσύνης αλλά και για την ομαλή ανάπτυξη του εμβρύου. Εν αντιθέσει , οι γυναίκες που έχουν μείνει έγκυες ακουσίως έχουν αρνητική στάση κατόπιν απέναντι στο βρέφος για ψυχολογικούς λόγους όπως : προηγούμενες αρνητικές εμπειρίες από την παιδική τους ηλικία , συναισθηματικά φτωχές σχέσεις με τους γονείς τους , πρώιμη σεξουαλική ανάπτυξη , σκληρές ή ανικανοποίητες διαπροσωπικές σχέσεις με τον πατέρα του παιδιού και φορτισμένοι περιβαλλοντικοί παράγοντες (οικογενειακή κατάσταση , σχέσεις μητέρας- κόρης , οικονομικά , τρόπος ζωής κτ.λ.). Το να μείνει έγκυος , επομένως , μια γυναίκα σε λάθος χρόνο , με λάθος άνθρωπο σε λάθος περίσταση για την ζωή της , έχει αρνητική συνέπεια για αυτήν (A-B. Ρήγα , 1991) .Ωστόσο , δεν πρέπει αποκλείουμε το γεγονός ότι ένα παιδί που ήρθε απρόσμενα δεν οδήγησε τους μέλλοντες γονείς να προχωρήσουν σε οικογενειακό προγραμματισμό (Woodward L. et al., 2006) .

Στο σημείο αυτό, κρίνεται αναγκαίο να συνοψιστούν οι φάσεις του ατομικού κύκλου οικογενειακής ζωής της γυναίκας οι οποίες συνιστούν τον οικογενειακό

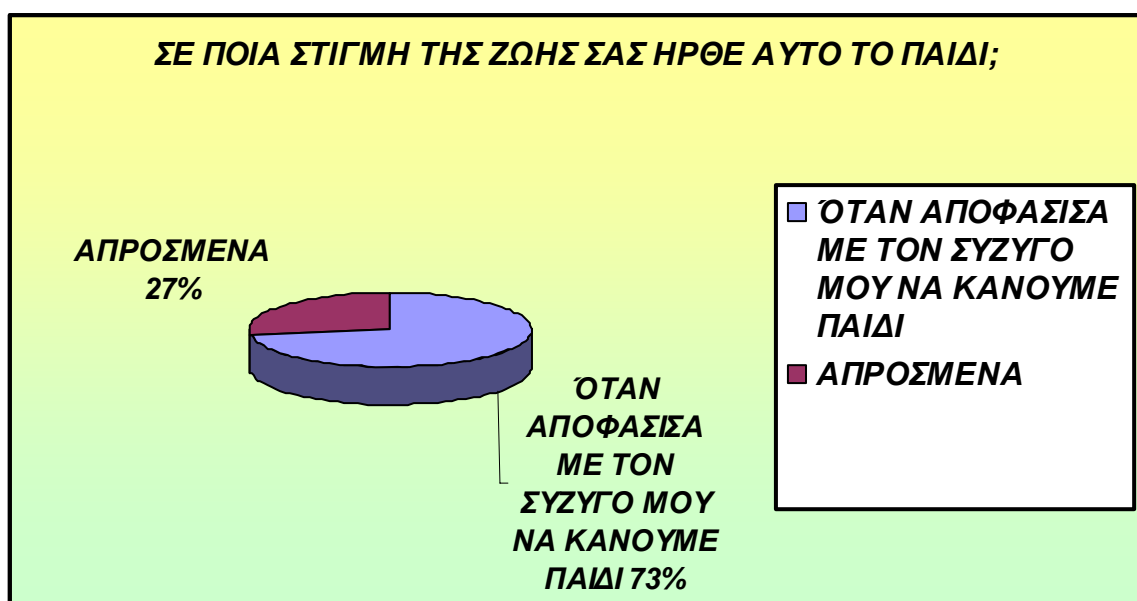
προγραμματισμό ενός ζευγαριού. (Λ.Μ. Μουσούρου, 1990, σελ. 44-49, Γυναικεία απασχόληση και οικογένεια)

Αυτές αποτελούνται από:

- 1) Προ-γονεϊκή φάση : διαρκεί από τον γάμο ως την απόκτηση του πρώτου παιδιού.
- 2) Α γονεϊκή φάση : διαρκεί από την γέννηση του πρώτου παιδιού έως την εγγραφή και του τελευταίου στην πρώτη τάξη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.
- 3) Β γονεϊκή φάση : διαρκεί από την εγγραφή του τελευταίου παιδιού στην πρώτη τάξη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης έως την αποφοίτησή του από αυτή.
- 4) Γ γονεϊκή φάση : στην περίπτωση των 2 και περισσότερων παιδιών επικαλύπτει την προηγούμενη και που διαρκεί από το τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης του μεγαλύτερου παιδιού έως την ηλικία κατά την οποία το μικρότερο, εφόσον συνέχιζε να σπουδάζει κανονικά θα συμπλήρωνε την μέση εκπαίδευση.
- 5) Δ γονεϊκή φάση : αρχίζει με το τέλος της εκπαίδευσης του μικρότερου παιδιού, διαρκεί όσα τα πρώτα παιδιά θεωρούνται ακόμα μέλη του νοικοκυριού, λήγει όταν και το τελευταίο παιδί εγκαταλείψει την γονεϊκή στέγη.
- 6) Μετά-γονεϊκή φάση : αρχίζει με την αποχώρηση και του τελευταίου παιδιού από την γονεϊκή στέγη και τελειώνει με τον θάνατο των συζύγων.(Λ.Μ. Μουσούρου, 1990, σελ. 44-49, Γυναικεία απασχόληση και οικογένεια)

Στην παρούσα έρευνα, η ερευνητική ομάδα ασχολείται με την προ-γονεϊκή φάση καθώς η εγκυμοσύνη και η μητρότητα ανήκουν σε αυτή την χρονική φάση στην ζωή κάθε γυναίκας.

Διάγραμμα 20

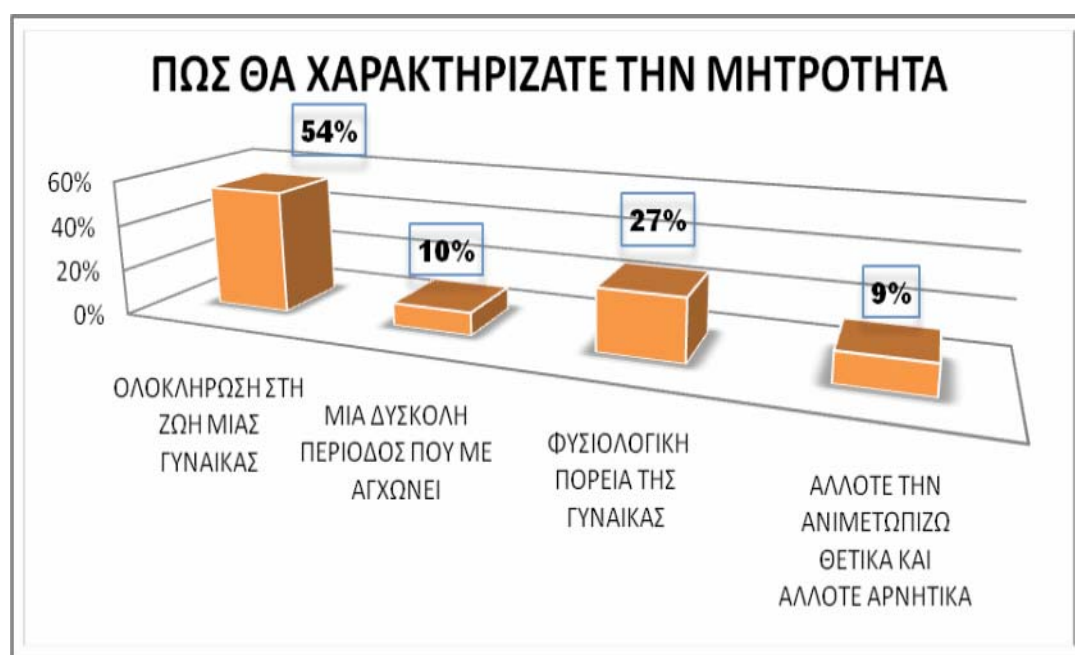

Προσφέραμε ένα κατάλογο πέντε θεμάτων για τον χαρακτηρισμό της μητρότητας από τις εγκύους . Θέλαμε να ελέγξουμε τις αντιλήψεις της Ελληνίδας εγκύου για το τι θεωρούν ότι είναι η μητρότητα με βάση ορισμένες απόψεις γι' αυτή .Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το 54% θεωρεί ότι η μητρότητα είναι ολοκλήρωση στη ζωή μιας γυναίκας , το 27% θεωρεί ότι η εγκυμοσύνη είναι μια φυσιολογική πορεία

της γυναίκας , το 13% θεωρεί ότι αντιμετωπίζει την εγκυμοσύνη άλλοτε θετικά και άλλοτε αρνητικά εξ' αιτίας των δυσκολιών που αντιμετωπίζει μια έγκυος και το 10% θεωρεί ότι είναι μια δύσκολη περίοδο που τις αγχώνει .(Διάγραμμα 21)

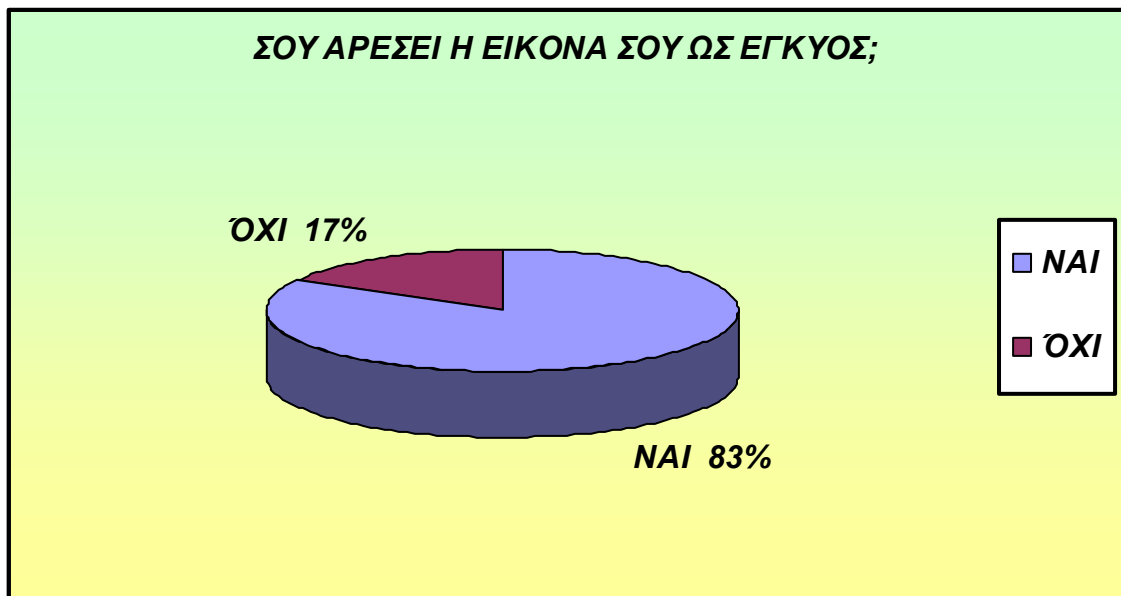
Πάντως, η μητρότητα παίζει ένα σημαντικό ρόλο τόσο στην σωματική όσο και στην ψυχική και πνευματική εξέλιξη της γυναίκας. Όπως λέει ο δόκτωρ Rene Biot : «η μητρότητα είναι ανάλογη με ένα εμβόλιο. Το ίδιο μεταμορφώνει και μεταβάλλει την χημική οικονομία, όπως η χειρουργική εμφύτευση ενός αδενοειδούς ιστού τακτοποιεί τον κυτταρικό μεταβολισμό. Ο ζωτικός πλούτος του φαινομένου που εξελίσσεται στο εσωτερικό της σάρκας της μητέρας την εμποτίζει ως τις βαθιές της βιολογικές της λειτουργίες.» Γενικά, οι γυναίκες πιστεύουν ότι ολοκληρώνονται, αποκτούν κάποια οντότητα και δύναμη όταν τεκνοποιούν, γεγονός που αποδεικνύεται και στην παρούσα έρευνα αφού το 54% του δείγματος θεωρεί πως η μητρότητα συνιστά «ολοκλήρωση στην ζωή μιας γυναίκας». (Ν. Τάκαρη, 1998, Η κοινωνική και επαγγελματική θέση της σημερινής γυναίκας σελ.131)

Διάγραμμα 21

Στην ερώτηση για την εικόνα του εαυτού ως έγκυος, το 83% απάντησε θετικά, ενώ είχαμε και ένα ποσοστό 17% που απάντησε αρνητικά. Παρατηρούμε ότι ενώ η εικόνα μίας γυναίκας κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης αλλάζει δραματικά οι ίδιες αποδέχονται ευχάριστα στο μεγαλύτερο ποσοστό την παραπάνω αλλαγή όπως επιβεβαιώνεται από τα λεγόμενα της Claude Revault d' Allonnes σχετικά με την ομορφιά της ασχήμιας (le mal joli). (Διάγραμμα 22)

Διάγραμμα 22

Ερωτήσεις σχετικά με την Εγκυμοσύνη

Στην ερώτηση για τα συναισθήματα της γυναίκας κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης οι ερωτήσεις ποικίλουν .Δόθηκαν μερικά αντιπροσωπευτικά επίθετα που χαρακτηρίζουν την έγκυο κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης όπως : χαρούμενη (71%) , κουρασμένη (21%) , αγχωμένη (38%) , δυνατή (18%) , μείωση των δραστηριοτήτων (24%) και αισιόδοξη (24%) . Τα μεγαλύτερα ποσοστά παρουσιάζονται στον χαρακτηρισμό της εγκύου ως χαρούμενη (71%) και αγχωμένη (38%) έτσι όπως παρουσιάζονται στο διάγραμμα 23:

Στην ερώτηση για τα συναισθήματα της γυναίκας κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης οι απαντήσεις ποικίλουν. Δόθηκαν μερικά αντιπροσωπευτικά επίθετα που χαρακτηρίζουν την έγκυο κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης, από αυτά οι περισσότερες απαντήσεις των ερωτώμενων εξέφραζαν ικανοποίηση σε ποσοστό 71% ενώ άγχος σε ποσοστό 38% .

Η ικανοποίηση και η χαρά όταν συνιστούν βασικά γνωρίσματα του ψυχικού κόσμο της μέλλουσας μητέρας συνδέονται άμεσα και καταλυτικά με την ευημερία του βρέφους. Έχει αποδειχθεί ότι το έμβρυο αισθάνεται τα συναισθήματα της μητέρας του, είναι σε θέση να προσλαμβάνει σύνθετους ήχους και να συγκρατεί κάποια επιμέρους χαρακτηριστικά των ήχων που προέρχονται από το εσωτερικό περιβάλλον του σώματος της μητέρας(καρδιακοί κτύποι) αλλά και σε ήχους

εξωτερικής προέλευσης. Συνεπώς, γίνεται, εύκολα αντιληπτό ότι η ύπαρξη ηρεμίας και γενικότερων θετικών συναισθημάτων εκ μέρους της μητέρας εκφράζονται σε αυτούς τους ήχους και μεταδίδονται στο έμβρυο, καθώς εγκυμονούσα και έμβρυο αποτελούν μια αδιάσπαστη ενότητα για εννέα μήνες (Groot R. et al, 2006). Επιτυγχάνεται, λοιπόν, η θετική έκβαση της εγκυμοσύνης αφού μειώνεται το άγχος και επίσης, μειώνεται ο κίνδυνος αποβολής όπως θα καταδειχθεί παρακάτω.

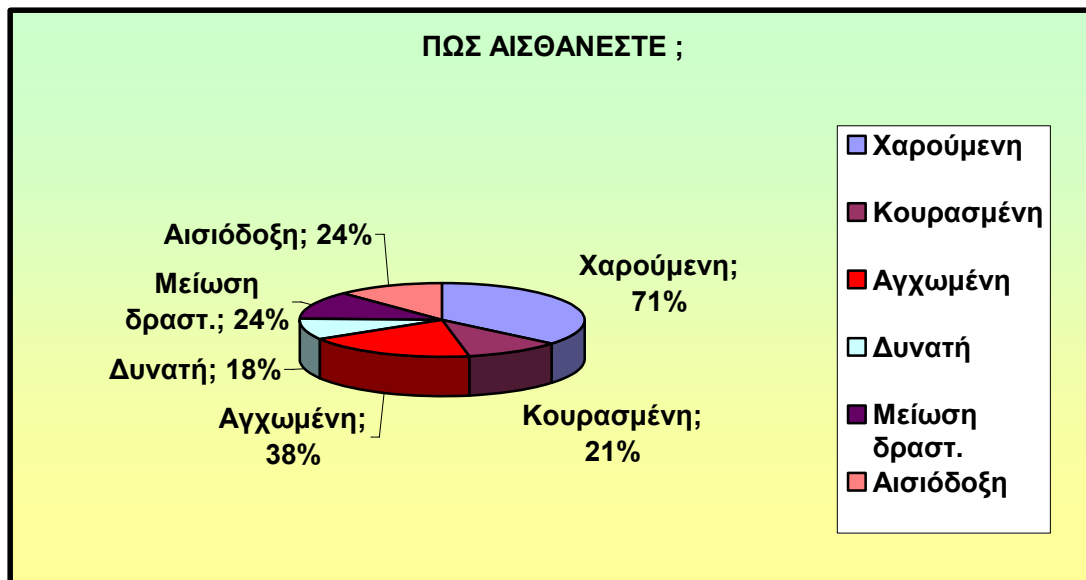
Θετικές οικογενειακές σχέσεις φαίνεται ότι συσχετίζονται αρνητικά με το μητρικό άγχος και την ψυχολογική επιβάρυνση. Η οικογενειακή υποστήριξη, η οικογενειακή ικανοποίηση μεταξύ των συντρόφων μπορεί σε μεγάλο βαθμό να προβλέψει την καλή ψυχολογική κατάσταση της μητέρας και την κοινωνική της προσαρμογή (Krauss, 1993, Ρήγα, 2006, Αντικαιάδας, σελ.218).

Από την άλλη, εμφανίζεται αγχωμένη επειδή παράγοντες που απασχολούν την μέλλουσα μητέρα είναι συνδεδεμένοι με το γεγονός ότι η έγκυος είναι ένας εύκολος στόχος για να δεχθεί πολυάριθμες επιθέσεις . Οι διηγήσεις , οι δραματικές ιστορίες που της ανακοινώνονται με την παραμικρότερη λεπτομέρεια δεν μπορούν παρά να την ανησυχούν και να την αγχώνουν . το αφτί ή το μάτι της κατευθύνεται εκεί που δεν πρέπει .

Κάθε είδους διηγήσεις αποτελούν αντικείμενο ιδιαίτερου ενδιαφέροντος που ποτέ δεν είναι ανώδυνο . Για να αισθάνεται καλά και να ζει όσο πιο χαρούμενα γίνεται την εγκυμοσύνη της , η έγκυος θα πρέπει να αυτοπροστατεύεται από κάθε ερεθιστικό διάλογο και να μην ακούει παρά μόνο ανθρώπους που διακρίνονται για την γνώση και την πείρα τους . Οφείλει να μην δίνει πίστη σε αναχρονιστικά αναγνώσματα που αναφέρονται σε αμφισβητήσιμα γεγονότα ή πληροφορίες που ενώ δεν τις καταλαβαίνει πάντοτε , τους αποδίδει μια ιδιαίτερη σημασία (Pierre Vellay ,1984) .

Σύμφωνα με πορίσματα άλλων ερευνών, αυξημένα ποσοστά άγχους συνδέονται με την εμφάνιση σοβαρών προβλημάτων κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης. Νέες έρευνες αποδεικνύουν ότι το στρες μπορεί να είναι αιτία αποβολών (Astrid H., 2004). Φαίνεται ότι κάτω από αυτές τις συνθήκες, η χορήγηση επιπρόσθετης προγεστερόνης, μπορεί να βοηθά στην επιτυχή ολοκλήρωση της κύησης σε γυναίκες που διατρέχουν ψηλό κίνδυνο αποβολής λόγω στρες. Γερμανοί γιατροί από το πανεπιστήμιο του Βερολίνου, διαπίστωσαν ότι πειραματόζωα που εγκυμονούν, όταν υποβάλλονται σε συνθήκες έντονου στρες, παρουσιάζουν ορμονικές διαταραχές. Οι ορμονικές αυτές διαταραχές επιτρέπουν στο ανοσοποιητικό σύστημα να γίνεται πιο επιθετικό στο έμβryo. ([Charite Institute, University of Berlin](#) ,2006) .

Διάγραμμα 23

Στην ερώτηση για το αν έχουν κάνει υπερηχογράφημα το 99% έχει κάνει υπερηχογράφημα ενώ στην ερώτηση για το αν γνωρίζουν το φύλο του παιδιού το 65% απαντά ναι ενώ το 35% απάντησε όχι , όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα 24 :

Διάγραμμα 24

Στην ερώτηση για το φύλο του παιδιού οι απαντήσεις είναι σχεδόν ίδιες δηλαδή το 51% είναι αγόρια , ενώ το 49% είναι κορίτσια όπως φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα 25:

Διάγραμμα 25

Ένα πολύ σημαντικό στοιχείο από την έρευνα φαίνεται να είναι ότι το 100% του συνόλου του δείγματος είναι ικανοποιημένο από το φύλο που τους ανακοινώθηκε από τον γιατρό τους . Το παραπάνω γεγονός είναι πολύ θετικό για την ομαλή ανάπτυξη του παιδιού . Οι ερευνητές αναφέρουν περιπτώσεις ομοφυλοφιλίας που οφείλονται στην μη αποδοχή του φύλου από την μητέρα (που επιθυμούσε κοριτσάκι ενώ είχε αγόρι μέσα της) ή στον φόβο του ενήλικου άνδρα να ξαναβρεθεί στην γυναικεία μήτρα και να ξαναζήσει έτσι τις τραυματικές εμπειρίες που είχε βιώσει ως έμβρυο . Η επιθυμία της εγκύου για κορίτσι ενώ έχει αγόρι (ήδη από την σύλληψη το φύλο είναι καθορισμένο) , δίνει στο αγόρι χαρακτηριστικά θηλυπρέπειας και η επιθυμία της για αγοράκι ενώ έχει ήδη κοριτσάκι , δίνει στο κορίτσι χαρακτηριστικά αγοροκόριτσου (Marcos Lovisi G. et al., 2005).

Και στις δύο περιπτώσεις δημιουργείται στο νέο άνθρωπο σύγχυση ως προς την ταυτότητα του φύλου , διότι η επιθυμία της μητέρας επιδρά στον ορμονικό σύστημα του παιδιού . Έχει αποδειχθεί ότι δυσκολίες στην αναπαραγωγή και τον τοκετό της γυναίκας οφείλονται συχνά στην απόρριψη , κατά την κυοφορία , του θηλυκού φύλου της . Η αρνητική στάση της μητέρας και του πατέρα αποτελούν ένα σοβαρό τραύμα

για το μωρό , που παρακαλύει την ομαλή φυσική και ψυχική του ανάπτυξη (Uljas H. et al., 1999). Γεννούν στην ψυχή του την θλίψη που το ακολουθεί και στην ζωή του , και που αργότερα οι Ψυχολόγοι και οι Εκπαιδευτές μπορεί για χρόνια να προσπαθούν να την απομακρύνουν (Ελληνική Εταιρία Προγεννητικής Αγωγής , 2004) .

Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί ότι καταγράφηκε από την ερευνητική ομάδα ένα μικρό ποσοστό εγκύων (5%) που κυοφορούσε δίδυμα. Ο εγωισμός και η υπερτρυφερότητα που οφείλονται στην γέννηση δύο παιδιών μαζί, παρασύρουν τους γονείς τους να κάνουν τα πάντα για να υπογραμμίσουν και να τονίσουν την ομοιότητα των διδύμων και πόσο δεμένα είναι (Ρήγα, 2005, Μαρία Τ., σελ.103). ο Plantade (1966) παρατηρεί : «Στις περισσότερες από τις περιπτώσεις το ζευγάρι (των διδύμων) ξαναζωντανεύει το ζευγάρι των γονιών τους. Το ένα από τα δίδυμα μοιάζει στην μητέρα και το άλλο στον πατέρα. Και πολλές φορές το παιδί που κυριαρχεί από τα δυο ταυτίζεται με εκείνον από τους γονείς του που κυριαρχεί επί του άλλου» (Ρήγα, 2005, Μαρία Τ., σελ.103).

Στην ερώτηση για το άκουσμα του παιδιού το 82% των εγκύων απάντησε ότι έχει ακούσει το παιδί του ενώ το 18% ότι δεν το έχει ακούσει πιθανόν διότι βρίσκονται στα πρώτα στάδια της εγκυμοσύνης όπως εξάλλου φαίνεται και από το διάγραμμα 26. Από τότε που το έμβρυο θα γίνει ένα μέρος της γυναίκας από τη στιγμή που οι κινήσεις του εμβρύου θα γίνονται αντιληπτές όλο και πιο πολύ και αυτό θα γίνει ένα ανεξάρτητο άτομο στον κόσμο της φαντασίας της γυναίκας , από τότε που οι σκέψεις της , οι φαντασιώσεις της και οι μέλλουσες επιθυμίες θα κινούνται πιο συνειδητά πλέον γύρω από το αναμενόμενο παιδί , τότε η ψυχολογική συμβίωση αναπτύσσεται πιο γρήγορα (A-B, Ρήγα , 1991) .

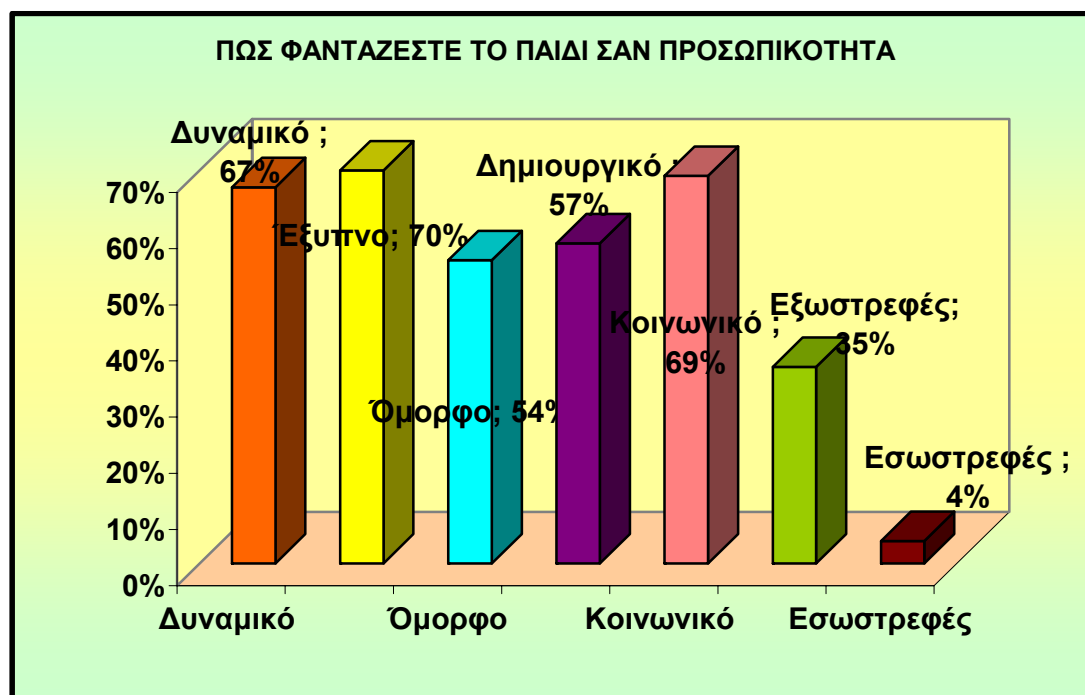
Διάγραμμα 26

Μία πολύ σημαντική ερώτηση που δόθηκε στις εγκύους είναι να περιγράψουν πως φαντάζονται την προσωπικότητα του παιδιού που κυοφορούν με ορισμένα επίθετα που χαρακτηρίζουν την προσωπικότητα ενός ατόμου . Τα επίθετα που δόθηκαν στις εγκύους είναι : δυναμικό (67%) , έξυπνο (70%) , όμορφο (54%) , δημιουργικό (57%) , κοινωνικό (69%) , εξωστρεφές (35%) , εσωστρεφές (4%) και μία κλίμακα με επίθετα της επιλογής τους όπως φαίνεται από το παρακάτω διάγραμμα 27 , έχουμε τα εξής αποτελέσματα :

Διάγραμμα 27

Τέλος στην ερώτηση για το αν πιστεύουν ότι η δική τους καλή διάθεση επηρεάζει την ευημερία του παιδιού τους οι περισσότερες απάντησαν θετικά (99,5%) ενώ είχαμε μόνο μία απάντηση που πίστευε ότι δεν επηρεάζει (0,5%) όπως παρατηρούμε από το παρακάτω διάγραμμα 28 . Έχει αποδειχθεί ότι το έμβρυο αισθάνεται τα συναισθήματα της μητέρας του , συλλαμβάνει τις σκέψεις της μέσα από τα ίδια του τα κύτταρα .

Το έμβρυο έχει μνήμη και απομνημονεύει , εγγράφοντας στα κύτταρα του , τις σκέψεις της μητέρας του , τα μηνύματα που εκείνη του στέλνει , τη στάση της στη ζωή , τη νοοτροπία της , τα ιδανικά και τους στόχους της , την ποιότητα της ύπαρξης της (Ιωάννα Μαρή , 2004) . Τα θετικά συναισθήματα όπως η χαρά , ευτυχία , ο θαυμασμός , η γεμάτη εμπιστοσύνη , σεβασμό και αισιοδοξία αναμονή της γέννησης

του , που επίσης εγγράφονται , συνεισφέρουν σημαντικά στην υγιή , ομαλή και αισιόδοξη φυσική , συναισθηματική και νοητική του ανάπτυξη .

Διάγραμμα 28

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

«ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ»

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε αυτήν την μελέτη γίνεται μια προσπάθεια διερεύνησης των κοινωνικών αναπαραστάσεων της εγκύου σχετικά με το μελλογέννητο παιδί και την σχέση της εγκυμοσύνης με τα συναισθήματα της εγκύου κατά την προγεννητική περίοδο. Στην παραπάνω προσπάθεια, το κύριο ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν το ερωτηματολόγιο. Στο δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου, μεταξύ άλλων, διερευνήθηκε η σχέση που υφίσταται ανάμεσα στα χρώματα και την μητρότητα.

Συγκεκριμένα, τέθηκε στο δείγμα των 131 εγκύων το εξής ερώτημα: «Με ποιο χρώμα θα αποτυπώνατε την αύρα του μελλογέννητου παιδιού σας;» Η συγκεκριμένη ερώτηση περιλαμβανόταν σε αυτές που χαρακτηρίζονται ως ανοιχτού τύπου, καθώς δεν δόθηκε στο δείγμα μια συγκεκριμένη λίστα χρωμάτων από όπου θα έπρεπε να επιλέξουν. Οι ερωτώμενες γυναίκες επέλεξαν αυτοβούλως το χρώμα που θεωρούσαν ότι αντιπροσώπευε το παιδί που κυοφορούσαν. Σε ορισμένες περιπτώσεις, έγκυες περιέλαβαν στην απάντησή τους παραπάνω από ένα χρώμα` γεγονός που έχει μεγάλη σημασία και θα αναλυθεί παρακάτω.

Θέτοντας το συγκεκριμένο ερώτημα, στόχος της ερευνητικής ομάδας ήταν να διερευνηθεί τόσο η διάθεση της εγκύου όσο και οι σκέψεις της, τα όνειρά της για το παιδί που θα φέρει στον κόσμο. Καθώς είναι ευρέως γνωστό κάθε χρώμα έχει ξεχωριστό ρόλο, σηματοδοτεί διαφορετικά συναισθήματα και καταδεικνύει έναν

διαφορετικό «τύπο» ανθρώπου. Αν και το ερώτημα αφορούσε το χρώμα σε σχέση με το έμβρυο, ωστόσο ταυτόχρονα οι έγκυες με την επιλογή του χρώματος «ομολογούσαν» και τα δικά τους συναισθήματα. Αυτό στοιχειοθετείται από το γεγονός ότι εμπειρίες και συναισθήματα της εγκύου «καθρεφτίζονται» στις αναπαραστάσεις που έχει για το έμβρυο καθώς μέλλουσα μητέρα και μελλογέννητο αποτελούν μια ενιαία ενότητα για εννέα ολόκληρους μήνες.

Πρωτίστως, κρίνεται αναγκαίο να αναλυθεί η ψυχολογική ερμηνεία και η δύναμη της ενέργειας των χρωμάτων στη ζωή κάθε ανθρώπου. Πρέπει να μελετηθεί σε ποιο βαθμό τα χρώματα επηρεάζουν την διάθεση και αποκαλύπτουν τον χαρακτήρα κάθε ατόμου. Η διερεύνηση αυτή θα αποτελέσει «πυξίδα» και οδηγό ώστε να γίνει αντιληπτό πως οι απαντήσεις του δείγματος της παρούσας έρευνας αναφορικά με το χρώμα σχετίζεται άμεσα με την διάθεσή της και τις αναπαραστάσεις της για το έμβρυο.

Η ψυχολογία του χρώματος

Ενώ το χρώμα περιέβαλλε πάντοτε την ανθρωπότητα και την επηρέαζε από αμνημονεύτων χρόνων, μόλις πρόσφατα σχετικώς, μπορέσαμε να παράγουμε και να χρησιμοποιήσουμε το χρώμα ελεύθερα όπως σήμερα. Πριν το 19^ο αιώνα ένας περιορισμένος αριθμός χρωμάτων και βαφών ήταν γνωστός και αυτά προέρχονταν κυρίως από οργανικές ουσίες. Ήταν ακόμη πολύ ακριβά, έτσι που τα εργαστήρια βαφών και τα διακοσμημένα υλικά ήταν προνόμιο των πλούσιων (M. Lüscher, Χρωμοτέστ). Μόνο τα τελευταία εκατό χρόνια περίπου άλλαξε αυτή η εικόνα των υλικών που χρησιμοποιεί το άτομο. Τώρα υπάρχουν κυριολεκτικά χιλιάδες χρώματα, κάθε απόχρωσης και τόνου έτοιμα για κάθε σκοπό. Τώρα δεν έχουμε μόνο το γαλάζιο

του ουρανού, το κόκκινο της δύσης, το πράσινο των φύλλων κι όλα τα άλλα χρώματα της φύσης αλλά και άλλα, ανθρώπινης κατασκευής αντικείμενα που μας ευχαριστούν ή μας προσβάλλουν συνεχώς (M. Lüscher, Χρωμοτέστ).

Αυτή η συνεχής χρήση των χρωμάτων σε συνδυασμό με τον συνεχώς αυξανόμενο ανταγωνισμό μεταξύ των εργοστασιαρχών, που κοιτάζουν να αυξήσουν τις πωλήσεις τους, οδήγησαν σε μεγάλες εξελίξεις στο πεδίο της ψυχολογίας του χρώματος, αν και, όταν πρόκειται για marketing, οι περισσότερες έρευνες βασίζονται στην αρχή της δοκιμής και της πλάνης (M. Lüscher, Χρωμοτέστ).

Σχετικά με έναν πίνακα ή μια έγχρωμη φωτογραφία, η ψυχολογική σημασία του χρώματος είναι λιγότερο εμφανής, γιατί εμπλέκονται πολλοί άλλοι παράγοντες – το θέμα, η ισορροπία των σχημάτων ή των μορφών, η ισορροπία των ίδιων των χρωμάτων, η παιδεία και η καλλιέργεια του θεατή και η αισθητική απόλαυση. Μερικές φορές είναι δυνατό να βγάλουμε συμπεράσματα για τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας ενός ζωγράφου, όταν δίδεται μεγάλη έμφαση σε ένα ή δυο χρώματα – πχ. η εμμονή του Gauguin στο κίτρινο στα μεταγενέστερα έργα του – αλλά γενικά, όταν χρησιμοποιούνται πολλά χρώματα για την δημιουργία ενός όλου, τότε η αισθητική κρίση αξιολογεί αυτό το όλον και καθορίζει αν μας αρέσει ή όχι, παρά η ψυχολογική μας αντίδραση σ' ένα συγκεκριμένο χρώμα.

Αρχικά η ζωή του ανθρώπου καθοριζόταν από δυο παράγοντες πέρα από τον έλεγχο του: τη νύχτα και τη μέρα, το σκοτάδι και το φως. Η νύχτα έφερνε ένα περιβάλλον στο οποίο κάθε δράση έπρεπε να σταματά ` έτσι ο άνθρωπος αποσυρόταν στη σπηλιά του, σκεπαζόταν με τις γούνες του και έπεφτε σε ύπνο ή ανέβαινε σ' ένα δέντρο, αναπαυόταν όπως μπορούσε καλύτερα και περίμενε την αυγή. Η μέρα έφερνε ένα περιβάλλον στο οποίο η δράση ήταν δυνατή ` έτσι ξεκινούσε άλλη μια φορά να προμηθευτεί τροφή και βοσκή ή να κυνηγήσει. Η νύχτα έφερνε παθητικότητα, ηρεμία

και γενική επιβράδυνση της μεταβολικής και αδενικής δραστηριότητας ` η μέρα έφερνε μαζί της τη μαζί της τη δυνατότητα της δράσης, αύξηση του μεταβολισμού και μεγαλύτερη αδενική έκκριση, παρέχοντάς του μ' αυτό τον τρόπο ενέργεια και ετοιμότητα.

Τα χρώματα που συνδέονται με αυτά τα δύο περιβάλλοντα είναι το βαθύ μπλε του βραδινού ουρανού και το ζωηρό κίτρινο της μέρας. Το βαθύ μπλε είναι λοιπόν το χρώμα της ησυχίας και της παθητικότητας, το ζωηρό κίτρινο το χρώμα της ελπίδας και της δραστηριότητας ` αλλά επειδή αυτά τα χρώματα αντιπροσωπεύουν τα περιβάλλοντα της νύχτας και της μέρας, είναι περισσότερο παράγοντες που ελέγχουν τον άνθρωπο, παρά στοιχεία που μπορεί να ελέγξει. Η νύχτα (βαθύ μπλε) ανάγκαζε την παύση της δραστηριότητας και επέβαλλε την ηρεμία ` η μέρα (ζωηρό κίτρινο) επέτρεπε τη δραστηριότητα αλλά δεν την επέβαλε.

Επιπρόσθετα, όπως προαναφέρθηκε, κάθε χρώμα επηρεάζει την διάθεση μας, αποκαλύπτει μέρος του χαρακτήρα μας που πηγάζει από το βαθύτερο κομμάτι του εαυτού μας και διαμορφώνει ανάλογα την ποιότητα της ζωής μας. Είναι ευρέως γνωστό ότι το κάθε χρώμα έχει την δική του δόνηση και εκφράζει διαφορετικά συναισθήματα. Κάθε χρώμα φορτίζει το άτομο με ενέργεια και το βοηθά να ανακτήσει την ισορροπία και την ψυχική του γαλήνη.

Αφού τα χρώματα σε ένα μεγάλο ποσοστό καθορίζουν την διάθεσή μας, αποτελούν ένα από τα βασικότερα στοιχεία της καθημερινότητάς μας. Από το χρώμα του σπιτιού ενός ανθρώπου, του χώρου εργασίας, του αυτοκινήτου, των ρούχων του μέχρι και τις προτιμήσεις του σε έπιπλα και αντικείμενα που χρησιμοποιεί κάθε μέρα, μπορούν να συναχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για τον χαρακτήρα και την συμπεριφορά του.

Από τα αρχαία ακόμη χρόνια το κάθε χρώμα είχε τον συμβολισμό του, όπως καταδείχθηκε και σε προηγούμενη αναφορά. Μέχρι σήμερα, στην εποχή μας οι συμβολισμοί αυτοί εξακολουθούν να υπάρχουν, αλλά υπάρχουν πολλοί παράγοντες που διαφοροποιούν την ερμηνεία των χρωμάτων, οι προσωπικές προτιμήσεις του ατόμου και αναντίρρητα ο πολιτισμός.

Καταρχάς, η ηλικία και η εμπειρία είναι ένας σημαντικός παράγοντας. Για τα παιδάκια και τα νεογνά τόσο τα ρούχα τους όσο και τα χρώματα των δωματίων τους συνιστώνται έντονα χρώματα και χαρούμενα χρώματα. Σημειώνεται ότι πολλά παιδιά περνώντας την εφηβεία δείχνουν μια σαφή τάση στο μαύρο, δείχνοντας με σαφήνεια την αντιδραστικότητά τους.

Για την επιλογή των χρωμάτων βέβαια απαραίτητη είναι και η προσωπική πινελιά κάθε ανθρώπινης μονάδας. Όταν ένας γνώστης των χρωμάτων επιμένει ότι σε ένα συγκεκριμένο χώρο ταιριάζει απόλυτα ένα χρώμα, αυτό δε σημαίνει ότι θα συμβαδίζει και με τις προτιμήσεις των κατοίκων. Πάντα το χρώμα πρέπει να επιλέγεται με βάση την επιθυμία αυτού που θα το βλέπει, ώστε να φτιάχνει και να μην χαλάει την διάθεση. Ωστόσο, δεν είναι τυχαίο ότι κάποια χρώματα επιλέγονται σε συγκεκριμένους χώρους. Τρανό παράδειγμα αποτελεί τα νοσοκομεία, τα ψυχιατρεία και τα ινστιτούτα καλλωπισμού, όπου κυριαρχεί το άσπρο. Σύμφωνα με μελέτες που έχουν γίνει το άσπρο χαλαρώνει και ξεκουράζει το μάτι και γι' αυτό επιλέγεται στους συγκεκριμένους χώρους (Sauders B., Brakel J., 1997) .

Σχετικά με τους συμβολισμούς των χρωμάτων πάντως υπάρχουν σημαντικές διαφορές ανάμεσα σε πολιτισμούς. Έτσι, το κόκκινο στην Κίνα είναι σύμβολο του εορτασμού και της τύχης. Στην Ινδία, συμβολίζει την αγνότητα, σε δυτικούς πολιτισμούς συμβολίζει τα Χριστούγεννα, την αγάπη αλλά και τον κίνδυνο, ενώ σε ανατολικούς πολιτισμούς συνδέεται με την χαρά. Το κίτρινο στην Ασία σημαίνει

επιβλητικότητα, ενώ στη Δύση αναφέρεται στη χαρά. Στην Κίνα το μπλε είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την αθανασία ενώ στην Ευρώπη το ίδιο χρώμα συμβολίζει την προστασία και την ελευθερία. Στην Κίνα το πράσινο χρώμα έχει εξαιρετικό ενδιαφέρον. Λέγεται ότι όταν ένας άνδρας φοράει πράσινο καπέλο, τότε η γυναίκα του λέει ψέματα. Σε κάποιες τροπικές χώρες το πράσινο συνδέεται με τον κίνδυνο, ενώ σε δυτικούς συμβολίζει την ασφάλεια του περιβάλλοντος. Πολλές διαφορές υπάρχουν στους πολιτισμούς για το άσπρο. Σε ανατολικούς πολιτισμούς όπως στην Ιαπωνία συμβολίζει τον θάνατο, ενώ στους δυτικούς την αγνότητα και χρησιμοποιείται σε γάμους.

Οι γιατροί και οι ψυχολόγοι συμφωνούν πως οτιδήποτε μπορεί επηρεάσει την ψυχολογία και τον νου ενός ανθρώπου, μπορεί να επηρεάσει και την φυσική του κατάσταση. Υπάρχει μια πλειονότητα πειραμάτων που έχουν διεξαχθεί σχετικά με το τι επιρροή έχουν τα χρώματα στον άνθρωπο. Έχει παρατηρηθεί ότι οι άνθρωποι που περιβάλλονται συνέχεια από ζωνρά και φωτεινά χρώματα, χαίρουν καλύτερης φυσικής κατάστασης και ψυχικής ηρεμίας από εκείνους που περιβάλλονται από σκούρα και μουντά χρώματα. Πειράματα σε επαγγελματικούς χώρους έχουν αποδείξει ότι οι εργαζόμενοι αποδίδουν καλύτερα σε ένα φωτεινό χώρο με ευχάριστα χρώματα, παρά σε ένα σκοτεινό με μουντά χρώματα. Στο ίδιο πείραμα, έχει αποδειχθεί ότι οι επαγγελματικές σχέσεις και η διάθεση των εργαζομένων είναι καλύτερη στην πρώτη περίπτωση και καθόλου καλή στην δεύτερη (Sauders B., Brakel J., 1997).

Έχει παρατηρηθεί επίσης ότι ο άνθρωπος επιλέγει να διακοσμήσει τον χώρο του με τα χρώματα που εναρμονίζονται τέλεια στην κατάστασή του. Για παράδειγμα, ένας άνθρωπος που πάσχει από κατάθλιψη θα προτιμήσει τα σκούρα χρώματα, ενώ παρατηρείται στα παιδιά (που σε γενικές γραμμές είναι χαρούμενα και υγιή) και

στους ευτυχισμένους ανθρώπους την προτίμησή τους στα ζωηρά και φωτεινά χρώματα. Είναι ευρέως διαδεδομένη η μέθοδος των παιδοψυχολόγων που δίνουν στα παιδιά να ζωγραφίσουν και στην συνέχεια μελετούν τα χρώματα που έχει επιλέξει το παιδί για να ζωγραφίσει. Μια άλλη παρατήρηση είναι ότι μερικές φορές ο άνθρωπος ενστικτωδώς επιλέγει τα χρώματα που έχει ανάγκη. Παρατηρείται, δηλαδή για παράδειγμα ότι ένας άνθρωπος που πάσχει από ημικρανίες ή/και από έντονες συναισθηματικές εξάρσεις, προτιμά το γαλάζιο χρώμα. Το γαλάζιο είναι ένα χρώμα που ηρεμεί και ο άνθρωπος που έχει την ανάγκη του, ασυναίσθητα το προτιμά.

ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΙ ΧΡΩΜΑΤΩΝ

Στο σημείο αυτό και πριν αναλυθεί η ανάλυση των απαντήσεων των ερωτώμενων εγκύων για τα χρώματα είναι απαραίτητο να αναφερθούν οι παρακάτω συμβολισμοί. Οι συμβολισμοί αυτοί αναλύουν τόσο τις θετικές όσο και τις αρνητικές όψεις ενός χρώματος. Αναφέρονται στα χαρακτηριστικά γνωρίσματα που διακρίνουν κάθε άτομο που προτιμά ένα συγκεκριμένο χρώμα αλλά και γενικές πληροφορίες σχετιζόμενες με αυτό.

Συμβολισμοί χρωμάτων

Κόκκινο

Χρώμα της δράσης, θερμό που πυρπολεί και αναζωογονεί. Συνδέεται με την ενεργητικότητα, τη ζωτικότητα, το ενδιαφέρον για τη ζωή, την ευτυχία, τον αυθορμητισμό, την διέγερση, τον κίνδυνο, την επιθετικότητα, την φιλοδοξία, την επαναστατικότητα αλλά και την αγάπη. Προκαλεί ζοηρότητα και θεωρείται χρώμα της φωτιάς, του πολέμου, του αίματος και της θυσίας. Φέρνει έξαψη και είναι χρώμα τόσο της ντροπής όσο και της πρόσκλησης για την απόκτηση γνώσης. Χαρίζει δύναμη, διεγείρει αλλά και εκνευρίζει. Αυξάνει την θέληση για ζωή ενώ προκαλεί ζεστασιά, χαρά και διευκολύνει την έκφραση των αισθημάτων. Όσοι το προτιμούν θέλουν να ξεχωρίζουν αλλά κουράζει όταν χρησιμοποιείται συχνά. Ακόμα, δηλώνει επικοινωνία, εμπύχωση, κίνηση, εξωστρέφεια και εκτόνωση.

Στην αρνητική του όψη, διεγείρει τον φόβο, προκαλεί ανεξέλεγκτα συναισθήματα, κυκλοθυμία, εγωκεντρισμό.

Στην θεραπεία μέσω χρωμάτων, είναι το χρώμα – φάρμακο για χαμηλή ζωτικότητα και κακή κυκλοφορία του αίματος. Προσφέρει αίσθηση ζεστασιάς και ενεργητικότητας γι' αυτό είναι καλό ενάντια κοπώσεων και κρυολογημάτων. Ενεργοποιεί την καρδιά και το κυκλοφοριακό, βοηθά ενάντια στην υπόταση. Δεν είναι καθόλου καλό ενάντια στον καρκίνο, αφού αυξάνει την ανάπτυξη κυττάρων.

Πορφυρό

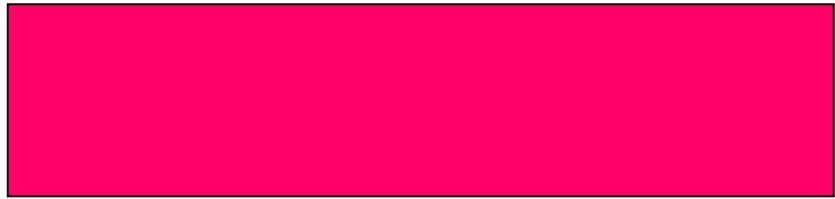
Χρώμα πνευματικό, ιεραρχικό αλλά και βασιλικό – αυτοκρατορικό. Εμπνέει σεβασμό, εξουσία αλλά κρύβει κάποιο μυστήριο. Δηλώνει την υπερηφάνεια, την αλήθεια, τη δικαιοσύνη, ενώ φανερώνει τις καλλιτεχνικές τάσεις. Η πορφύρα ήταν από παλιά τελετουργικό ένδυμα βασιλέων, ιερέων και ανώτατων αρχόντων. Επίσης, δηλώνει επισημότητα και εγκράτεια. Γενικά, είναι το χρώμα της τελετουργίας για τις θεότητες του κάτω κόσμου.

Ματζέντα (Μπορντώ)

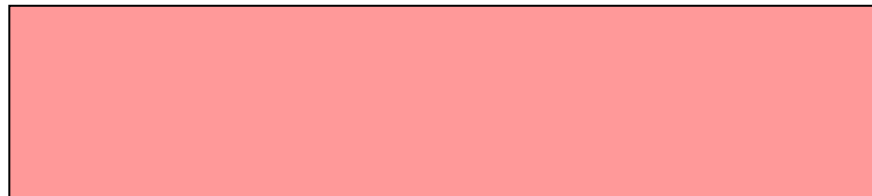
Χρώμα που εμπνέει αυτοσεβασμό και εξουσία ενώ βοηθάει στην αυτοσυγκέντρωση καθώς θεωρείται καθησυχαστικό. Ακόμα, βοηθά στο να σβηστούν μνήμες του παρελθόντος και να προχωρήσουμε μπροστά.

Φούξια

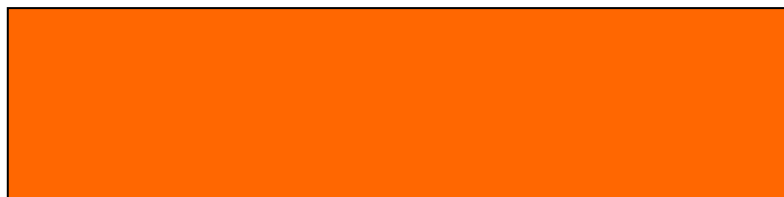
Χρώμα που εκφράζει την τόλμη, την φιλοδοξία, την αυτογνωσία, τα ελεγχόμενα συναισθήματα, αυτογνωσία. Όσοι αποφεύγουν το φούξια χρώμα χαρακτηρίζονται από αδιαλλαξία, δεν συμβιβάζονται εύκολα ενώ αρνούνται να εκφράσουν τα συναισθήματα τους.

Ροζ

Χρώμα που χαρακτηρίζεται από θηλυκότητα, νεότητα, τρυφερότητα, παιδικότητα και αθωότητα. Γενικά, όσοι το αποφεύγουν χαρακτηρίζονται από δυσκολία να αποδεχτούν την θηλυκή τους πλευρά και να εκφράσουν συναισθήματα τρυφερότητας και αγάπης.

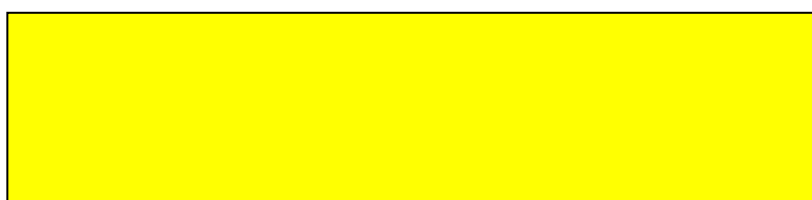
Πορτοκαλί

Χρώμα ενδιάμεσο (που αποτελεί την ένωση του κόκκινου και του κίτρινου) που εμπνέει, ισορροπεί και απελευθερώνει. Θεωρείται θερμό και εκφράζει μετάλλαξη. Είναι το χρώμα των ιδεών και της φαντασίας. Συμβολίζει την πολυτέλεια, την λαμπρότητα και την ευτυχία. Διεγείρει την δημιουργικότητα και φανερώνει φιλοδοξία και ενεργητικότητα ενώ όσοι το προτιμούν χαρακτηρίζονται από ροπή στις

διασκεδάσεις, τάση στην άνεση, την αφθονία, την απόλαυση, την θέρμη, την κοινωνικότητα, τον δυναμισμό, την υπερηφάνεια και την ανεξαρτησία. Όσοι το αποφεύγουν πάλι, είναι πιθανό να έχουν καταπιεσμένα σεξουαλικά συναισθήματα. Γενικά, μετριάζει το πάθος μετατρέποντας το σε τρυφερότητα και γλυκύτητα. Χαρίζει ζεστασιά και δημιουργεί ευχάριστη διάθεση ενώ εκφράζει ωριμότητα συναισθημάτων και θαλπωρεί. Διώχνει την θλίψη, χαλαρώνει και ανακουφίζει, λειτουργεί ως ένα «καλό αντικαταθλιπτικό».

Κίτρινο

Χρώμα ηλιακό, φωτεινό που δείχνει σοφία, κατανόηση, νιότη, ζωντάνια, ενεργητικότητα, ευτυχία, περιέργεια, ευελιξία, πρόοδο, ροπή στην διασκέδαση, επικοινωνία, έντονη διαισθητική αντίληψη, διάνοηση, καθαρότητα συναισθημάτων και πλήρης απελευθέρωση. Επίσης, χρώμα που τυφλώνει, εντυπωσιάζει, αποκαλύπτει αλλά και εμπνέει. Εκφράζει τη νεότητα, την χαρά και καθαρίζει το νου που εξαγνίζει τις σκέψεις. Συνδέεται, όμως, συχνά με την απάτη, τη δειλία και την ζήλια. Όσοι αποφεύγουν το κίτρινο χρώμα, έχουν την τάση να απογοητεύονται εύκολα ενώ προσπαθούν να «εξηγήσουν» τα ανεξήγητα συναισθήματα τους με την λογική.

Πράσινο

Χρώμα ουδέτερο (προκύπτει από ένωση κίτρινου και μπλε) όπου εκφράζει την ενέργεια, την εκδήλωση, την ζωή, την ελπίδα, την αρμονία, την άνεση, την

γαλουχία, την βλάστηση, την γονιμότητα, την ωριμότητα και τη νέα ζωή. Συμβολικά είναι διφορούμενο χρώμα.

Γενικότερα συμβολίζει την φύση, την Άνοιξη, τον πολλαπλασιασμό, την ανάπτυξη, την ειρήνη, την συμφιλίωση, την αναπαραγωγή. Είναι κατευναστικό, επουλωτικό, με θεραπευτική δύναμη ενώ χρησιμεύει και ως βάλσαμο για άτομα που είναι κουρασμένα σωματικά ή διανοητικά.

Αρνητικά αντιπροσωπεύει τον εγωισμό, τη ζήλια, την οκνηρία και την ανοησία. Όσοι το αποφεύγουν χαρακτηρίζονται από προτίμηση στην ανεξαρτησία παρά στην αφοσίωση και την οικογενειακή ζωή ενώ είναι άτομα που «δεν μπορούν» να δοθούν και να αφιερωθούν ολοκληρωτικά σε έναν άλλο άνθρωπο.

Πράσινο Ανοιχτό (Λαχανί)

Χρώμα της φύσης και της ειρήνης. Εκφράζει την κοινωνική διάθεση, την ειλικρίνεια, την αγάπη για την οικογένεια και την ευαισθησία σε θέματα ηθικής. Γενικά, απαλύνει τα προβλήματα και ξεκουράζει.

Στην αρνητική του έκφραση υποδηλώνει δισταγμό και αναποφασιστικότητα.

Πράσινο Σκούρο

Χρώμα που δίνει κύρος και δύναμη σε πρόσωπα και πράγματα. Σε υλικά θέματα και αντικείμενα προσδίδει ποιότητα. Εύκολα, μπορεί να προκαλέσει

κατάθλιψη ή εξασθένιση ενώ ενθαρρύνει τον εγωισμό, την ζήλια, την ζηλοφθονία, την τεμπελιά.

Πετρόλ

Χρώμα της πνευματικής ειρήνης και της καθαρότητας, χωρίς αυτή η ιδιότητα να αφαιρεί την ένταση της έκφρασης. Ωστόσο, οι ιδιότητες του είναι ίδιες με το χρώμα τρκουάζ ενισχυμένες με τις ιδιότητες του μπλε χρώματος που περιέχει.

Καφέ ανοιχτό

Χρώμα που ενθαρρύνει την ευσυνειδησία και την εξυπνάδα όσο αφορά τα χρήματα. Δηλώνει σταθερότητα στις συνήθειες και στις πεποιθήσεις. Εκφράζει άρνηση για ότι είναι αυθόρμητο ή παρορμητικό. Γενικά, όσοι επιλέγουν το καφέ χρώμα είναι άτομα πρακτικά, σταθερά, απλά και αφοσιωμένα. Όσοι το αποφεύγουν χαρακτηρίζονται από αποστροφή στην ρουτίνα και την ήρεμη ζωή.

Καφέ Σκούρο

Χρώμα, που στην σκούρα απόχρωσή του χαρακτηρίζεται από κατάθλιψη και μεροληψία. Τονίζει το εγωιστικό στοιχείο. Παροτρύνει όμως τους άλλους να ξανοιχτούν και να μιλούν ελεύθερα.

Μπλε

Χρώμα ψυχρό. Υποδηλώνει εσωτερική δύναμη, πνευματικότητα, αίσθηση δικαιοσύνης, ειλικρίνεια, αφοσίωση, νοσταλγία, ονειροπόληση, ψυχραιμία και πραότητα. Χρώμα, της πνευματικής έρευνας, όπως εκφράζεται μέσα από την επιστήμη, την φιλοσοφία και την θρησκεία. Ευνοεί την λογική και την διαίσθηση συνδυαζόμενες με την πειθαρχία, την εργατικότητα και την δημιουργικότητα ενώ εκφράζει τις έμφυτες δημιουργικές και καταστροφικές δυνάμεις. Αρνητικά, το μπλε συμβολίζει την στασιμότητα, την πνευματική κούραση και τον μόχθο χωρίς αποτέλεσμα.

Μπλε σκούρο

Χρώμα που ενισχύει την συναισθηματική ηρεμία, τη γαλήνη, την ευχαρίστηση και την ανάκτηση δύναμη. Ακόμα, ευνοεί την ηθική και την τίμια αντιμετώπιση των προβλημάτων επιβίωσης, ενώ εκφράζει την σοβαρότητα, την ευθύνη, την γνώση, την εξουσία.

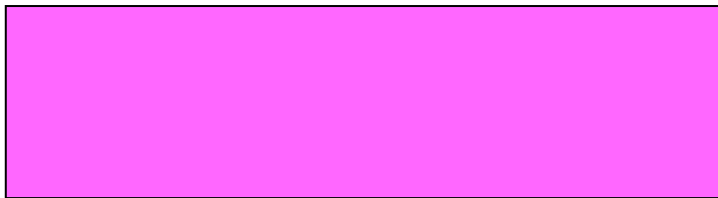
Γαλάζιο

Χρώμα της ουράνιας συνείδησης, της αλήθειας, της αρμονίας, της ηρεμίας και της ελπίδας. Συμβολίζει την αθανασία, το νου, την αποκάλυψη, την αγνότητα, την σοφία, την ευσέβεια και την ψυχρότητα. Αντιστοιχεί στο νερό και στο θηλυκό στοιχείο. Αντιπροσωπεύει την μάθηση, τα υγιή συναισθήματα και την γνώση. Ενισχύει την αφοσίωση, τη σταθερότητα, την μεγαλοψυχία, την πιστή φιλία και την μετρημένη ζωή. Στους άνδρες ξυπνά το προστατευτικό αίσθημα. Γενικά, το γαλάζιο χρώμα κατευνάζει τα πάθη. Έχει ηρεμιστικές ιδιότητες σαν χρώμα και χρησιμοποιείται συχνά σε φυλακές ή ψυχιατρεία. Αρνητικά, το γαλάζιο μπορεί να προκαλέσει κατάθλιψη.

Γιρκουάζ

Χρώμα που εκφράζει την αγνή καρδιά, την φρεσκάδα, ενώ ενθαρρύνει την καθαρή και ειλικρινή επικοινωνία. Είναι ο καλύτερος σύμμαχος της γνώσης και της πληροφόρησης, καθώς ενισχύει την διερεύνηση του νου. Όσοι το επιλέγουν χαρακτηρίζονται από εσωστρέφεια, αναγέννηση, πρόοδο, ανθρωπιά και απέχθεια στους περιορισμούς ή την καταπίεση. Όσοι το αποφεύγουν, χαρακτηρίζονται από αναζήτηση για σταθερότητα και ασφάλεια.

Λουλακί

Σαν χρώμα είναι το ισχυρότερο αναλγητικό στο φάσμα των χρωμάτων.

Βιολετί

Χρώμα που βοηθά στην ηρεμία και στην συμφιλίωση με τον εαυτό μας (εάν έχουμε έρθει σε σύγκρουση μαζί του). Συντείνει στην πνευματική μας ισορροπία.

Ιώδες ή Μωβ

Χρώμα που εκφράζει πνευματικότητα, εσωτερισμό, μυστήριο, ηθική, αυτοθυσία και ηρεμία. Είναι το χρώμα του αναζητητή της αλήθειας ενώ δηλώνει κατανόηση και υπέρβαση των ψευδαισθήσεων και των φαινομενικών καταστάσεων. Αντιπροσωπεύει τα αγαθά κίνητρα και τις υψηλές πνευματικές επιδιώξεις.

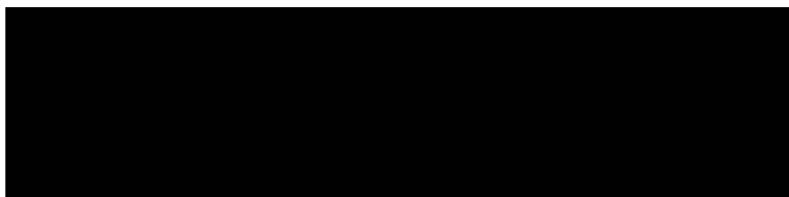
Στις σκούρες αποχρώσεις του, το μωβ δηλώνει κατάθλιψη και πένθος. Στην αρνητική του όψη μπορεί να εκφράζει σνομπισμό, επιτήδευση και απάτη.

Λευκό

Χρώμα αντιπροσωπευτικό της αρμονίας (αφού αποτελείται από όλα τα χρώματα της ίριδας) όπου εκφράζει την απλότητα, την τελειότητα, την αθωότητα, την νεότητα, την πνευματική εξουσία, την ειλικρίνεια. Το λευκό είναι το ΝΑΙ στη γλώσσα των χρωμάτων. Προστατεύει από τις αρνητικές επιδράσεις ενώ ευνοεί τη συμβίωση, την ενότητα, την αγάπη. Όσοι αποφεύγουν το λευκό χρώμα, χαρακτηρίζονται από ρεαλισμό και αρνούνται ν' αποδεχτούν ότι δεν μπορεί να εξηγήσει η λογική.

Μαύρο

Χρώμα που δηλώνει χαρακτηριστικά το ΟΧΙ στη γλώσσα των χρωμάτων. Συμβολίζει το αρχέγονο σκότος, το κενό, το κακό, την ανυπαρξία, το σκοτάδι, τον θάνατο, το πένθος, τη θλίψη, τη ντροπή, την φθορά, την καταστροφή, την μοναχικότητα, την άρνηση. Η παραμονή κάτω από την επήρεια του μαύρου για μεγάλο χρονικό διάστημα μπορεί να κάνει κακό στην υγεία ενός ατόμου, επειδή το μαύρο απορροφά την δύναμη και την ζωτικότητα προκαλώντας σωματική και ψυχική εξάντληση. Όσοι το επιλέγουν, μπορεί να χαρακτηρίζονται από μυστικοπάθεια. Όσοι αποφεύγουν το μαύρο χρώμα χαρακτηρίζονται από φοβία για το άγνωστο και επιθυμία για απελευθέρωση από την εξάρτηση.

Γκρι ανοιχτό

Χρώμα που βοηθά στην εύρεση συμβατικών λύσεων, όμως, ενισχύει την εξωτερική ψυχρότητα, σκληρότητα και θλίψη. Το μυαλό δεν χαρακτηρίζεται από φαντασία, αλλά από στενοκεφαλιά, περιορισμένη αντίληψη και δημιουργικότητα. Όσοι το επιλέγουν χαρακτηρίζονται από διακριτικότητα και αδιαφορία. Όσοι πάλι το αποφεύγουν χαρακτηρίζονται από αποστροφή στη διπλωματία και προτιμούν τον ευθύ τρόπο συμπεριφοράς.

Γκρι σκούρο

Όταν κυριαρχούν οι αποχρώσεις του γκρι σκούρου, τότε τα άτομα εκφράζουν πιο έντονα τάσεις μελαγχολίας και απομόνωσης.

Χρυσό

Χρώμα ηλιακό με ιδιαίτερη δημιουργική και θετική ακτινοβολία στο περιβάλλον ενώ καταπολεμά την άρνηση και την δυσαρμονία. Προστατεύει από τις αρνητικές επιδράσεις και είναι ο εχθρός της αρρώστιας.

Ασημί

Χρώμα που έχει (περίπου) τις ίδιες ιδιότητες με το χρυσό, όχι όμως τόσο έντονες. Χρώμα αντανακλαστικό, κάτι σαν καθρέφτης στο περιβάλλον. Γενικά, βοηθά να εξελιχθούν τα πράγματα ενώ αποδεσμεύει από κάθε τι που δηλητηριάζει την ζωή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

«ΧΡΩΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ»

Αφού αναλύθηκαν εκτενώς οι συμβολισμοί των χρωμάτων, η διερεύνηση των απαντήσεων των 131 εγκύων, δηλαδή του δείγματος της παρούσας έρευνας, σχετικά με το χρώμα με το οποίο αποτυπώνουν την αύρα του μελλογέννητου παιδιού τους θα γίνει ευχερέστερη, καλύτερα αντιληπτή και κατανοητή.

Στην παρούσα έρευνα σχετικά με τις αναπαραστάσεις των Ελληνίδων εγκύων για την μητρότητα σε σύνολο 131 εγκύων, οι απαντήσεις στην ερώτηση «με ποιο χρώμα θα αποτύπωνες την αύρα του παιδιού σου;» καταγράφηκαν ως εξής: 17 έγκυες (δηλαδή 13% του δείγματος) δεν απάντησαν καθόλου τη συγκεκριμένη ερώτηση, 30 έγκυες (δηλαδή 23% του δείγματος) υπέδειξαν το γαλάζιο, 16 έγκυες (δηλαδή 12% του δείγματος) υπέδειξαν παραπάνω από ένα χρώμα (δύο ή τρία), 14 έγκυες (δηλαδή 11% του δείγματος) υπέδειξαν το κόκκινο, 13 έγκυες (δηλαδή 10% του δείγματος) υπέδειξαν το λευκό, 9 έγκυες (δηλαδή 7% του δείγματος) υπέδειξαν το ροζ, 8 έγκυες (δηλαδή 6% του δείγματος) υπέδειξαν το πράσινο, 6 έγκυες (δηλαδή 4% του δείγματος) υπέδειξαν το μπλε, 3 έγκυες (δηλαδή περίπου 2% του δείγματος) υπέδειξαν το λαχανί, ομοίως 3 έγκυες (δηλαδή περίπου 2% του δείγματος) υπέδειξαν το τρκουάζ, 1 έγκυος (δηλαδή περίπου 1% του δείγματος) υπέδειξε το μωβ και ομοίως 1 έγκυος το κίτρινο. 2 έγκυες (δηλαδή 1,5% του δείγματος) υπέδειξαν το φούξια. (διάγραμμα 1)

Διάγραμμα 1

Η προαναφερόμενη ποσοτική ανάλυση των απαντήσεων του δείγματος των 131 εγκύων σχετικά με την «χρωματική» αναπαράσταση του παιδιού που θα φέρουν στον κόσμο είναι πολύ σημαντική ` μέσω αυτής καθίσταται δυνατό να προσδιορισθούν τα χρώματα που αντιπροσωπεύουν τις έγκυες. Τα χρώματα αυτά αντανακλούν τα συναισθήματα τους αλλά και τα χαρακτηριστικά που επιθυμούν να διαθέτει η προσωπικότητα του μελλογέννητου. Παρακάτω θα πραγματοποιηθεί μια ανάλυση συγκεκριμένα για κάθε μέρος του δείγματος που επέλεξε ένα συγκεκριμένο χρώμα.

Ανάλυση

Το πρώτο ποσοστό που αξίζει να διερευνηθεί είναι αυτό που αντιπροσωπεύει τις έγκυες που δεν απάντησαν καθόλου την ερώτηση της οποίας γίνεται ανάλυση («με ποιο χρώμα θα αποτυπώνατε την αύρα του παιδιού σας;») Σε σύνολο 131 εγκύων, οι δεκαεφτά (17) (δηλαδή ένα ποσοστό 13%) του δείγματος δεν απάντησαν. Αυτό ενδεχομένως συνέβη για δυο πιθανούς λόγους. Πρώτον, οι συγκεκριμένες έγκυες ενδέχεται να βρίσκονταν στους πρώτους μήνες της εγκυμοσύνης, με αποτέλεσμα να μην έχουν διαμορφώσει ακόμα την κοινωνική τους αναπαράσταση για το παιδί που κυοφορούν, δηλαδή πως φαντάζονται την προσωπικότητά του και επομένως, δεν ήταν σε θέση να υποδείξουν ένα χρώμα.

Δεύτερον, η άρνηση της συγκεκριμένης ερώτησης πιθανόν αντικατροπτίζει την αμφιθυμική στάση της μέλλουσας μητέρας. Όπως έχει αποδειχθεί, (Ρήγα, 1991), η έγκυος μπορεί να διακατέχεται ορισμένες φορές από θετικά συναισθήματα (χαρά, αισιοδοξία) ενώ κάποιες άλλες από αρνητικά (λύπη, άγχος, απαισιοδοξία). Επομένως, δεν μπορεί να προβεί στην επιλογή ενός χρώματος αφού «κατακλύζεται» από αντικρουόμενα συναισθήματα και φυσικά δεν υπάρχει συμβολισμός ενός χρώματος που να δύναται να τα εκφράσει. Τέλος, η αμφιθυμία της εγκύου πολλές φορές αποτελεί τροχοπέδη για την ίδια προκειμένου να «πλάσει» στη φαντασία της την αύρα του παιδιού της και να διαλέξει ένα χρωματισμό που να την αποτυπώνει.

Έπειτα, καταγράφηκε ένα ποσοστό 12% δηλαδή 16 έγκυες οι οποίες προέβησαν στην ακριβώς αντίθετη ενέργεια από αυτή που μόλις αναφέρθηκε. Το συγκεκριμένο μέρος του δείγματος όχι μόνο απάντησε το ερώτημα αλλά υπέδειξε δύο ή περισσότερα χρώματα που την εκφράζουν αντί για ένα που της είχε ζητηθεί. Όμως, για αυτές τις απαντήσεις θα γίνει λόγος και εκτενέστερη ανάλυση σε επόμενο κεφάλαιο της εργασίας.

Σε αυτό το σημείο θα γίνει αναφορά της πλειοψηφίας των απαντήσεων. Σε σύνολο 131 εγκύων οι τριάντα (30) (σε ποσοστό 23% του δείγματος) επέλεξαν το γαλάζιο χρώμα. Κρίνεται αναγκαίο να υπενθυμιστεί ότι το γαλάζιο σηματοδοτεί την αλήθεια, την ηρεμία, την ελπίδα, την αγνότητα, τα υγιή συναισθήματα, την σοφία. Η πρώτη σκέψη που έρχεται στο νου είναι ότι ο πιθανός λόγος που επέλεξαν το γαλάζιο είναι ότι επιθυμούσαν αγοράκι, αφού σύμφωνα με τις αντιλήψεις που έχουν διαμορφωθεί έως τώρα το αρσενικό φύλο συμβολίζεται με το γαλάζιο (πχ. βάφουν γαλάζιο το δωμάτιο του βρέφους σε περίπτωση που είναι αγόρι). Προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι ο προαναφερθέν λόγος δεν ευσταθεί, σύμφωνα με τα δεδομένα της παρούσας έρευνας και τις βιβλιογραφικές αναφορές όπου ανέτρεξε η ερευνητική ομάδα. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με την θεωρία των χρωμάτων το γαλάζιο αντιστοιχεί με το θηλυκό στοιχείο και την θηλυκότητα (Χρωμοτέστ, σελ. 67). Επίσης, μια έγκυος δήλωσε χαρακτηριστικά στην ερευνητική ομάδα «επιλέγω το γαλάζιο αν και θέλω οπωσδήποτε κοριτσάκι». Επομένως, η δήλωση από το δείγμα της παρούσας έρευνας επιβεβαιώνει την χρωματική θεωρία. Ανακεφαλαιώνοντας, μπορεί να διατυπωθεί η γνώμη ότι το συγκεκριμένο χρώμα δεν συνδέεται απαραίτητα με το ανδρικό φύλο, όπως οι περισσότεροι πιστεύουν.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τα στοιχεία που καταδεικνύει το γαλάζιο χρώμα οι έγκυες γυναίκες αισθάνονται ήρεμες, αισιόδοξες ενώ διακατέχονται από υγιή συναισθήματα. Είναι άτομα που εκτιμούν την πιστή φιλία και την μετρημένη ζωή. Αντίστοιχα φαντάζονται ότι ο χαρακτήρας του παιδιού που θα φέρουν στον κόσμο θα εμπεριέχει τα παραπάνω στοιχεία. Επιθυμούν ένα παιδί μεγαλόψυχο, που να δίνει μεγάλη σημασία στην ευσέβεια, να αγαπά την γνώση, να έχει σταθερότητα στη ζωή του και να είναι αισιόδοξο. Αν πρόκειται να γεννήσουν αγόρι, θέλουν να

διακατέχεται από ένα αίσθημα προστασίας προς το κοινωνικό και οικογενειακό του περιβάλλον.

Παρακάτω παρατηρείται ότι 14 έγκυες υπέδειξαν το κόκκινο χρώμα (ποσοστό 11% του δείγματος). Οι γυναίκες αυτές, βάση της επιλογής τους, παρουσιάζονται δραστήριες, γεμάτες ενεργητικότητα, αυθόρμητες και ευτυχισμένες. Διαθέτουν σε μεγάλο βαθμό ενδιαφέρον για την ζωή, αυξάνουν την θέληση τους για ζωή ενώ η απόκτηση γνώσης συνιστά πρόκληση για αυτές. Επίσης, λατρεύουν την επικοινωνία, την εξωστρέφεια, την εμπύχωση, την κίνηση και την εκτόνωση. Φαντάζονται ότι το παιδί τους θα φέρει όλα τα παραπάνω στοιχεία καθώς και κάποια ακόμα. Το κόκκινο είναι η «επιβολή της βούλησης» ή η «δύναμη της βούλησης» (Χρωμοτέστ, σελ. 73). Άρα επιθυμούν το παιδί τους να διαθέτει ορμή για επίτευξη σκοπών και για επιτυχίες, έντονο πόθο για οτιδήποτε προσφέρει ένταση ζωής και ολοκλήρωση εμπειρίας. Θέλουν να μεταδώσουν στοιχεία του χαρακτήρα τους στο παιδί ώστε να έχει ροπή προς την δράση, τα αθλήματα, τον αγώνα, τον συναγωνισμό.

Επίσης, στην παρούσα έρευνα, καταγράφηκε το γεγονός ότι 13 έγκυες (σε ποσοστό 10% του δείγματος) υπέδειξαν το λευκό/άσπρο που αποτελείται από όλα τα χρώματα της ίριδας. Οι γυναίκες αυτές έχουν ως βασικά γνωρίσματα του χαρακτήρα (και είναι αυτά που θέλουν να μεταδώσουν στο παιδί τους) τα εξής: την απλότητα, την τελειότητα, την αθωότητα, την τιμιότητα, το φως, την πνευματική εξουσία και την ειλικρίνεια. Το λευκό είναι το «ΝΑΙ» στην γλώσσα των χρωμάτων. Ο M. Lüscher το παρομοιάζει σαν μια καθαρή σελίδα όπου πρόκειται να γραφτεί η ιστορία (Χρωμοτέστ, σελ. 83). Οι συγκεκριμένες έγκυες ονειροπολούν ένα παιδί χαρούμενο και αισιόδοξο ` ένα παιδί που θα προστατεύεται από τις αρνητικές επιδράσεις, δεν θα παραιτείται εύκολα από την προσπάθεια που κάνει, θα αναγνωρίζει τα ελαττώματά του και θα προσπαθεί να τα διορθώσει.

Ακόμη εννέα από τις 131 έγκυες (σε ποσοστό 7%) επέλεξαν το πορτοκαλί και άλλες τόσες το ροζ.

Αναφορικά με το πορτοκαλί, το συγκεκριμένο μέρος του δείγματος διακρίνεται για τις ιδέες και την φαντασία που διαθέτει. Έχουν ως σύμβολο την πολυτέλεια, την λαμπρότητα και την ευτυχία. Είναι άτομα δημιουργικά, με τρομερή ενεργητικότητα αλλά και φιλοδοξία. Οι συγκεκριμένες έγκυες ονειρεύονται ένα παιδί που θα έχει ως γνωρίσματα την κοινωνικότητα, το δυναμισμό, την υπερηφάνεια και την ανεξαρτησία. Θέλουν να χαρακτηρίζεται από διάθεση για νέες εμπειρίες και ωριμότητα συναισθημάτων.

Αναφορικά με το ροζ, οι έγκυες χαρακτηρίζονται από θηλυκότητα, παιδικότητα και τρυφερότητα. Αυτά τα στοιχεία θέλουν να τα μεταδώσουν στο παιδί τους. Επιθυμούν ένα παιδί αθώο που να εκφράζει συναισθήματα τρυφερότητας και αγάπης. Οι συγκεκριμένες απαντήσεις αποδείχθηκε στην παρούσα έρευνα ότι σχετίζονται θετικά με τις απαντήσεις που αφορούσαν το φύλο του παιδιού που εγκυμονεί το δείγμα. Γυναίκες που κυοφορούσαν κορίτσι ή που επιθυμούσαν να κυοφορούν κορίτσι υπέδειξαν ως χρώμα το ροζ.

Επίσης, οκτώ από τις 131 έγκυες επέλεξαν ως χρώμα το πράσινο δηλαδή ένα ποσοστό 6% επί του δείγματος. Το πράσινο αντιπροσωπεύει την μητρότητα και την γονιμότητα ` είναι το χρώμα που χαρακτηρίζει την συγκεκριμένη ερευνητική εργασία (M. Lücher , Χρωμοτέστ, σελ. 67).

Γυναίκες που επέλεξαν το συγκεκριμένο χρώμα φαίνεται να έχουν νιώσει και αναπτύξει το αίσθημα της μητρότητας και να έχουν εισέλθει ομαλά στο ρόλο της μέλλουσας μητέρας. Οι έγκυες που το επέλεξαν φανερώνουν τις παρακάτω πτυχές της προσωπικότητάς τους: είναι άτομα που διακρίνονται για την ελπίδα, την χαρά,

την ανάπτυξη, την ωριμότητα, την αρμονία και τη νέα ζωή (M. Lüscher , Χρωμοτέστ, σελ. 67).

Διαθέτουν την διάθεση να συμβουλευόν τους άλλους για θέματα ηθικής ενώ έχουν διάθεση για απόκτηση χρήματος και αγάπης. Τα προαναφερθέντα στοιχεία της προσωπικότητάς τους σκοπεύουν να τα εμψυχήσουν και στη νέα ζωή που κυοφορούν. Όνειρό τους είναι να γεννήσουν ένα παιδί που θα δείχνει αφοσίωση στην οικογενειακή ζωή, θα διακατέχεται από εγκαρτέρηση, επιμονή και ισχυρή βούληση. Θέλουν το παιδί τους να ηθικολογεί και να παρακινεί τους άλλους αφού σύμφωνα με τον Max Lüscher, όποιος εκλέγει το πράσινο επιθυμεί να υπερισχύουν οι γνώμες του, να δικαιώνεται σαν αντιπρόσωπος βασικών και αναλλοίωτων αρχών (M. Lüscher, Χρωμοτέστ, σελ. 71). Οι έγκυες στοχεύουν σε ένα τέκνο που θα διαθέτει συνέπεια γνώμης, συνεχή αυτογνωσία και θα τοποθετεί πολύ ψηλά το «Εγώ» σε όλες τις μορφές κατοχής και αυτοκατάφασης αφού η κατοχή θεωρείται ότι αυξάνει και την ανασφάλεια και την αυτοεκτίμηση.

Στη συνέχεια, έξι από τις 131 έγκυες απάντησαν ότι το χρώμα που αντιπροσωπεύει την αύρα του παιδιού τους είναι το μπλε (δηλαδή το 4% επί του δείγματος). Το συγκεκριμένο γεγονός καταδεικνύει ότι οι έγκυες χαρακτηρίζονται από εσωτερική δύναμη, πνευματικότητα, αίσθηση δικαιοσύνης, ειλικρίνεια, αφοσίωση, νοσταλγία, ονειροπόληση, ψυχραιμία και πραότητα. Διαθέτουν λογική και διαίσθηση που συνδυάζονται με την πειθαρχία, την εργατικότητα και την δημιουργικότητα. Φυσικά θέλουν πολύ να μεταδοθούν όλα αυτά τα θετικά γνωρίσματα και στο έμβρυο. Επιθυμούν, επίσης, ένα παιδί ήρεμο. Σύμφωνα με τον M. Lüscher, το μπλε είναι η χρωματική αναπαράσταση μιας βασικής ανάγκης (όπως κάθε χρώμα άλλωστε). Η ανάγκη αυτή είναι η ηρεμία και σε ψυχολογικό επίπεδο η

ευφορία (όπου ευφορία είναι ησυχία συν ευχαρίστηση). (M. Lücher , Χρωμοτέστ, σελ. 67)

Συνεχίζοντας την διερεύνηση των χρωμάτων που σχετίζονται με την διάθεση και τις αναπαραστάσεις του δείγματος για το έμβρυο, παρατηρείται ότι 3 έγκυες (περίπου 2%) επέλεξαν το λαχανί (πράσινο ανοιχτό) και άλλες 3 το τρκουάζ.

Σχετικά με το λαχανί, αποκαλύπτει ότι οι ερωτώμενες που το επέλεξαν χαρακτηρίζονται από έντονη κοινωνική διάθεση, ειλικρίνεια, αγάπη για την οικογένεια και ευαισθησία σε θέματα ηθικής (M. Lücher, Χρωμοτέστ, σελ.56). Αυτές οι αξίες κατέχουν σημαίνουσα θέση στον ψυχικό τους κόσμο και γι' αυτό τον λόγο θα προσπαθήσουν να τις καλλιεργήσουν και στο παιδί που θα φέρουν στον κόσμο. Επιθυμούν ένα παιδί που να τιμά την αλήθεια στα λεγόμενά του, να μην είναι διστακτικό, να μην διαθέτει αναποφασιστικότητα και να σέβεται τους θεσμούς (πχ. οικογένεια) και το σύστημα των ηθικών αξιών.

Αναφορικά με το τρκουάζ, αντιπροσωπεύει εκείνο το μέρος του δείγματος που είναι οπαδός της ειλικρινούς και καθαρής επικοινωνίας (Hyman J., 2005). Οι συγκεκριμένες ερωτώμενες έχουν και θέλουν και το μωρό τους να έχει αγνή καρδιά. Θέλουν ένα παιδί που να χαρακτηρίζεται από εσωστρέφεια, αναγέννηση, πρόοδο, ανθρωπιά και απέχθεια στους περιορισμούς ή την καταπίεση.

Επιπλέον, δύο έγκυες σκιαγράφησαν την προσωπικότητά τους (ασυνείδητα) και την προσωπικότητά του παιδιού τους (συνειδητά) επιλέγοντας το φούζια. Τα χαρακτηριστικά που συγκροτούν τους δυο αυτούς χαρακτήρες είναι τόλμη, φιλοδοξία και αυτογνωσία (M. Lücher, Χρωμοτέστ, σελ.43). Θέλουν ένα παιδί που από τη μια να ελέγχει τα πάθη και τα συναισθήματά του και από την άλλη να είναι σε θέση και να δέχεται να εκφράσει αυτό που νιώθει.

Τέλος, η ερευνητική ομάδα κατέγραψε μια απάντηση που αφορούσε το μωβ και μια το κίτρινο στο συγκεκριμένο ερώτημα.

Όσον αφορά το μωβ, δεν εκπλήσσει το γεγονός ότι μια έγκυος επέλεξε το συγκεκριμένο χρώμα. Έρευνες του Erbsloch έδειξαν ότι η αδενική και ορμονική δραστηριότητα κατά την εγκυμοσύνη τείνει προς μια προτίμηση του μωβ (Χρωμοτέστ, σελ. 79). Το μωβ σηματοδοτεί μια συναισθηματική ανωριμότητα ` κάτι που χαρακτηρίζει τις έγκυες γυναίκες που σ' αυτό το διάστημα αισθάνονται συναισθηματικά ανασφαλείς (M. Lücher, Χρωμοτέστ, σελ.62). Η έγκυος που κατέδειξε το μωβ εκφράζει με αυτόν τον τρόπο την πνευματικότητα, τον εσωτερισμό, το μυστήριο, την ηθική και την αυτοθυσία που την διακρίνουν ως άτομο, γνωρίσματα που ονειρεύονται να διαθέτει και το παιδί τους (Hyman J., 2005).

Σχετικά με το κίτρινο, η γυναίκα που το υπέδειξε διαθέτει σοφία, κατανόηση, ζωντάνια και ενεργητικότητα. Δεν ησυχάζει ποτέ και κατευθύνει συνεχώς προς τα έξω τις αναζητήσεις και τις φιλοδοξίες της. Επιθυμεί το παιδί της να διαθέτει έντονη διαισθητική αντίληψη, επικοινωνιακό χάρισμα, να έχει πρόοδο, καθαρότητα συναισθημάτων και πλήρης απελευθέρωση από πάθη.

Συνοψίζοντας τα προαναφερόμενα, αποδεικνύονται και πρακτικά πόσο άμεσα τα χρώματα αποκαλύπτουν τον χαρακτήρα κάθε ανθρώπινης μονάδας ` στην συγκεκριμένη περίπτωση ενός δείγματος 131 έγκυων γυναικών. Επομένως, κρίνεται αναγκαίο να μην παραμελείται η ύψιστη σημασία τους αλλά αντίθετα να συνιστούν ένα ακόμη ερευνητικό εργαλείο για κάθε ερευνητική ομάδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ

Όπως προαναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο, ζητήθηκε από το δείγμα της παρούσας έρευνας (131 έγκυες) να διαλέξουν ένα χρώμα το οποίο θεωρούν ότι αντιπροσωπεύει την αύρα του παιδιού που θα φέρουν στον κόσμο. Αυτή η χρωματική αναπαράσταση έχει δύο διαστάσεις. Πρώτον υποδεικνύει τα συναισθήματα των ίδιων των εγκύων, καθώς και τα βασικά γνωρίσματα που συγκροτούν την προσωπικότητά τους. Δεύτερον ,αντανακλά τα χαρακτηριστικά που επιζητούν να έχει η προσωπικότητα του μελλογέννητου.

Σε αυτό το σημείο, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι καταγράφηκε ένα σημαντικό ποσοστό (12% επί του δείγματος) το οποίο επέλεξε παραπάνω από ένα χρώμα(δύο ή τρία) . Για αυτές τις έγκυες , η ερευνητική ομάδα προέβη σε μελέτη περιπτώσεων . θα γίνει μια προσπάθεια συσχέτισης δύο συγκριμένων ερωτήσεων που εμπεριέχονται στο ερωτηματολόγιο (που συνιστά το βασικό εργαλείο της παρούσας έρευνας) με τις απαντήσεις που σχετίζονται με την χρωματική αναπαράσταση . οι δύο αυτές ερωτήσεις είναι:1) «πώς αισθάνεστε;» και 2) «πως φαντάζεστε το παιδί σαν προσωπικότητα;»

Ωστόσο, είναι απαραίτητο να αναφερθεί η σημασία της μελέτης περίπτωσης για να γίνει σαφές γιατί επιλέχθηκε ο συγκεκριμένος τρόπος ανάλυσης για τις έγκυες που περιλάμβαναν παραπάνω από ένα χρώμα στην απάντησή τους.

Η ποιοτική έρευνα, άνθησε κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα με τη σχολή του Σικάγο και τις έρευνες επί της μελέτης περίπτωσης, ιστορίας ζωής ή ιστορίας

περιπτώσεων, στην εθνολογία, στην ιστορία, στην ανθρωπολογία, και στη φαινομενολογία, προσεγγίσεις μεθόδων που γνώρισαν ευρεία αποδοχή την εποχή εκείνη. (Α.Β. Ρήγα, 2005.Καρκίνος;από την μητέρα στην κόρη, η δυναμική της επανάληψης,σελ.21). Από αυτές, η μελέτη περίπτωσης, επιχειρεί να διερευνήσει την κοινωνική αλλαγή και την πολιτισμική ταυτότητα μελετώντας χαρακτηριστικά, ιδιότητες και συμπεριφορές της καθημερινής κοινωνικής πρακτικής των υποκειμένων και των κοινωνικών φαινομένων. Για την επίτευξη του σκοπού της, χρησιμοποιεί διάφορα μεθοδολογικά εργαλεία, όπως συνεντεύξεις, ερωτηματολόγια, με κλειστές ή ανοιχτές ερωτήσεις, (όπως στην παρούσα ερευνά) και κυρίως επιτόπια έρευνα και παρατήρηση (Α.Β. Ρήγα,2005Καρκίνος : από τη μητέρα στην κόρη,η δυναμική της επανάληψης, σελ.22).

Σε αυτό το σημείο, θα πρέπει να τονίσουμε ότι τα ονόματα που χρησιμοποιούνται είναι ψευδώνυμα καθώς πρέπει να τηρηθεί η ανωνυμία του δείγματος. Παρακάτω, πρόκειται να αναλυθούν (συνοπτικά) 14 μελέτες περιπτώσεων:

Η Μαρία Π. απάντησε ότι «αισθάνεται χαρούμενη αλλά αγχωμένη», ενώ έχει μειώσει τις δραστηριότητές της από τη στιγμή που έμαθε ότι ήταν έγκυος. Επίσης φαντάζεται ότι το παιδί που θα φέρει στον κόσμο «θα είναι δυναμικό, έξυπνο, όμορφο, δημιουργικό κοινωνικό και εξωστρεφές». Τα χρώματα με τα οποία αποτυπώνει την αύρα του μελλογεννητού συνοψίζονται στο λευκό και στο γαλάζιο. Πράγματι παρατηρείται ότι τα προαναφερθέντα χρώματα, συμβολίζουν υγιή συναισθήματα (M. Lücher, Χρωμοτέστ, σελ.64). Η Μαρία Π. επέλεξε το λευκό που συμβολίζει τη χαρά (αισθάνεται χαρούμενη) αλλά και την ομορφιά και γενικότερα όλα τα υγιή χαρακτηριστικά και συναισθήματα(φαντάζεται το παιδί της «δυναμικό , έξυπνο, όμορφο, δημιουργικό κοινωνικό και εξωστρεφές»). Επίσης, σύμφωνα πάντα με τον ίδιο συγγραφέα, το γαλάζιο αντιπροσωπεύει τη μάθηση και τη δημιουργία

(Motttram J., 2005). Το γαλάζιο στην αρνητική του όψη, μπορεί να συμβολίζει αρνητικά συναισθήματα και κατάθλιψη.(Η Μαρία Π. αισθάνεται αγχωμένη αν και έχουν μειωθεί οι δραστηριότητές της).

Η Ελένη Κ. αποκάλυψε στην ερευνητική ομάδα ότι είναι «χαρούμενη, αισιόδοξη αλλά και αγχωμένη». Επίσης φαντάζεται ότι τα παιδιά που θα φέρει στον κόσμο,(κυοφορεί δίδυμα, ένα αγόρι και ένα κορίτσι) θα είναι «δυναμικά έξυπνα όμορφα κοινωνικά εξωστρεφή δημιουργικά». Τα χρώματα που επέλεξε είναι ροζ και τρκουάζ. Η πρώτη παρατήρηση αφορά το γεγονός ότι η συγκεκριμένη έγκυος κυοφορεί δίδυμα διαφορετικού φύλου το ένα από το άλλο. Γι' αυτό το λόγο επέλεξε ροζ και τρκουάζ.(το ροζ για το κοριτσάκι και το τρκουάζ για το αγοράκι), καθώς συνδέει το κάθε φύλο με ένα συγκεκριμένο χρώμα. Πιστεύει ότι το ροζ συνδέεται με το θηλυκό στοιχείο (κάτι που ισχύει) ενώ το τρκουάζ με το αρσενικό φύλο (κάτι που δεν ισχύει, όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας, αφού όλες οι αποχρώσεις του γαλάζιου συμβολίζουν το θηλυκό στοιχείο, πληροφορία όμως που δεν είναι γνωστή στις περισσότερες έγκυες). Ωστόσο τα χρώματα συνδέονται με τις προσωπικότητες και των δύο βρεφών αλλά και της εγκύου. Το τρκουάζ, ενθαρρύνει την επικοινωνία, (A. Gabrielle, 2002), (φαντάζεται τα παιδιά της δυναμικά κοινωνικά και εξωστρεφή), είναι ο καλύτερος σύμμαχος της γνώσης (ονειρεύεται έξυπνα και δημιουργικά παιδιά) ενώ στην αρνητική του όψη αρνητικά συναισθήματα και χαρακτηρίζει άτομα που ψάχνουν για ασφάλεια(Dr. Max Lücher, Χρωμοτέστ, σελ.54). (Η Ελένη Κ. αισθάνεται αγχωμένη). Από την άλλη το ροζ, είναι «φορέας» της ομορφιάς, της χαράς και της αισιοδοξίας (η Ελένη Κ. αισθάνεται χαρούμενη, αισιόδοξη και φαντάζεται ότι τα παιδιά της θα είναι όμορφα).

Η Άννα Γ. αισθάνεται χαρούμενη και αγχωμένη ενώ τα χαρακτηριστικά που προσδίδει στο παιδί της είναι έξυπνο, όμορφο, κοινωνικό, υγιές και ευτυχισμένο. Τα

χρώματα που επέλεξε, είναι ροζ και κόκκινο. Η επιλογή του ροζ συνδέεται με τη θηλυκότητα (η Άννα Γ. κυοφορεί κορίτσι). Το κόκκινο ταυτίζεται με την ευτυχία (Mottram J., 2005), (η Άννα Δηλώνει ευτυχισμένη και το ίδιο εύχεται για το μελλοντόγεννητο της). Επίσης, είναι χρώμα που σηματοδοτεί, σύμφωνα με Χρωμοτέστ και Aslam M., 2006 το ενδιαφέρον για τη ζωή, την ενεργητικότητα (φαντάζεται ένα έξυπνο παιδί) και δηλώνει επικοινωνία (αναπαριστά το παιδί της ως κοινωνικό). Στην αρνητική του όψη το κόκκινο, σύμφωνα με το Χρωμοτέστ, διεγείρει το φόβο και την κυκλοθυμία (η Άννα Αισθάνεται αγχωμένη) .

Η Αλεξάνδρα Μ. νιώθει χαρούμενη αλλά και κουρασμένη, όπως και αγχωμένη, ενώ θέλει το παιδί της να είναι δυναμικό, έξυπνο και όμορφο. Τα χρώματα που υπέδειξε στην ερευνητική ομάδα είναι το λευκό και το πορτοκαλί. Το πορτοκαλί σηματοδοτεί το δυναμισμό (Η Αλεξάνδρα Μ. επιθυμεί ένα παιδί δυναμικό). Το λευκό αντανακλά την ομορφιά και τη χαρά. (αισθάνεται χαρούμενη και θέλει το παιδί της να είναι όμορφο). Το λευκό στην αρνητική του όψη, (Dr. Max Lücher, Χρωμοτέστ, σελ.59) εκφράζει μείωση της ενεργητικότητάς και αρνητικά συναισθήματα (Η Αλεξάνδρα Μ. αισθάνεται κουρασμένη και αγχωμένη).

Η Νίκη Α. παρουσιάζεται στην ερευνητική ομάδα χαρούμενη και αισιόδοξη ενώ θέλει το παιδί που θα φέρει στον κόσμο να είναι δυναμικό και κοινωνικό . υπέδειξε το κίτρινο και το πράσινο, ανοικτά ως χρώματα που αποτυπώνουν την αύρα του παιδιού που θα φέρει στον κόσμο. Το κίτρινο είναι χρώμα που αποτυπώνει την επικοινωνία, την ζωντάνια, και την ενεργητικότητα (η Νίκη Α. θα ήθελε το παιδί της να είναι κοινωνικό και δυναμικό), (Dr. Max Lücher, Χρωμοτέστ, σελ.63). Το πράσινο ανοικτό είναι ένα χρώμα που θεωρείται άμεσα συνασμένο με την ευτυχία, την χαρά, την ανάπτυξη, την αισιόδοξία (Η Νίκη Α. νιώθει χαρούμενη και αισιόδοξη).

Η Ιφιγένεια Β. αποκάλυψε στην ερευνητική ομάδα πως κατακλύζεται από αισθήματα χαράς. Φαντάζεται πως η προσωπικότητα του παιδιού που θα γεννήσει θα εμπεριέχει τα στοιχεία του δυναμισμού, της εξυπνάδας, της εξωστρέφειας ενώ θα είναι όμορφο. Επέλεξε τα χρώματα του ροζ και του φούξια. Το ροζ είναι χρώμα που χαρακτηρίζει τη θηλυκότητα (η Ιφιγένεια Β. κυοφορεί κοριτσάκι) (A. Gabrielle, 2002). Επίσης το φούξια είναι χρώμα που αλληλένδετο με την τόλμη, τον δυναμισμό και την ευφυΐα (Motttram J., 2005) , (η Ιφιγένεια Β. φαντάζεται ένα κοριτσάκι έξυπνο και δυναμικό). Τέλος και τα δύο χρώματα, είναι «φορείς» θετικών συναισθημάτων (η Ιφιγένεια Β. νιώθει χαρούμενη).

Η Κωνσταντίνα Σ. απάντησε ότι αισθάνεται χαρούμενη αλλά και αγχωμένη. Φαντάζεται ότι βασικά γνωρίσματα του χαρακτήρα του μελλογέννητου είναι ο δυναμισμός, η εξυπνάδα και η δημιουργικότητα. Υπέδειξε σχετικά με τη «χρωματική» αναπαράσταση τα εξής χρώματα: το μπλε και το γαλάζιο. Το γαλάζιο υποδηλώνει υγιή συναισθήματα και ελπίδα (η Κωνσταντίνα Σ. αισθάνεται χαρούμενη) (Sauders B., Brakel J., 1997). Επίσης το μπλε σηματοδοτεί τη δημιουργικότητα και την εργατικότητα και τον δυναμισμό, (Motttram J., 2005), (η Κωνσταντίνα Σ. επιθυμεί ένα παιδί δυναμικό , έξυπνο και δημιουργικό). Τέλος το μπλε, στην αρνητική του όψη, συμβολίζει την στασιμότητα και την πνευματική κούραση (η Κωνσταντίνα Σ. είναι αγχωμένη και έχει μειώσει τις δραστηριότητές της) (Hyman J., 2005).

Η Αγγελική Μ. εμφανίζεται χαρούμενη, αισιόδοξη αλλά και αγχωμένη. Ονειρεύεται ότι το παιδί που θα φέρει στον κόσμο θα είναι έξυπνο, όμορφο και κοινωνικό. Τα χρώματα που υπέδειξε είναι το πορτοκαλί και το γαλάζιο. Το γαλάζιο αντιστοιχεί στο θηλυκό στοιχείο (A. Gabrielle, 2002), (Η Αγγελική Μ. κυοφορεί κοριτσάκι). Επίσης το πορτοκαλί συμβολίζει την λαμπρότητα και την ευτυχία

(Sauders B., Brakel J., 1997), (Η Αγγελική Μ. είναι ευτυχισμένη). Το γαλάζιο αντιπροσωπεύει και ευνοεί τη γνώση και την αποκάλυψη. (Η Αγγελική Μ. φαντάζεται το παιδί της έξυπνο), ενώ στην αρνητική του όψη φανερώνει αρνητικά συναισθήματα (Η Αγγελική Μ. αισθάνεται αγχωμένη).

Η Κατερίνα Ν. νιώθει δυνατή και αναπαριστά το παιδί που κυοφορεί ως ένα δυναμικό κοινωνικό και εξωστρεφές άτομο. Τα χρώματα που αντιπροσωπεύουν το βρέφος είναι το κόκκινο και το κίτρινο. Το κόκκινο δηλώνει επικοινωνία και εξωστρέφεια (Sauders B., Brakel J., 1997, Dr. Max Lücher, Χρωμοτέστ, σελ.68) , (Η Κατερίνα Ν. επιθυμεί ένα κοινωνικό και εξωστρεφές παιδί). Το κίτρινο δείχνει χαρά, ενεργητικότητα και ζωντάνια (πράγματι η Κατερίνα Ν. διέπεται από εσωτερική δύναμη και θέλει επίσης ένα δυναμικό παιδί).

Η Χριστίνα Κ. αισθάνεται χαρούμενη και αισιόδοξη. Θα ήθελε ένα παιδί δημιουργικό, κοινωνικό και εξωστρεφές. Τα χρώματα με τα οποία αποτυπώνει την αύρα του μελλογέννητου, είναι το κίτρινο και το πορτοκαλί. Το πορτοκαλί αλλά και το κίτρινο αντανakλούν την ευτυχία και την χαρά.(Η Χριστίνα Κ. αισθάνεται χαρούμενη). Το πορτοκαλί σηματοδοτεί την κοινωνικότητα (Η Χριστίνα Κ. φαντάζεται ένα παιδί κοινωνικό). Επιπρόσθετα, το πορτοκαλί εκφράζει τη δημιουργικότητα και το κίτρινο την επικοινωνία (Motttram J., 2005, Dr. Max Lücher, Χρωμοτέστ, σελ.63), (Η Χριστίνα Κ. θα ήθελε το παιδί της να είναι δημιουργικό και εξωστρεφές). Ωστόσο το κίτρινο στην αρνητική του όψη, καταδεικνύει μείωση της ενεργητικότητας του ατόμου (Sauders B., Brakel J., 1997) , (πράγματι η Χριστίνα Κ. έχει μειώσει τις δραστηριότητες της).

Η Μαριάννα Β. διακατέχεται από χαρά αλλά έχει μειώσει τις δραστηριότητές της. Τα χαρακτηριστικά που προσδίδει στην προσωπικότητα του παιδιού που θα φέρει στον κόσμο είναι: δυναμικό, έξυπνο, όμορφο, δημιουργικό και κοινωνικό. Τα

χρώματα που υπέδειξε στην ερευνητική ομάδα είναι το κόκκινο και το ροζ. Το ροζ αποδεικνύει τη θηλυκότητα (η Μαριάννα Β. κυοφορεί κοριτσάκι). Το κόκκινο συμβολίζει τη χαρά, (νιώθει χαρούμενη), την ενεργητικότητα και τη ζωτικότητα (φαντάζεται το μελλογέννητο δυναμικό και δημιουργικό).

Η Γεωργία Τ. εμφανίζεται αγχωμένη και φαντάζεται το παιδί της ότι θα είναι δυναμικό, έξυπνο, όμορφο, δημιουργικό κοινωνικό και εξωστρεφές. Η Γεωργία Τ. δεν επέλεξε δύο αλλά τρία χρώματα προκειμένου να αποτυπώσει την αύρα του παιδιού της. Πιο συγκεκριμένα, επέλεξε το μπλε, γαλάζιο και πράσινο. Το μπλε συμβολίζει την εργατικότητα και την δημιουργικότητα (Dr. Max Lücher, Χρωμοτέστ, σελ.43), (επιθυμεί ένα παιδί δημιουργικό και δυναμικό). Το γαλάζιο αντανάκλα την ευφυΐα και την καλαισθησία (θέλει ένα παιδί όμορφο και έξυπνο). Το πράσινο συμβολικά σημαίνει την συναδελφικότητα ,την συμφιλίωση και την συνεργασία (η συγκεκριμένη έγκυος, φαντάζεται ένα παιδί κοινωνικό. Τέλος, τόσο το πράσινο, όσο και το μπλε στην αρνητική τους όψη, σηματοδοτούν αρνητικά συναισθήματα όπως η πνευματική κούραση (Dr. Max Lücher, Χρωμοτέστ, σελ.62), (η Γεωργία Τ. δηλώνει αγχωμένη).

Η Βασω Γ. δηλώνει πως αισθάνεται τόσο χαρούμενη όσο και αισιόδοξη, ενώ αναπαριστά το βρέφος που κυοφορεί ως έξυπνο και δημιουργικό άτομο. Προκειμένου να αποτυπώσει την αύρα του, επέλεξε το άσπρο και το γαλάζιο. Το άσπρο που συνιστά το ΝΑΙ στη γλώσσα των χρωμάτων αντανάκλα την ευτυχία (Hyman J., 2005,) (η Βασω Γ. είναι ευτυχισμένη) ενώ το γαλάζιο είναι το χρώμα της ελπίδας (πράγματι καταγράφηκε ότι είναι αισιόδοξη). Επίσης το γαλάζιο αντιπροσωπεύει τη μάθηση και τη σοφία(Sauders B., Brakel J., 1997), (επιθυμεί ένα έξυπνο παιδί). Τέλος και τα δύο χρώματα, προάγουν τη δημιουργικότητα (η Βάσω Γ. θα ήθελε το μελλογέννητο παιδί της να είναι δημιουργικό ον).

Η Ζωή Χ. παραδέχεται πως έχει μειώσει τις δραστηριότητες της κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης ενώ φαντάζεται ένα παιδί δυναμικό, έξυπνο, δημιουργικό, κοινωνικό και εξωστρεφές. Επέλεξε το μπλε και το γαλάζιο για να σηματοδοτήσει την αύρα του μωρού που θα φέρει στον κόσμο. Καταρχάς, αρνητικά το μπλε συμβολίζει τη στασιμότητα (η Ζωή Χ. έχει προβεί σε μείωση των δραστηριοτήτων της). Επίσης το μπλε παραπέμπει σε δυναμισμό (Sauders B., Brakel J., 1997), (όπως και το γαλάζιο) σε εργατικότητα και δημιουργικότητα (Dr. Max Lücher, Χρωμοτέστ, σελ.58), (επιθυμεί ένα παιδί δυναμικό, έξυπνο και δημιουργικό).

Συνοψίζοντας τις παραπάνω μελέτες περιπτώσεων, γίνεται εύκολα αντιληπτή η μέγιστη σημασία των χρωμάτων. Αποδεικνύεται ότι τα χρώματα πράγματι αντανακλούν βασικά χαρακτηριστικά που συγκροτούν την προσωπικότητα κάθε ανθρώπινης μονάδας. Στην παρούσα έρευνα, τα επίθετα με τα οποία οι έγκυες περιέγραφαν την ψυχική τους κατάσταση καθώς και την προσωπικότητα του παιδιού που θα φέρουν στον κόσμο, συνέπιπταν με τους συμβολισμούς που κατέχει κάθε χρώμα. Συμπερασματικά λοιπόν, τα χρώματα μπορεί να αποτελέσουν έναν δείκτη αληθείας για τον κάθε ερευνητή καθώς κι ένα αξιόπιστο τρόπο εξερεύνησης του βαθύτερου ψυχισμού κάθε ατόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ «ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ» ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ(5.1)

<u>ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ</u>	<u>ΧΡΩΜΑΤΑ</u>	<u>ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ</u>
30 Έγκυες Γυναίκες	Γαλάζιο	«χαρούμενη»,«κουρασμένη», «αγχωμένη», «αισιόδοξη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου», «ένιωσα υπέροχα όταν άκουσα το παιδί μου», «δάκρυσα από χαρά όταν ένιωσα για πρώτη φορά το παιδί μου», «δυνατή», «αισθάνομαι περίεργα όταν νιώθω το μωρό να ζει μέσα μου», «όπως αισθάνεται η μητέρα αισθάνεται και το παιδί», «ήταν η καλύτερη στιγμή της ζωής μου όταν ένιωσα το παιδί μου», «εάν εγώ δεν είμαι χαρούμενη και ήρεμη για την εγκυμοσύνη μου, το μωρό αντιλαμβάνεται τα πάντα. Άρα πρέπει να του δείχνω την χαρά μου λέγοντας του πόσο τυχερή είμαι που θα έρθει στην ζωή μας σε λίγο καιρό», «το μωρό μου αντιλαμβάνεται όλες τις αλλαγές στην ψυχή και το σώμα, καλές και κακές», «το έμβρυο αντιλαμβάνεται την διάθεση και τα συναισθήματα της μητέρας », «ένιωσα συγκίνηση και χαρά όταν άκουσα το παιδί μου», «αισθάνθηκα πως πλέον έχω ευθύνες όταν άκουσα για πρώτη φορά το παιδί», «το μωρό αντιλαμβάνεται την ευημερία όταν υπάρχει υγιής σχέση

		<p>μεταξύ των συζύγων», «το παιδί επηρεάζεται περισσότερο από τον άνθρωπο που το φροντίζει», «ένιωσα περιέργεια και ανυπομονησία όταν κατάλαβα το παιδί μου», «η διάθεση μου επηρεάζει το έμβρυο αφού πλέον αντιδρά ανάλογα», «δάκρυσα όταν ένιωσα το μωράκι», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί κυοφορώ μια ζωή», «αισθάνθηκα υπέροχα για δεύτερη φορά όταν άκουσα το έμβρυο», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είμαι 'χοντρή'», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί έχει αλλάξει το σώμα μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί αισθάνομαι και 'βλέπω' το μωρό να μεγαλώνει μέσα μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είναι και αυτό ένα κομμάτι από την ζωή μου», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί αλλάζει το σώμα και η ψυχολογία μου», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί δυσκολεύουν οι κινήσεις μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί όπως μου λένε όλοι έχω ομορφύνει πολύ», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είναι κάτι μαγικό», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί δεν την βλέπω καθόλου αρνητικά», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί θέλω το παιδί πολύ, η εγκυμοσύνη είναι πολύ καλή και προς το παρόν δεν έχει αλλάξει πολύ το σώμα μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως</p>
--	--	--

		<p>έγκυος γιατί είναι χαριτωμένη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί βλέπω το θαύμα πως εξελίσσεται», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είναι η πιο γλυκιά αναμονή και οι ατέλειες σου φαντάζουν τέλειες»</p>
14 Έγκυες Γυναίκες	Κόκκινο	<p>«κουρασμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου», «αισθάνθηκα υπέροχα όταν άκουσα πρώτη φορά το μωρό μου», «αγχωμένη», «χαρούμενη», «δυνατή», «αισθάνθηκα ωραία αλλά περίεργα όταν αντιλήφθηκα το μωρό», «ότι αισθάνομαι εγώ αισθάνεται και το μωρό», «αισιόδοξη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί με ευχαριστεί το αποτέλεσμα», «η ψυχολογία του μωρού μου είναι και δική μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί ήθελα να μείνω έγκυος», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί έχω πάρει κιλά και νομίζω ότι έγινα άσχημη», «ένιωσα μοναδικά όταν άκουσα το μωράκι μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί δίνω ζωή», «δεν περιγράφεται η χαρά της στιγμής που ακούς πρώτη φορά το μωρό», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί παίρνω πολλά κιλά», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί έχει αλλάξει η εξωτερική μου εμφάνιση», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί δεν υπάρχουν προβλήματα», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί βλέπω κάπως αλλιώς τον εαυτό μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί νιώθω το νόημα</p>

		της ζωής», «νιώθω υπέροχα όταν ακούω το παιδί ειδικά όταν κλοτσάει», «όταν εγώ αισθάνομαι καλά το παιδί το νιώθει και αισθάνεται ασφάλεια», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί βλέπω το σώμα μου να αλλάζει για κάποιο σκοπό»
13 Έγκυες Γυναίκες	Λευκό	«χαρούμενη», «αγχωμένη», «δυνατή», «αισιόδοξη», «ένιωσα υπέροχα όταν άκουσα πρώτη φορά το μωράκι μου», «έχω μειώσει τις δραστηριότητες μου», «κουρασμένη», «το μωρό μου επηρεάζεται από την διάθεση μου αφού αναπτύσσεται σε ένα ευχάριστο οικογενειακό περιβάλλον», «αισθάνθηκα τέλεια όταν άκουσα το μωρό μου», «αισθάνθηκα τρομερά όταν άκουσα το παιδί», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είναι μοναδικό», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είμαι ολοκληρωμένη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί φέρνω μια καινούρια ζωή», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί ήθελα πολύ αυτή την εγκυμοσύνη», «πιστεύω πως δεν υπάρχουν λέξεις που να περιγράφουν την μοναδικότητα της στιγμής που ακούς για πρώτη φορά το παιδί. Δεν είσαι σίγουρη αρχικά αν είναι αλήθεια ή αν έχεις παραισθήσεις έως ότου να το ξανααισθανθείς», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είναι μια φυσιολογική μεταβολή στο σώμα», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είμαι πιο όμορφη από πριν»
9 Έγκυες Γυναίκες	Πορτοκαλί	«αγχωμένη», «χαρούμενη»,

		<p>«κουρασμένη», «αισθάνθηκα τέλεια όταν ένιωσα το παιδί μου», «αισιόδοξη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητες μου», «ένιωσα υπέροχα όταν άκουσα το παιδί μου», «υπάρχει αλληλοσύνδεση ψυχολογίας μεταξύ μητέρας και εμβρύου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είμαι ευτυχισμένη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είναι τιμητικό να είναι μια γυναίκα έγκυος», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είμαι κούκλα», «αισθάνθηκα χαρούμενη και ανακουφισμένη όταν άκουσα το παιδί», «όλοι θεωρούν ότι η δική μου καλή διάθεση επηρεάζει το έμβρυο», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είναι κάτι φυσιολογικό», «είμαστε ένα όπως έχει αποδειχθεί και επιστημονικά και βιωματικά», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί θα φέρω στον κόσμο το παιδί μας», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί έχω στην κοιλιά μου το ομορφότερο μωρό του κόσμου»</p>
9 Έγκυες Γυναίκες	Ροζ	<p>«αισθάνομαι πολύ ωραία όταν άκουσα πρώτη φορά το μωρό», «έχω μειώσει τις δραστηριότητες μου», «χαρούμενη», «αισιόδοξη», «αισθάνθηκα καθηλωτικά όταν ένιωσα το παιδί να κινείται μέσα μου», «η ευημερία του παιδιού μου εξαρτάται από μένα και την διάθεση μου», «αγχωμένη», «ένιωσα χαρά όταν άκουσα το παιδί μου», «κουρασμένη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί</p>

		<p>είμαι πολύ χαριτωμένη», «δεν μπορώ να περιγράψω τα συναισθήματα μου όταν άκουσα το μωρό. Απλά, γεμάτη ευθύνη και χαρά. Πρωτόγνωρα!», «όταν είμαι ήρεμη και χαρούμενη, είναι και το έμβρυο», «το έμβρυο καταλαβαίνει τα πάντα μέσα μου και επηρεάζεται», «πρώτη φορά χαίρομαι που έχω κιλά παραπάνω και νιώθω όμορφη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί ήταν κάτι που το επιθυμούσα πολύ», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί το βρίσκω χάλια», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί σηματοδοτεί την δημιουργία μιας νέας ζωής», «την πρώτη φορά που είχα επαφή με το μωρό ένιωσα απίστευτα ευτυχισμένη που αισθάνθηκα το παιδί μέσα μου», «η εικόνα μου ως έγκυος μου αρέσει γιατί με κάνει να συνειδητοποιήσω τι πραγματικά θα συμβεί, αυτό που ήθελα εδώ και πολύ καιρό»</p>
8 Έγκυες Γυναίκες	Πράσινο	<p>«χαρούμενη», «αγχωμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου», «κουρασμένη», «δυνατή», «αισθάνθηκα πόνο όταν άκουσα πρώτη φορά το παιδί μου», «το παιδί επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από την μητέρα του», «αισιόδοξη», «δεν περιγράφεται με λόγια πως ένιωσα όταν άκουσα το μωράκι μου», «αισθάνθηκα φανταστικά όταν είδα το παιδί μου στον υπέρηχο», «το παιδί παίρνει τα ερεθίσματα από το περιβάλλον και περισσότερο από την μητέρα του», «το παιδί αντιλαμβάνεται την</p>

		<p>δική μου διάθεση», «κατακλύστηκα από χαρά αλλά και από περιέργεια όταν άκουσα το παιδί μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί δεν έχω πάρει κιλά», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί θα αποκτήσω οικογένεια», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί τονίζει την σεξουαλικότητά μου ως γυναίκα», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είναι κάτι καινούριο και ασυνήθιστο»</p>
6 Έγκυες Γυναίκες	Μπλε	<p>«χαρούμενη», «δυνατή», «αισιόδοξη», «αγχωμένη», «ένιωσα απερίγραπτα όταν αντιλήφθηκα το μωράκι μου», «ένιωσα υπέροχα όταν άκουσα το μωρό», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί έχω καλή εγκυμοσύνη, χωρίς αδιαθεσίες», «η δική μου διάθεση επηρεάζει το μωρό γιατί προς το παρόν ζούμε σε ένα σώμα και στη συνέχεια θα ζούμε σε ένα σπίτι, όποτε μάλλον είναι επόμενη και αναπόφευκτη η επιρροή», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί νομίζω ότι το φούσκωμα και το πρήξιμο με έχουν μεταμορφώσει σε ένα ελεφαντάκι», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί η περίοδος της εγκυμοσύνης είναι η σημαντικότερη στη ζωή μιας γυναίκας», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί καμαρώνω για την κοιλίτσα μου», «από τότε που άκουσα πρώτη φορά το μωρό, ένιωσα ανακούφιση, τώρα πια είναι η παρέα μου»</p>
3 Έγκυες Γυναίκες	Λαχανί	«χαρούμενη»,

		<p>«κουρασμένη», «δυνατή», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου», «αισιόδοξη», «ένιωσα ευχάριστα όταν άκουσα το μωρό», «έχει αποδειχθεί από έρευνες ότι η δικιά μου διάθεση επηρεάζει το μωρό μου», «μου αρέσει η εικόνα ως έγκυος γιατί φαίνομαι διαφορετική», «αισθάνθηκα χαρά και συγκίνηση όταν άκουσα το παιδί μου», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου σαν έγκυος γιατί νιώθω σαν ελέφαντας», «λόγω των ορμονών που εκκρίνονται στο σώμα μου επηρεάζεται και η διάθεση του εμβρύου»</p>
3 Έγκυες Γυναίκες	Τιρκουάζ	<p>«αισιόδοξη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί δεν με ενδιαφέρει τόσο η εξωτερική εμφάνιση», «είναι γεγονός ότι η ψυχική διάθεση της μητέρας επηρεάζει άμεσα την ευημερία του παιδιού», «μου αρέσει η εικόνα μου σαν έγκυος γιατί είμαι απλά υπέροχη», «αισθάνθηκα πανέμορφα όταν άκουσα το μωρό πρώτη φορά», «η δική μου διάθεση επηρεάζει το παιδί γιατί είμαστε αλυσίδα», «δυνατή», «όταν άκουσα το παιδί για πρώτη φορά ένιωσα πρωτόγνωρα συγκινημένη και πως αγαπάω πάρα πολύ ένα παιδί που δεν έχω δει ακόμα», «επηρεάζει η διάθεση μου το έμβρυο γιατί πάντα τα παιδιά παραδειγματίζονται και μιμούνται τους γονείς»</p>
2 Έγκυες Γυναίκες	Φούξια	<p>«χαρούμενη», «αγχωμένη», «αισιόδοξη», «αισθάνθηκα φανταστικά όταν ένιωσα το παιδί μέσα μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί μου αρέσει</p>

		αυτός ο ρόλος», «πιστεύω ότι η δική μου διάθεση επηρεάζει την ευημερία του παιδιού γιατί το έχω διαπιστώσει από την πρώτη μου εγκυμοσύνη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί εκπέμπει την ψυχική πληρότητα που νιώθω», «τα ερεθίσματα που θα προσφέρω κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης στο μωρό μου είναι πολύ σημαντικά για την μετέπειτα πορεία του ως άτομο»
1 Έγκυος Γυναίκα	Μωβ	«χαρούμενη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί αγοράζω και φοράω ωραία ρούχα», «δεν περιγράφεται πως ένιωσα όταν άκουσα το μωρό»
1 Έγκυος Γυναίκα	Κίτρινο	«αγχωμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου», «αισθάνθηκα αμηχανία και ευτυχία όταν άκουσα πρώτη φορά το παιδί μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί θεωρώ πως έχω την ομορφότερη κοιλιά που υπάρχει», «το σώμα μου είναι το σπίτι του μωρού μου και θέλω αυτό να είναι φωτεινό και χαρούμενο»

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Σε αυτό το σημείο η ερευνητική ομάδα προέβη σε έναν σχολιασμό των πρώτων παρατηρήσεων που προκύπτουν από την καταγραφή των χρωμάτων σε συσχετισμό με τις απαντήσεις του δείγματος σε άλλες ερωτήσεις. Αυτές αποτελούνται από τις εξής: «πώς αισθάνεστε;», «σας αρέσει η εικόνα σας ως έγκυος; Αν ναι, γιατί; Αν όχι, γιατί;», «πιστεύετε ότι η δική σας διάθεση επηρεάζει την ευημερία του παιδιού σας; Αν ναι, για ποιο λόγο;». Οι επόμενες παρατηρήσεις πραγματοποιήθηκαν με βάση το Χρωμοτέστ του Dr. Max Lüscher και υπόλοιπες βιβλιογραφικές αναφορές.

Παρατηρείται λοιπόν ότι κάθε χρώμα ενδεχομένως σηματοδοτεί τόσο θετικά όσο και αρνητικά συναισθήματα. Επίσης, διαφαίνεται ότι όμοιες απαντήσεις και συναισθήματα δεν συνδέονται μόνο με ένα χρώμα. Σε πολλές περιπτώσεις, όμοιες ψυχικές καταστάσεις αντιστοιχούν σε διαφορετική «χρωματική» αναπαράσταση.

Ο σημαντικότερος λόγος που υφίσταται το συγκεκριμένο γεγονός περιγράφεται ως εξής : πρώτον, κάθε απόχρωση διαθέτει τόσο θετική όσο και αρνητική όψη. Για παράδειγμα, το κόκκινο στην θετική του μορφή σηματοδοτεί ενεργητικότητα, ευτυχία και αυθορμητισμό, ενώ στην αρνητική του όψη είναι σύμβολο του φόβου, της κυκλοθυμίας και της οργής. (Χρωμοτέστ, Dr. Max Lüscher)

Επιπρόσθετα, συμβαίνει συχνά δυο ή παραπάνω χρώματα να υποδηλώνουν το ίδιο συναίσθημα. Παραδειγματικά, αναφέρεται ότι και το κόκκινο, το κίτρινο, το λευκό θεωρούνται σύμβολα ευτυχίας στην θετική τους όψη. (Χρωμοτέστ , Dr. Max Lüscher)

Από τα προαναφερθέντα, δίνεται μια πρώτη εξήγηση για ποιο λόγο παρατηρείται στον πίνακα 5.1. η καταγραφή ίδιων συναισθηματικών καταστάσεων σε

ορισμένα χρώματα. Σε επόμενο κεφάλαιο, θα αποδειχτεί ότι υπάρχει μια ακόμη αιτία που συμβαίνει αυτό το γεγονός και δεν είναι άλλη παρά η ύπαρξη αντικρουόμενων συναισθημάτων των γυναικών κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης. Άλλωστε, η εγκυμοσύνη είναι μια περίοδος που χαρακτηρίζεται από ποικιλία συναισθημάτων και συγκινήσεων. (Α.Β. Ρήγα, 1991)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ
ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΘΕΤΙΚΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ
ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ «ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ» ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ
ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ(5.2.α)

<u>ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ</u>	<u>ΧΡΩΜΑΤΑ</u>	<u>ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ</u>
30 Έγκυες Γυναίκες	Γαλάζιο	«χαρούμενη», «αισιόδοξη», «ένιωσα υπέροχα όταν άκουσα το παιδί μου», «δάκρυσα από χαρά όταν ένιωσα για πρώτη φορά το παιδί μου», «δυνατή», «όπως αισθάνεται η μητέρα αισθάνεται και το παιδί», «ήταν η καλύτερη στιγμή της ζωής μου όταν ένιωσα το παιδί μου», «εάν εγώ δεν είμαι χαρούμενη και ήρεμη για την εγκυμοσύνη μου, το μωρό αντιλαμβάνεται τα πάντα. Άρα πρέπει να του δείχνω την χαρά μου λέγοντας του πόσο τυχερή είμαι που θα έρθει στην ζωή μας σε λίγο καιρό», «το μωρό μου αντιλαμβάνεται όλες τις αλλαγές στην ψυχή και το σώμα, καλές και κακές», «το έμβρυο αντιλαμβάνεται την διάθεση και τα συναισθήματα της μητέρας », «ένιωσα συγκίνηση και χαρά όταν άκουσα το παιδί μου», «αισθάνθηκα πως πλέον έχω ευθύνες όταν άκουσα για πρώτη φορά το παιδί», «το μωρό αντιλαμβάνεται την ευημερία όταν υπάρχει υγιής σχέση μεταξύ των συζύγων», «το παιδί επηρεάζεται περισσότερο από τον άνθρωπο που το

		<p>φροντίζει», «ένιωσα περιέργεια και ανυπομονησία όταν κατάλαβα το παιδί μου», «η διάθεση μου επηρεάζει το έμβρυο αφού πλέον αντιδρά ανάλογα», «δάκρυσα όταν ένιωσα το μωράκι», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί κυοφορώ μια ζωή», «αισθάνθηκα υπέροχα για δεύτερη φορά όταν άκουσα το έμβρυο», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί αισθάνομαι και 'βλέπω' το μωρό να μεγαλώνει μέσα μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είναι και αυτό ένα κομμάτι από την ζωή μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί όπως μου λένε όλοι έχω ομορφύνει πολύ», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είναι κάτι μαγικό», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί δεν την βλέπω καθόλου αρνητικά», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί θέλω το παιδί πολύ, η εγκυμοσύνη είναι πολύ καλή και προς το παρόν δεν έχει αλλάξει πολύ το σώμα μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είναι χαριτωμένη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί βλέπω το θαύμα πως εξελίσσεται», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είναι η πιο γλυκιά αναμονή και οι ατέλειες σου φαντάζουν τέλειες»</p>
14 Έγκυες Γυναίκες	Κόκκινο	«αισθάνθηκα υπέροχα όταν άκουσα πρώτη φορά το μωρό μου»,

		<p>«χαρούμενη», «δυνατή», «αισθάνθηκα ωραία αλλά περίεργα όταν αντιλήφθηκα το μωρό», «ότι αισθάνομαι εγώ αισθάνεται και το μωρό», «αισιόδοξη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί με ευχαριστεί το αποτέλεσμα», «η ψυχολογία του μωρού μου είναι και δική μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί ήθελα να μείνω έγκυος», «ένιωσα μοναδικά όταν άκουσα το μωράκι μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί δίνω ζωή», «δεν περιγράφεται η χαρά της στιγμής που ακούς πρώτη φορά το μωρό», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί δεν υπάρχουν προβλήματα», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί βλέπω κάπως αλλιώς τον εαυτό μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί νιώθω το νόημα της ζωής», «νιώθω υπέροχα όταν ακούω το παιδί ειδικά όταν κλοτσάει», «όταν εγώ αισθάνομαι καλά το παιδί το νιώθει και αισθάνεται ασφάλεια», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί βλέπω το σώμα μου να αλλάζει για κάποιο σκοπό»</p>
13 Έγκυες Γυναίκες	Λευκό	<p>«χαρούμενη», «δυνατή», «αισιόδοξη», «ένιωσα υπέροχα όταν άκουσα πρώτη φορά το μωράκι μου», «το μωρό μου επηρεάζεται από την διάθεση μου αφού αναπτύσσεται σε ένα ευχάριστο οικογενειακό περιβάλλον»,</p>

		<p>«αισθάνθηκα τέλεια όταν άκουσα το μωρό μου», «αισθάνθηκα τρομερά όταν άκουσα το παιδί», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είναι μοναδικό», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είμαι ολοκληρωμένη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί φέρνω μια καινούρια ζωή», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί ήθελα πολύ αυτή την εγκυμοσύνη», «πιστεύω πως δεν υπάρχουν λέξεις που να περιγράφουν την μοναδικότητα της στιγμής που ακούς για πρώτη φορά το παιδί. Δεν είσαι σίγουρη αρχικά αν είναι αλήθεια ή αν έχεις παραισθήσεις έως ότου να το ξανααισθανθείς», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είναι μια φυσιολογική μεταβολή στο σώμα», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είμαι πιο όμορφη από πριν»</p>
9 Έγκυες Γυναίκες	Πορτοκαλί	<p>«χαρούμενη», «αισθάνθηκα τέλεια όταν ένιωσα το παιδί μου», «αισιόδοξη», «ένιωσα υπέροχα όταν άκουσα το παιδί μου», «υπάρχει αλληλοσύνδεση ψυχολογίας μεταξύ μητέρας και εμβρύου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είμαι ευτυχισμένη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είναι τιμητικό να είναι μια γυναίκα έγκυος», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είμαι κούκλα», «αισθάνθηκα</p>

		<p>χαρούμενη και ανακουφισμένη όταν άκουσα το παιδί», «όλοι θεωρούν ότι η δική μου καλή διάθεση επηρεάζει το έμβρυο», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είναι κάτι φυσιολογικό», «είμαστε ένα όπως έχει αποδειχθεί και επιστημονικά και βιωματικά», « μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί θα φέρω στον κόσμο το παιδί μας», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί έχω στην κοιλιά μου το ομορφότερο μωρό του κόσμου»</p>
9 Έγκυες Γυναίκες	Ροζ	<p>«αισθάνομαι πολύ ωραία όταν άκουσα πρώτη φορά το μωρό», «χαρούμενη», «αισιόδοξη», «αισθάνθηκα καθηλωτικά όταν ένιωσα το παιδί να κινείται μέσα μου», «η ευημερία του παιδιού μου εξαρτάται από μένα και την διάθεση μου», «ένιωσα χαρά όταν άκουσα το παιδί μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είμαι πολύ χαριτωμένη», «δεν μπορώ να περιγράψω τα συναισθήματα μου όταν άκουσα το μωρό. Απλά, γεμάτη ευθύνη και χαρά. Πρωτόγνωρα!», «όταν είμαι ήρεμη και χαρούμενη, είναι και το έμβρυο», «το έμβρυο καταλαβαίνει τα πάντα μέσα μου και επηρεάζεται», «πρώτη φορά χαίρομαι που έχω κιλά παραπάνω και νιώθω όμορφη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί ήταν κάτι που το επιθυμούσα πολύ», «μου</p>

		αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί σηματοδοτεί την δημιουργία μιας νέας ζωής», «την πρώτη φορά που είχα επαφή με το μωρό ένιωσα απίστευτα ευτυχισμένη που αισθάνθηκα το παιδί μέσα μου», «η εικόνα μου ως έγκυος μου αρέσει γιατί με κάνει να συνειδητοποιήσω τι πραγματικά θα συμβεί, αυτό που ήθελα εδώ και πολύ καιρό»
8 Έγκυες Γυναίκες	Πράσινο	«χαρούμενη», «δυνατή», «το παιδί επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από την μητέρα του», «αισιόδοξη», «δεν περιγράφεται με λόγια πως ένιωσα όταν άκουσα το μωράκι μου», «αισθάνθηκα φανταστικά όταν είδα το παιδί μου στον υπέρηχο», «το παιδί παίρνει τα ερεθίσματα από το περιβάλλον και περισσότερο από την μητέρα του», «το παιδί αντιλαμβάνεται την δική μου διάθεση», «κατακλύστηκα από χαρά αλλά και από περιέργεια όταν άκουσα το παιδί μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί δεν έχω πάρει κιλά», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί θα αποκτήσω οικογένεια», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί τονίζει την σεξουαλικότητά μου ως γυναίκα», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είναι κάτι καινούριο και ασυνήθιστο»
6 Έγκυες Γυναίκες	Μπλε	«χαρούμενη», «δυνατή», «αισιόδοξη», «ένιωσα απεριγράπτα όταν αντιλήφθηκα το μωράκι

		μου», «ένιωσα υπέροχα όταν άκουσα το μωρό», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί έχω καλή εγκυμοσύνη, χωρίς αδιαθεσίες», «η δική μου διάθεση επηρεάζει το μωρό γιατί προς το παρόν ζούμε σε ένα σώμα και στη συνέχεια θα ζούμε σε ένα σπίτι, όποτε μάλλον είναι επόμενη και αναπόφευκτη η επιρροή», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί η περίοδος της εγκυμοσύνης είναι η σημαντικότερη στη ζωή μιας γυναίκας», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί καμαρώνω για την κοιλίτσα μου», «από τότε που άκουσα πρώτη φορά το μωρό, ένιωσα ανακούφιση, τώρα πια είναι η παρέα μου»
3 Έγκυες Γυναίκες	Λαχανί	«χαρούμενη», «δυνατή», «αισιόδοξη», «ένιωσα ευχάριστα όταν άκουσα το μωρό», «έχει αποδειχθεί από έρευνες ότι η δικιά μου διάθεση επηρεάζει το μωρό μου», «μου αρέσει η εικόνα ως έγκυος γιατί φαίνομαι διαφορετική», «αισθάνθηκα χαρά και συγκίνηση όταν άκουσα το παιδί μου», «λόγω των ορμονών που εκκρίνονται στο σώμα μου επηρεάζεται και η διάθεση του εμβρύου»
3 Έγκυες Γυναίκες	Τιρκουάζ	«αισιόδοξη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί δεν με ενδιαφέρει τόσο η εξωτερική εμφάνιση», «είναι γεγονός ότι η ψυχική διάθεση της μητέρας επηρεάζει άμεσα την ευημερία του παιδιού», «μου αρέσει η

		<p>εικόνα μου σαν έγκυος γιατί είμαι απλά υπέροχη», «αισθάνθηκα πανέμορφα όταν άκουσα το μωρό πρώτη φορά», «η δική μου διάθεση επηρεάζει το παιδί γιατί είμαστε αλυσίδα», «δυνατή», «όταν άκουσα το παιδί για πρώτη φορά ένιωσα πρωτόγνωρα συγκινημένη και πως αγαπάω πάρα πολύ ένα παιδί που δεν έχω δει ακόμα», «επηρεάζει η διάθεση μου το έμβρυο γιατί πάντα τα παιδιά παραδειγματίζονται και μιμούνται τους γονείς»</p>
2 Έγκυες Γυναίκες	Φούξια	<p>«χαρούμενη», «αισιόδοξη», «αισθάνθηκα φανταστικά όταν ένιωσα το παιδί μέσα μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί μου αρέσει αυτός ο ρόλος», «πιστεύω ότι η δική μου διάθεση επηρεάζει την ευημερία του παιδιού γιατί το έχω διαπιστώσει από την πρώτη μου εγκυμοσύνη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί εκπέμπει την ψυχική πληρότητα που νιώθω», «τα ερεθίσματα που θα προσφέρω κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης στο μωρό μου είναι πολύ σημαντικά για την μετέπειτα πορεία του ως άτομο»</p>
1 Έγκυος Γυναίκα	Μωβ	<p>«χαρούμενη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί αγοράζω και φοράω ωραία ρούχα», «δεν περιγράφεται πως ένιωσα όταν άκουσα το μωρό»</p>
1 Έγκυος Γυναίκα	Κίτρινο	<p>«αισθάνθηκα αμηχανία και ευτυχία όταν άκουσα πρώτη φορά το παιδί μου», «μου αρέσει η εικόνα μου</p>

		ως έγκυος γιατί θεωρώ πως έχω την ομορφότερη κοιλιά που υπάρχει», «το σώμα μου είναι το σπίτι του μωρού μου και θέλω αυτό να είναι φωτεινό και χαρούμενο»
--	--	---

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ «ΧΡΩΜΑΤΙΚΩΝ»
ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ, ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΘΕΤΙΚΩΝ
ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ(5.2.β)

Παρακάτω παρατίθεται πίνακας όπου αναφέρονται ενδεικτικά οκτώ περιστατικά από το δείγμα όπου οι θετικές απαντήσεις τους ταυτίζονται με τα συναισθήματα τους.

<u>ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ</u>	<u>ΧΡΩΜΑ</u>	<u>ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ</u>	<u>ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ</u>
1 γυναίκα έγκυος	πορτοκαλί	«λατρεύω την εικόνα μου ως έγκυος»	«χαρούμενη»
1 γυναίκα έγκυος	λευκό	«μου αρέσει να βλέπω τον εαυτό μου στον καθρέφτη»	«χαρούμενη», «αισιόδοξη»
1 γυναίκα έγκυος	μπλε	«μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος»	«χαρούμενη», «δυνατή», «αισιόδοξη»
1 γυναίκα έγκυος	γαλάζιο	«δάκρυσα από χαρά όταν άκουσα για πρώτη φορά το παιδί μου», «η εικόνα μου είναι ένα κομμάτι από την ζωή μου»	«χαρούμενη»
1 γυναίκα έγκυος	φούξια	«μου αρέσει ο ρόλος της εγκύου», αισθάνθηκα φανταστικά όταν ένιωσα το μωρό»	«αισιόδοξη», «δυνατή»

1 γυναίκα έγκυος	Λευκό	«μου αρέσει η εικόνα μου γιατί φέρνω μια καινούρια ζωή», «η πρώτη επαφή με το έμβρυο ήταν υπέροχη»	«χαρούμενη»
1 γυναίκα έγκυος	κόκκινο	«η δική μου καλή διάθεση επηρεάζει άμεσα το μωρό», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί δεν αντιμετωπίζω προβλήματα», «αισθάνθηκα χαρά όταν άκουσα το μωρό»	«χαρούμενη»
1 γυναίκα έγκυος	πορτοκαλί	«θα φέρω στον κόσμο το παιδί μας, υπέροχο!»	«χαρούμενη»

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Όπως έχει αναφερθεί και τεκμηριωθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο, πολλές φορές το άτομο καταδεικνύει τα θετικά του συναισθήματα με την επιλογή χρωμάτων, τις περισσότερες φορές φωτεινών (φούξια, κίτρινο, τρκουάζ κ.τ.λ.).

Είναι αναμενόμενο λοιπόν οι έγκυες που συνιστούν το δείγμα να επιλέγουν διαφόρων αποχρώσεων φωτεινά χρώματα για να «αποκαλύψουν» τα θετικά συναισθήματα που κατακλύζουν το «είναι» τους. Άλλωστε, στην παρούσα έρευνα καταγραφήκαν σχετικά ικανοποιητικά ποσοστά θετικών συναισθημάτων.(χαρούμενη (71%), δυνατή (18%) ,αισιόδοξη (24%)).

Επιπλέον, η ερευνητική ομάδα κατέγραψε ιδιαίτερα ενθαρρυντικές απαντήσεις στις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου που περιλάμβανε το κύριο ερευνητικό εργαλείο, το ερωτηματολόγιο. Οι περισσότερες από αυτές αναγράφονται στους πίνακες 5.2.α. και 5.2.β σε αυτό το σημείο κρίνεται αναγκαίο να αναφερθούν ενδεικτικά οι εξής : «θα φέρω στον κόσμο το παιδί μας, υπέροχο!», «μου αρέσει η εικόνα μου γιατί φέρνω μια καινούρια ζωή» «όταν άκουσα το παιδί για πρώτη φορά ένιωσα πρωτόγνωρα συγκινημένη και πως αγαπάω πάρα πολύ ένα παιδί που δεν έχω δει ακόμα», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί καμαρώνω για την κοιλίτσα μου», «από τότε που άκουσα πρώτη φορά το μωρό, ένιωσα ανακούφιση, τώρα πια είναι η παρέα μου».

Συμπερασματικά λοιπόν, οι έγκυες χαρακτηρίζονται από θετικά συναισθήματα εξαιτίας της προσμονής και της ανυπομονησίας για το μελλογέννητο παιδί. Ωστόσο, στη συνέχεια θα διερευνηθεί αν οι θετικές απαντήσεις αντανακλούν την πραγματικότητα και την αληθινή ψυχική κατάσταση του δείγματος σε όλες τις περιπτώσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ
ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ
ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ «ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ» ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ
ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ(5.3.α)

<u>ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ</u>	<u>ΧΡΩΜΑΤΑ</u>	<u>ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ</u>
30 Έγκυες Γυναίκες	Γαλάζιο	«κουρασμένη», «αγχωμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου», «αισθάνομαι περίεργα όταν νιώθω το μωρό να ζει μέσα μου», « δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είμαι ‘χοντρή’», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί έχει αλλάξει το σώμα μου», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί αλλάζει το σώμα και η ψυχολογία μου», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί δυσκολεύουν οι κινήσεις μου»,
14 Έγκυες Γυναίκες	Κόκκινο	«κουρασμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου», «αγχωμένη», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί έχω πάρει κιλά και νομίζω ότι έγινα άσχημη», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί παίρνω πολλά κιλά», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί έχει αλλάξει η εξωτερική μου εμφάνιση»
13 Έγκυες Γυναίκες	Λευκό	«αγχωμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητες μου», «κουρασμένη»
9 Έγκυες Γυναίκες	Πορτοκαλί	«αγχωμένη», «κουρασμένη», «έχω

		μειώσει τις δραστηριότητες μου»
9 Έγκυες Γυναίκες	Ροζ	«έχω μειώσει τις δραστηριότητες μου», «αγχωμένη», «κουρασμένη», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί το βρίσκω χάλια»,
8 Έγκυες Γυναίκες	Πράσινο	«αγχωμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου», «κουρασμένη», «αισθάνθηκα πόνο όταν άκουσα πρώτη φορά το παιδί μου»,
6 Έγκυες Γυναίκες	Μπλε	«αγχωμένη», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί νομίζω ότι το φούσκωμα και το πρήξιμο με έχουν μεταμορφώσει σε ένα ελεφαντάκι»,
3 Έγκυες Γυναίκες	Λαχανί	«κουρασμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου σαν έγκυος γιατί νιώθω σαν ελέφαντας»,
3 Έγκυες Γυναίκες	Τιρκουάζ	Δεν καταγράφηκαν αρνητικά συναισθήματα.
2 Έγκυες Γυναίκες	Φούξια	«αγχωμένη»
1 Έγκυος Γυναίκα	Μωβ	Δεν καταγράφηκαν αρνητικά συναισθήματα.
1 Έγκυος Γυναίκα	Κίτρινο	«αγχωμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου»,

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ «ΧΡΩΜΑΤΙΚΩΝ»
ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ, ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ
ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ (5.3.β)

Παρακάτω παρατίθεται πίνακας όπου αναφέρονται ενδεικτικά περιστατικά από το δείγμα όπου οι αρνητικές απαντήσεις τους ταυτίζονται με τα συναισθήματα τους.

<u>ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ</u>	<u>ΧΡΩΜΑ</u>	<u>ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ</u>	<u>ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ</u>
1 έγκυος γυναίκα	κόκκινο	«δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος»	«κουρασμένη»
1 έγκυος γυναίκα	γαλάζιο	«δεν θέλω να φαντάζομαι την προσωπικότητα του παιδιού μου»	«κουρασμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου»
1 έγκυος γυναίκα	κόκκινο	«δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί έχω πάρει πολλά κιλά»	«κουρασμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου»
1 έγκυος γυναίκα	ροζ	«χαρακτηρίζω χάλια την εικόνα που παρουσιάζω ως έγκυος»	«αγχωμένη»
1 έγκυος γυναίκα	θαλασσί	«δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί με δυσκολεύουν οι κινήσεις μου και δεν υπάρχει τίποτα που να μπορώ να κάνω για να το αλλάξω αυτό»	«κουρασμένη», «απαισιόδοξη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου»
1 έγκυος γυναίκα	κόκκινο	«μερικές φορές αντιμετωπίζω αρνητικά την μητρότητα», «δεν αισθάνομαι ωραία με την εικόνα που παρουσιάζω»	«κουρασμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητες που εκτελούσα πριν μείνω έγκυος»

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Είναι ευρέως γνωστό ότι τόσο τα θετικά όσο και τα αρνητικά συναισθήματα ταυτίζονται μέσα από την θεωρία των χρωμάτων. Τα χρώματα καταδεικνύουν την ψυχοσύνθεση κάθε ανθρώπινης μονάδας μια δεδομένη χρονική στιγμή της ζωής του. Όσο πιο σημαντική είναι αυτή η στιγμή για το άτομο τόσο πιο σημαντική καθίσταται η διερεύνηση του χρώματος που το αντιπροσωπεύει. Η εγκυμοσύνη θεωρείται μια από τις πιο κρίσιμες περιόδους στη ζωή μιας γυναίκας. Επομένως, απαιτείται μεγάλη προσοχή στην διερεύνηση της επιλογής των χρωμάτων από το δείγμα τις παρούσας έρευνας, ιδιαίτερα όταν τα χρώματα συνδυάζονται με αρνητικά συναισθήματα όπως στην προκειμένη περίπτωση.

Παρατηρείται λοιπόν ότι έγκυες επέλεξαν χρώματα που ενώ στην θετική τους όψη συμβολίζουν θετικά συναισθήματα, ωστόσο το μέρος του δείγματος που προέβη σε αυτήν την επιλογή χαρακτηρίζεται από αρνητική διάθεση. (απαισιοδοξία, θλίψη). Το ίδιο εμφανίζεται και στις απαντήσεις που συνοψίζονται στους πίνακες 5.3.α. και 5.3.β. Κρίνεται αναγκαίο να αναφερθούν μερικές από αυτές : «χαρακτηρίζω χάλια την εικόνα που παρουσιάζω ως έγκυος», «αισθάνθηκα πόνο όταν άκουσα πρώτη φορά το παιδί μου», «αισθάνομαι περίεργα όταν νιώθω το μωρό να ζει μέσα μου», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είμαι ‘χοντρή’», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί έχει αλλάξει το σώμα μου».

Από την μια πλευρά είναι λογικό να υπάρχει συσχέτιση μεταξύ αρνητικών συναισθημάτων και χρωμάτων αφού όλα τα χρώματα στην αρνητική τους όψη σηματοδοτούν και αρνητικά συναισθήματα. Παραδειγματικά, σύμφωνα με το χρωμοτέστ του Dr. Max Lüscher, το μπλε στην αρνητική του μορφή συμβολίζει μόχθο

χωρίς αποτέλεσμα και στασιμότητα ενώ το πράσινο αρνητικά σημαίνει αναποφασιστικότητα και δισταγμό.

Τέλος, οι παραπάνω πίνακες καταγράφουν τα ποσοστά στο οποία οδηγήθηκε η ερευνητική ομάδα έπειτα από την ποσοτική ανάλυση των δεδομένων της έρευνας και αφορούν τα συναισθήματα που φέρουν αρνητισμό. Με άλλα λόγια, οι συγκεκριμένες «χρωματικές» αναπαραστάσεις αντιπροσωπεύουν το 38% του δείγματος που δηλώνει «αγχωμένη», το 24% επί του δείγματος που προέβη σε μείωση των δραστηριοτήτων του από την στιγμή που έμεινε έγκυος και τέλος, το 21% του δείγματος που απαντά πως είναι «κουρασμένη».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΑΝΤΙΚΡΟΥΟΜΕΝΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ(5.4.)

Παρακάτω θα παρατεθούν ενδεικτικά ορισμένα παραδείγματα αντίφασης συναισθημάτων που θα σχολιαστούν στην συνέχεια:

<u>ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ</u>	<u>ΧΡΩΜΑ</u>	<u>ΘΕΤΙΚΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ</u>	<u>ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ</u>
1 έγκυος γυναίκα	γαλάζιο	«χαρούμενη», «το μωρό μου είναι άμεσα συνδεδεμένο μαζί μου»	«δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί έχει αλλάξει δραματικά το σώμα μου»
1 έγκυος γυναίκα	γαλάζιο	«μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος», «ευτυχισμένη»	«κουρασμένη», «δεν φαντάζομαι την προσωπικότητα του παιδιού μου»
1 έγκυος γυναίκα	κόκκινο	«αισθάνθηκα υπέροχα, όταν άκουσα πρώτη φορά το μωρό», «χαρούμενη»	«δεν μου αρέσει η εικόνα νου ως έγκυος γιατί μοιάζω με ελεφαντάκι», «κουρασμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου»
1 έγκυος γυναίκα	κόκκινο	«χαρούμενη»	«δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί έχει αλλάξει πολύ η εξωτερική μου εμφάνιση», «αγχωμένη»
1 έγκυος γυναίκα	κίτρινο	«έχω την ομορφότερη κοιλίτσα του κόσμου», «νιώθω την αντιστοιχία των συναισθημάτων μέσω της μικρής επικοινωνίας που έχουμε αναπτύξει»	«αγχωμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου»
1 έγκυος γυναίκα	γαλάζιο	«χαρούμενη», «δυνατή», «αισιόδοξη»	«δεν μου αρέσει η εικόνα ως έγκυος», «αγχωμένη», «έχω μειώσει τις

			δραστηριότητες μου»
1 έγκυος γυναίκα	γαλάζιο	«χαρούμενη», «δυνατή», «αισιόδοξη», «αισθάνθηκα υπέροχα όταν άκουσα το μωρό»	«κουρασμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητες μου», «βρίσκω χάλια το ότι έχει αλλάξει το σώμα και η ψυχολογία μου»
1 έγκυος γυναίκα	γαλάζιο	«μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί όλοι μου λένε πως έχω ομορφύνει πάρα πολύ», «είμαι ήρεμη και χαρούμενη, το μωρό για να το καταλάβει πρέπει να του λέω συνέχεια πόσο τυχερή είμαι που θα έρθει στην ζωή μας»	«κουρασμένη», «αγχωμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητες μου»
1 έγκυος γυναίκα	Ροζ, λευκό	«χαρούμενη», «νιώθω ευτυχία όταν ακούω το μωρό»	«κουρασμένη», «αγχωμένη», «έχω πάρει κιλά και δεν μου αρέσει ο εαυτός μου»
1 έγκυος γυναίκα	Λευκό, πορτοκαλί	«νιώθω ολοκληρωμένη όταν κυοφορώ», «χαρούμενη»	«κουρασμένη», «αγχωμένη»
1 έγκυος γυναίκα	λαχανί	«χαρούμενη», «δυνατή», «αισιόδοξη»	«νιώθω σαν ελέφαντας», «κουρασμένη»
1 έγκυος γυναίκα	πράσινο	«χαρούμενη», «δυνατή», «μου αρέσει η εικόνα μου γιατί θα αποκτήσω οικογένεια»	«ένιωσα ψυχικό και σωματικό πόνο όταν άκουσα για πρώτη φορά το μωρό», «αγχωμένη»
1 έγκυος γυναίκα	«ουράνιο τόξο», πράσινο	«μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί τονίζει την σεξουαλικότητα μου ως γυναίκα», «χαρούμενη»	«κουρασμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητες μου»
1 έγκυος γυναίκα	λευκό	«η αλλαγή της εικόνας μου είναι μια φυσιολογική μεταβολή στο σώμα», «χαρούμενη»	«κουρασμένη», «απαιδιόδοξη»

1 έγκυος γυναίκα	μπλε	«χαρούμενη», «αισιόδοξη», «νιώθω απερίγραπτα όμορφα όταν ακούω το μωρό»	«νομίζω ότι το φούσκωμα και το πρήξιμο με έχουν μεταμορφώσει σε ελεφαντάκι», «αγχωμένη»
1 έγκυος γυναίκα	Σωμόν, σιέλ	«χαρούμενη», «ένιωσα πρωτόγνωρα, συγκινημένη όταν άκουσα το μωρό μου»	«δεν μου αρέσει η εικόνα μου, έχω πάρει πολλά κιλά», «αγχωμένη»
1 έγκυος γυναίκα	Γαλάζιο, πράσινο, μπλε	«αισθάνομαι ωραία όταν ακούω το έμβρυο»	«αγχωμένη»
1 έγκυος γυναίκα	γαλάζιο	«χαρούμενη», «αισθάνθηκα περιέργεια και ανυπομονησία όταν άκουσα το μωρό»	«δεν μου αρέσει η εικόνα μου γιατί έχω παχύνει», «αγχωμένη»
1 έγκυος γυναίκα	Μπλε, γαλάζιο	«καμαρώνω για την κοιλίτσα μου», «το μωράκι μου είναι η παρέα μου»	«έχω μειώσει τις δραστηριότητες μου»
1 έγκυος γυναίκα	ροζ	«χαρούμενη», «αισιόδοξη»	«μισώ την εικόνα μου, είμαι πια πολύ χοντρή»
1 έγκυος γυναίκα	ροζ	«πρώτη φορά χαίρομαι που έχω κιλά παραπάνω», «το έμβρυο καταλαβαίνει τα πάντα μέσα μου και επηρεάζεται», «αισιόδοξη», «θα γεννήσω ένα γλυκό μωρό»	«αγχωμένη», «έχω σταματήσει να κάνω πράγματα που έκανα πριν μείνω έγκυος, γιατί πλέον δεν νιώθω ικανή για αυτά»

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Συχνά η εγκυμοσύνη είναι μια περίοδος που χαρακτηρίζεται από αντικρουόμενα συναισθήματα, κάτι το οποίο έχει αποτελέσει αντικείμενο μελέτης για πολλούς ερευνητές. Στην παρούσα έρευνα, καταγράφηκαν αρκετές σε σχέση με το σύνολο του δείγματος απαντήσεις που περιλάμβαναν ταυτόχρονα τόσο θετικά όσο αρνητικά συναισθήματα. (πίνακας 5.4.) Οι συγκεκριμένες έγκυες, χρήζουν ιδιαίτερης διερεύνησης από την ερευνητική ομάδα. Παρακάτω, θα αναλυθούν πιθανοί λόγοι ύπαρξης αντικρουόμενων συναισθημάτων κατά τη κρίσιμη περίοδο της εγκυμοσύνης.

Καταρχάς, το φαινόμενο της ταυτόχρονης παρουσίας θετικών και αρνητικών συναισθημάτων σε ένα άτομο ενδέχεται να συνιστά αποτέλεσμα αμφιθυμίας. Η μέλλουσα μητέρα συχνά παρουσιάζει αμφιθυμική στάση απέναντι στην μητρότητα (Ρήγα, 1991). Μερικές φορές κατακλύζεται από χαρά και αισιοδοξία ενώ άλλες χαρακτηρίζεται από αρνητισμό, κούραση, απαισιοδοξία και άγχος. Βασική αιτία της αμφιθυμίας πηγάζει από το γεγονός ότι η μέλλουσα μητέρα πρέπει να ανταπεξέλθει στο επαναπροσδιορισμό της ταυτότητάς της και να διακρίνει το ρόλο της ως άτομο στο διάστημα που έμεινε έγκυος και έπειτα. Επίσης, κατά τη διάρκεια της κρίσιμης περιόδου της εγκυμοσύνης κάθε γυναίκα προσδιορίζεται από παλιά ψυχικά φαινόμενα που βγαίνουν στην επιφάνεια. Παραδειγματικά, αναφέρεται πως για να βιώσει ένα κοριτσάκι μια εγκυμοσύνη χωρίς ιδιαίτερα ψυχολογικά προβλήματα πρέπει να έχει αποκτήσει την εμπειρία μιας μητέρας, η οποία θα χαίρεται την μητρότητά της και θα είναι για αυτή ένα θετικό υπόδειγμα ταύτισης (Μ. Τ. Μασκίνο, Υπάρχουν καλές μητέρες;, 2000). Επιπρόσθετα, προσπαθεί να προσδιορίσει τη σημασία της μητρότητας για την ίδια και να ανακαλύψει το μητρικό της ρόλο καθώς αναπτύσσεται το μητρικό της αίσθημα μέσα της. Μια ψυχολογική κρίση κατά τη

διάρκεια της εγκυμοσύνης μπορεί επομένως να καταστεί οριακό σημείο στη ζωή της γυναίκας, γιατί υπάρχει περίπτωση τότε να αποκτήσει μια εμπειρία αποσαφήνισης της ταυτότητάς της (Ρήγα 1991, οικογένεια, μητρότητα, αναδοχή, σελίδα 92). Ανάγοντας το παραπάνω με το φαινόμενο που καταγράφεται στους πίνακες 5.2 και 5.3, η έγκυος ενδέχεται να παρουσιάζει ταυτόχρονα θετικά και αρνητικά συναισθήματα είτε λόγω της αμφιθυμικής της στάσης απέναντι στην μητρότητα είτε λόγω της κρίσης ταυτότητας που διέρχεται κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης. Προκειμένου να αποφευχθεί η ύπαρξη αντικρουόμενων συναισθημάτων κρίνεται αναγκαία η στήριξη, η βοήθεια και η συμπαράσταση από το οικογενειακό, φιλικό περιβάλλον και από τον σύζυγο. Η έγκυος γυναίκα, έχει ανάγκη να αισθανθεί αγάπη και ασφάλεια ώστε να αποδεχτεί ομαλά τον καινούριο της ρόλο.

Όπως αποκαλύφθηκε από την διερεύνηση των δεδομένων της παρούσας έρευνας μέσω της μεθόδου της ανάλυσης περιεχομένου, τα χρώματα ταυτίζονται συχνά με αντικρουόμενες στο περιεχόμενο απαντήσεις. Επομένως, δεν είναι ορθό πάντοτε μόνο μέσω της χρωματικής θεωρίας να διεξάγονται συμπεράσματα για την ψυχική υγεία του δείγματος. Όπως φάνηκε ένα μέρος του δείγματος ενώ επέλεξε χρώματα που δηλώνουν συναισθήματα όπως χαρά και αισιοδοξία, ταυτόχρονα στις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου (που αποτελούσαν μέρος του βασικού ερευνητικού εργαλείου της παρούσας έρευνας, δηλαδή του ερωτηματολογίου) έδωσαν απαντήσεις που καταδεικνύουν συναισθήματα όπως ψυχική κούραση, άγχος και θλίψη που προέρχεται από αρνητική αντίληψη της εικόνας του εαυτού κυρίως. Αυτό, ενδεχομένως, συνέβη είτε λόγω αμηχανίας προς την ερευνητική ομάδα είτε επειδή δεν επιθυμούσαν να διαστρεβλώσουν το «πρότυπο της ευτυχισμένης μέλλουσας μητέρας», που συχνά πολιορκεί κάθε σημερινή γυναίκα. Συχνά, η έγκυος νιώθει ενοχές όταν συνειδητοποιεί ότι αρνητικά συναισθήματα κάνουν την εμφάνισή τους

στον ψυχικό τους κόσμο, γνωρίζοντας ότι η δικιά τους καλή διάθεση συνδέεται άμεσα με την ευημερία του εμβρύου (στην παρούσα έρευνα το 99,5% του δείγματος θεωρούν ότι μητέρα και έμβρυο αποτελούν μια αδιάσπαστη ενότητα για εννέα ολόκληρους μήνες). Επομένως, αρνούνται να παραδεχτούν ότι έχουν αρνητικά συναισθήματα, θεωρώντας ότι βλάπτουν το μωρό που κυφορούν και λησμονώντας ότι λόγω των ορμονών που εκκρίνονται κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, είναι λογικό να έχουν μεταπτώσεις στην ψυχική τους διάθεση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΝΟΤΗΤΑ 5.5

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνοψίζοντας τις καταγραφές που αφορούν τις «χρωματικές» αναπαραστάσεις του δείγματος των 131 εγκύων σχετικά τόσο με τα θετικά και αρνητικά συναισθήματα όσο και με τα αντικρουόμενα συναισθήματα που ανιχνεύονται στην διάθεση τους η ερευνητική ομάδα είναι σε θέση να συνάγει ασφαλή συμπεράσματα. Αυτά τα συμπεράσματα αφορούν την ψυχολογική κατάσταση της γυναίκας κατά την διάρκεια της κρίσιμης περιόδου της εγκυμοσύνης καθώς και τις αντιλήψεις της για τον εαυτό της, την εικόνα της και το παιδί που θα φέρει στον κόσμο.

Καταρχάς κρίνεται αναγκαίο να υπενθυμιστεί ότι η ερευνητική ομάδα διαπίστωσε την ύπαρξη ενός αρκετά μεγάλου μέρους του δείγματος που οι «χρωματικές» απαντήσεις σύμφωνα με τις οποίες σκιαγραφούσε το μελλογέννητο και αποκάλυπτε την ψυχική του διάθεση διέθεταν θετική χροιά. Προφανώς το συγκεκριμένο μέρος του δείγματος αφορούσε έγκυες που είχαν ικανοποιητική στήριξη από το οικογενειακό, φιλικό περιβάλλον καθώς και από τον σύζυγο. Αυτές οι γυναίκες είχαν συμφιλιωθεί απόλυτα με την ιδέα της εγκυμοσύνης και της μέλλουσας μητέρας. Επίσης, το μητρικό ένστικτο είχε αρχίσει να αναπτύσσεται με ομαλό τρόπο στην σκέψη τους και μεταβαλλόταν σιγά σιγά σε γνωστικό σχήμα και συνειδητό τρόπο συμπεριφοράς. Επιπρόσθετα, έκαναν όνειρα για το μελλογέννητο και

«έντυναν» την προσωπικότητα του μωρού τους με φωτεινά χρώματα και θετικά στοιχεία. Όλα τα παραπάνω αποκαλύπτονται από τα χρώματα που υπέδειξαν στην ερευνητική ομάδα σε άμεση συσχέτιση με τις απαντήσεις τους στις ερωτήσεις αν τους αρέσει η εικόνα τους ως έγκυος και γιατί, πως αισθάνονται, αν θεωρούν ότι η δικιά τους διάθεση επηρεάζει την ευημερία του εμβρύου και γιατί και πως φαντάζονται την προσωπικότητα του μωρού. Κρίνεται ιδιαίτερα ενθαρρυντικό το γεγονός η πλειοψηφία του δείγματος παρουσίασε θετικά συναισθήματα όσον αφορά την εγκυμοσύνη και την μητρότητα. Οι θετικές αναπαραστάσεις των Ελληνίδων εγκύων καταδεικνύουν ότι η μητρότητα τις απασχολεί σε μεγάλο βαθμό. Οι αναμνήσεις από τη παιδική τους ηλικία, ο τρόπος που έχουν αναπτύξει την προσωπικότητά τους, οι αντιλήψεις που έχουν για τον θεσμό της οικογένειας καθώς και η επιλογή του ιδανικού συντρόφου και «μέλλοντα» πατέρα αποδεικνύουν πως οι Ελληνίδες σε ένα μεγάλο ποσοστό θέλουν και έχουν την ικανότητα να διαβούν μια εγκυμοσύνη χωρίς ψυχολογικά προβλήματα και να ενσαρκώσουν το πρότυπο μιας «καλής» μητέρας που θα αναθρέψει ένα παιδί με ορθά δομημένο χαρακτήρα.

Ωστόσο, καταγράφηκαν από την ερευνητική ομάδα απαντήσεις που φανέρωναν την ύπαρξη αρνητικών συναισθημάτων και αναπαραστάσεων που έχουν οι έγκυες αναφερόμενες στην μητρότητα και την εγκυμοσύνη. Τα συναισθήματα αυτά φανέρωναν ψυχολογική και σωματική κούραση, άγχος και μείωση των δραστηριοτήτων των γυναικών που διέρχονταν την περίοδο της εγκυμοσύνης. Ενδεχομένως, οι συγκεκριμένες έγκυες λόγω των ορμονών που εκκρίνονται (όπως είναι αναμενόμενο κατά την διάρκεια της κύησης) νιώθουν θλίψη και άγχος.

Επιπρόσθετα, ίσως σε αυτό το μέρος του δείγματος να παρέχεται ελλιπής συμπαράσταση, βοήθεια και στήριξη από την οικογένεια, τους φίλους και τον σύντροφο ή οι σχέσεις τους με τα παραπάνω πρόσωπα να είναι μέτριες ή άσχημες. Επίσης, οι έγκυες που διακατέχονταν από αρνητικά συναισθήματα μπορεί να μην επιθυμούσαν στην συγκεκριμένη χρονική στιγμή να αποκτήσουν μωρό και επομένως, να μην νιώθουν ώριμες και να έχουν άγχος για ότι θα επακολουθήσει. Τέλος, υφίσταται η πιθανότητα να μην έχουν καλές αναμνήσεις από την δικιά τους μητέρα ώστε να είναι σε θέση να αναπτύξουν το μητρικό ένστικτο μέσα τους. Στο συγκεκριμένο μέρος του δείγματος, κρίνεται αναγκαίο να δοθεί η αρμόζουσα προσοχή. Οφείλει ο σύντροφος, η οικογένεια, οι φίλοι, το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό να κατανοήσουν τι αισθάνεται η μέλλουσα μητέρα, να σταθούν στο πλευρό της, να της μεταδώσουν αισθήματα ασφάλειας και σιγουριάς ώστε η έγκυος να ανταπεξέλθει στη κρίσιμη αυτή περίοδο χωρίς περαιτέρω δυσκολίες και να καταστεί μια «ιδανική» μαμά για το μωρό της.

Η επόμενη παρατήρηση η οποία περιγράφηκε εκτενέστερα σε προηγούμενο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας αφορούσε την ύπαρξη αντικρουόμενων συναισθημάτων στον ψυχικό κόσμο των εγκύων. Αυτή η ύπαρξη ενδεχομένως οφείλεται στη αμφιθυμική στάση που πολλές φορές παρουσιάζεται στην κρίσιμη περίοδο της εγκυμοσύνης, μια στάση που χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη χαράς και θλίψης, ηρεμίας και άγχους, αισιοδοξίας και απαισιοδοξίας, δυναμισμού και απραξίας σε διαφορετικές χρονικές στιγμές κατά την διάρκεια της κύησης. Η συγκεκριμένη στάση προκύπτει από τους φόβους και τις απορίες που έχει η έγκυος σχετικά με την τελική έκβαση της εγκυμοσύνης και με το πώς θα εξελιχθεί η ζωή της όντας μητέρα

και έχοντας πολλαπλές ευθύνες. Υπάρχουν στιγμές, όπως είναι φυσιολογικό, που κάθε άνθρωπος νιώθει ότι δεν θα καταφέρει να ανταπεξέλθει στον καινούριο ρόλο που του ανατέθηκε όταν υφίσταται μια μεγάλη αλλαγή στην ζωή του, πόσο μάλλον όταν αυτό το άτομο είναι μια γυναίκα που επρόκειτο να γίνει μητέρα. Σε εκείνες τις στιγμές, πρέπει και η ίδια να αναλογιστεί τις δυνάμεις της και να πιστέψει στον εαυτό της αλλά και ο περίγυρός της να την οδηγήσει προς αυτή την κατεύθυνση. Με αυτόν τον τρόπο η εμφάνιση των αρνητικών συναισθημάτων θα μειωθεί και θα πολλαπλασιαστούν τα θετικά ώστε η έγκυος να «χαρεί» την εγκυμοσύνη και την μητρότητα.

Ανακεφαλαιώνοντας, η ερευνητική ομάδα στηριζόμενη τόσο στην ποσοτική όσο και την ποιοτική ανάλυση των απαντήσεων των 131 εγκύων που συνιστά το δείγμα της παρούσας έρευνας οδηγείται στην εξής διαπίστωση σχετικά με τις κοινωνικές αναπαραστάσεις των Ελληνίδων εγκύων αναφορικά με την εγκυμοσύνη και την μητρότητα: οι περισσότερες γυναίκες προκαταβάλλονται θετικά προς το γεγονός ότι θα γίνουν μητέρες και καλλιεργούν το μητρικό συναίσθημα μέσα τους. Η προ και περιγεννητική περίοδος της εγκύου θα πρέπει να περιλαμβάνει ψυχοκοινωνική υποστήριξη και πλήρη συμπαράσταση από την οικογένεια, τον εργασιακό χώρο και την νοσηλευτική ομάδα προκειμένου η μέλλουσα μητέρα να βιώσει μια αρμονική συμβίωση με το έμβρυο και να θέσει θεμέλια για μια υγιή σχέση ανάμεσα τους μετά το τέλος της εγκυμοσύνης. Τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης αναφορικά με τις κοινωνικές αναπαραστάσεις της Ελληνίδας εγκύου για την μητρότητα, αποδεικνύουν ότι οι έγκυες εισπράττουν συμπαράσταση, βοήθεια και στήριξη τόσο από τις μητέρες τους, όσο και από τον σύζυγό τους αφού αντιδρούν θετικά στις ανάγκες της εγκύου για συναισθηματική και οικονομική υποστήριξη, ενώ

πολύ καλές φαίνεται να είναι και οι σχέσεις της εγκύου με τον Μαιευτήρα-Γυναικολόγο και το νοσηλευτικό προσωπικό.

Παράλληλα, διαπιστώθηκε σε μικρό αλλά όχι αμελητέο βαθμό η ύπαρξη αρνητικών και αντικρουόμενων συναισθημάτων κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης. Για αυτό τον λόγο, πρέπει τόσο εκ μέρους της πολιτείας όσο και από την μεριά του οικογενειακού και κοινωνικού περιβάλλοντος κάθε εγκύου να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια που θα έχει ως στόχο την ψυχολογική κυρίως στήριξη της. Με αυτόν τον τρόπο θα επιτευχθεί η μείωση, αν όχι η εξάλειψη περιπτώσεων εγκύων που κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης τους νιώθουν άγχος, θλίψη και γενικότερα «βάλλονται» από αρνητικά συναισθήματα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τέλος, ευχή θα αποτελούσε για την επιστήμη της ψυχολογίας γενικότερα όσο και για τον τομέα της κλινικής-κοινωνικής ψυχολογίας ειδικότερα, τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας να αποτελέσουν την απαρχή και το έναυσμα για περαιτέρω μελέτη και διερεύνηση της κρίσιμης περιόδου της εγκυμοσύνης και της μητρότητας ώστε να αντιμετωπίζεται και να στηρίζεται σε ολοένα και πιο ικανοποιητικό βαθμό η έγκυος γυναίκα στην Ελλάδα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Παρακάτω παρατίθεται σε ανακατασκευασμένη μορφή σε σχέση με την αρχική το ερωτηματολόγιο που αποτέλεσε το βασικό ερευνητικό εργαλείο της παρούσας έρευνας.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ Τμήμα Ψυχολογίας

Αγαπητή φίλη ,

Παρακαλούμε απαντήστε στο παρακάτω ερωτηματολόγιο με απόλυτη ειλικρίνεια ώστε να διασφαλιστεί η εγκυρότητα της έρευνας που διεξάγετε από το τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης . Δεν υπάρχουν σωστές η λανθασμένες απαντήσεις . Αυτό που έχει σημασία είναι να απαντήσετε με βάση τις προσωπικές σας εμπειρίες . Θα τηρηθεί πλήρης εχεμύθεια στα προσωπικά σας δεδομένα . Παρακαλούμε , απαντήστε σε όλα τα ερωτήματα εφ' όσον καταλαβαίνετε την ερώτηση .

Με Ευχαριστίες,
Από την Επιστημονική Υπεύθυνη
και την ερευνητική ομάδα

Α.ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ- ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Φύλο : α)Θήλυ

β) Άρρεν

2.Ηλικία :

3.Επάγγελμα :

Τόπος μόνιμης κατοικίας: Χωριό (έως 2000 κάτοικοι)
Κωμόπολη (2000-10.000 κάτοικοι)
Πόλη (10.000-80.000 κάτοικοι)
Μεγαλούπολη (πάνω από 80.000 κάτοικοι)

Οικογενειακή κατάσταση : Με σύζυγο
Διαζευγμένη
Χήρα
Ανύπαντρη μητέρα

Μορφωτικό επίπεδο : Μερικές τάξεις Δημοτικού
Απόφοιτος Δημοτικού
Απόφοιτος Γυμνασίου
Απόφοιτος Λυκείου
Απόφοιτος Ανώτερης Σχολής
Απόφοιτος Ανώτατης Σχολής

Εθνικότητα : Ελληνική Άλλη Ποια ;
.....

Υπηκοότητα : Ελληνική Άλλη Ποια;
.....

Μητέρα :

Τόπος μόνιμης κατοικίας : Χωριό (έως 2000 κάτοικοι)
Κωμόπολη (2000-10.000 κάτοικοι)
Πόλη (10.000-80.000 κάτοικοι)
Μεγαλούπολη (πάνω από 80.000 κάτοικοι)

Οικογενειακή κατάσταση : Με σύζυγο
Διαζευγμένη
Χήρα
Ανύπαντρή μητέρα

Μορφωτικό επίπεδο : Μερικές τάξεις Δημοτικού
Απόφοιτος Δημοτικού
Απόφοιτος Γυμνασίου
Απόφοιτος Λυκείου
Απόφοιτος Ανώτερης Σχολής
Απόφοιτος Ανώτατης Σχολής

Εθνικότητα : Ελληνική Άλλη Ποιά ;
.....

Υπηκοότητα : Ελληνική Άλλη Ποιά ;
.....

Διαμονή Γονέων

Κοντά στο σπίτι της εγκύου ΝΑΙ ΟΧΙ

Μακριά από το σπίτι της εγκύου ΝΑΙ ΟΧΙ

Μαζί με την έγκυο ΝΑΙ ΟΧΙ

Αδέλφια : ΝΑΙ ΟΧΙ

Β.ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Πως είναι οι σχέσεις με την μητέρα σας ;

Πολύ Καλές	Καλές	Μέτριες	Καθόλου
------------	-------	---------	---------

Πως είναι οι σχέσεις με τον πατέρα σας ;

Πολύ Καλές	Καλές	Μέτριες	Καθόλου
------------	-------	---------	---------

Πως είναι οι σχέσεις σας με τα αδέλφια ;

Πολύ Καλές	Καλές	Μέτριες	Καθόλου
------------	-------	---------	---------

Πως ήταν οι σχέσεις σας με τον σύζυγο πριν την εγκυμοσύνη ;

Πολύ Καλές	Καλές	Μέτριες	Καθόλου
------------	-------	---------	---------

Πως ήταν οι σχέσεις σας με τον σύζυγο κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης ;

Πολύ Καλές	Καλές	Μέτριες	Καθόλου
------------	-------	---------	---------

Πώς είναι οι σχέσεις σας με το νοσηλευτικό προσωπικό ;

Πολύ Καλές	Καλές	Μέτριες	Καθόλου
------------	-------	---------	---------

Πως είναι οι σχέσεις σας με τον γιατρό σας ;

Εάν ενόχζεσθε :

Πολύ Καλές	Καλές	Μέτριες	Καθόλου
------------	-------	---------	---------

εγκυμοσύνης ;

Πολύ Καλές	Καλές	Μέτριες	Καθόλου
------------	-------	---------	---------

Γ. ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ-ΒΟΗΘΕΙΑ-ΣΤΗΡΙΞΗ

Τα παρακάτω άτομα πιστεύετε ότι σας έχουν βοηθήσει κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης ;

	Συμπαράσταση	Βοήθεια	Στήριξη
Μητέρα			
Πατέρας			
Αδέρφια			
Φίλοι			

Πιστεύετε ότι σας προσέφερε ο σύζυγος :

Συμπαράσταση

λίγο.....πολύ.....καθόλου

Βοήθεια

λίγο.....πολύ.....καθόλου

Στήριξη

λίγο.....πολύ.....καθόλου

Το εργασιακό σας περιβάλλον σας προσέφερε :

Στήριξη		
Μείωση του φόρτου	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Αδειές		
Εργασίας		

Δ. ΑΝΤΙΛΗΨΗ

Πως αντιμετωπίζετε την περίοδο της εγκυμοσύνης σας ;

α) Μια μεγάλη αλλαγή στη ζωή μου

β) Φυσιολογική, δεν άλλαξε τίποτα

Πως θα χαρακτηρίζατε την μητρότητα ;

α) Ολοκλήρωση στη ζωή μιας γυναίκας

β) Μια δύσκολη περίοδος που με αγχώνει

γ) Φυσιολογική πορεία της γυναίκας

δ) Μερικές φορές την αντιμετωπίζω θετικά και άλλοτε αρνητικά

ε) Δεν απαντώ

Ε. ΕΙΚΟΝΑ ΕΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ

Σου αρέσει η εικόνα σου ως έγκυος ;

ΝΑΙ Εάν ΝΑΙ, γιατί;

.....

ΟΧΙ Εάν ΟΧΙ, γιατί;

.....

Πως αισθάνεστε;

α) Χαρούμενη

β) Κουρασμένη

γ) Αγχωμένη

δ) Δυνατή

ε) Έχω μειώσει δραστηριότητες

στ) Αισιόδοξη

Έχετε ακούσει το παιδί σας ;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Πώς αισθανθήκατε;.....

.....

.....

.....

.....

ΣΤ. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Σε ποια στιγμή της ζωής σας ήρθε αυτό το παιδί ;

α) Όταν αποφάσισα με τον σύζυγο μου να κάνουμε παιδί

β) Απρόσμενα

Έχετε κάνει υπερηχογράφημα κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης ;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Γνωρίζετε το φύλο του παιδιού ;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Αν ΝΑΙ , τι φύλο είναι : Αγόρι

Κορίτσι

Ικανοποιηθήκατε με το φύλο που σας ανακοινώθηκε από τον γιατρό σας;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Ζ. ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΓΚΥΟΥ

Πως φαντάζεστε το παιδί σαν προσωπικότητα ;

α) Δυναμικό

ε) Κοινωνικό

β) Έξυπνο

στ) Εξωστρεφή

γ) Όμορφο

ζ) Εσωστρεφή

δ) Δημιουργικό

η) Άλλο.....

Πιστεύετε ότι η δική σας θετική διάθεση , επηρεάζει την ευημερία του παιδιού σας ;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Εάν ναι, γιατί;

.....

.....

.....

Εάν όχι, γιατί;

.....

.....

.....

Με ποιο χρώμα θα αποτύπωνες την αύρα του παιδιού σας ;(φαντασθείτε το παιδί σας και διαλέξτε ένα χρώμα που πιστεύετε ότι το αντιπροσωπεύει) .

Η. ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Πως θα συνδυάσετε εργασία και παιδί ;

α) Θα διακόψω την εργασία μου

β) Θα μειώσω τις ώρες της εργασίας μου

γ) Δεν θα αλλάξει τίποτα , θα τα καταφέρω όπως όλες οι μητέρες

Ευχαριστούμε πολύ για τον χρόνο που μας διαθέσατε ..

Η επιστημονική υπεύθυνη και η ερευνητική ομάδα

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ασπιώτη, Α. (1980). Από τα Ψυχολογικά Προβλήματα του Κοριτσιού, Εκδόσεις Ινστιτούτο Ψυχολογίας και Ψυχικής Υγιεινής, Αθήνα.
2. Δαράκη, Π. (1995). Το Όραμα της ισοτιμίας της γυναίκας , Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα.
3. Δαφέρμος, Β.(2005). Κοινωνική στατιστική με το SPSS , Εκδόσεις Ζήτη, Θεσ/νίκη
4. Θέματα Μαιευτικής – Γυναικολογίας, Τεύχος 4^ο, σελ. 310-314 . (2007), Εκδόσεις Κάφκα, Αθήνα.
5. Μαρή, Ιωάννα. (2004). Ευγονία, Προγεννητική Αγωγή . Εκδόσεις Πύρινος Κόσμος , Αθήνα.
6. Μουσούρου, Λ. (1985). Γυναικεία Απασχόληση και Οικογένεια, Εκδόσεις Εστία, Αθήνα.
7. Ντικίμπο, Ε.Χ. (1998). Πρώιμη Μητέρα, Έφηβη Κύηση και Μητρότητα, Εκδόσεις Ελλην, Αθήνα.
8. Ρήγα, Α. Β. . (2005). Καρκίνος : Από την Μητέρα στην Κόρη, Η Δυναμική της Επανάληψης, Τόμος Α – Μελέτη Περιπτώσεων . Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
9. Ρήγα, Α. Β. . (2004). Κοινωνικές Αναπαραστάσεις και Ψυχοκοινωνική Ταυτότητα, Αθήνα.
10. Ρήγα, Α. Β. . (2005). Μαρία Τ.. Ιστορία ζωής, Ψυχοβιογραφική Προσέγγιση, Τόμος Β – Μελέτη Περίπτωσης. Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
11. Ρήγα, Α. Β. , Μαρκαντώνης Γ.(1991). Οικογένεια, Μητρότητα, Αναδοχή. Εκδόσεις Δ. Μαυρομάτη , Αθήνα.

12. Ρήγα, Α. Β. και συν. (2006). Αντικαιάδας, Αναπαραστάσεις και Ψυχοκοινωνικές Παρεμβάσεις για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες. Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
13. Ρήγα, Α. Β. και συν. (2007). Οικονομικές Μετανάστριες στην Ελλάδα, Διαπολιτισμικότητα και Εκπαίδευση. Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.
14. Ρήγα, Α. Β. και συν. (2003). Το κουτί της Πανδώρας: Οικογένεια και η Διαπολιτισμική της ταυτότητα σήμερα. Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
15. Συμεωνίδου, Χ. και συν. (2000). Επιθυμητό και πραγματικό μέγεθος οικογένειας . Γεγονότα του κύκλου ζωής . Εκδόσεις Ε.Κ.Κ.Ε , Αθήνα.
16. Συμεωνίδου, Χ. (1992). Απασχόληση και Γονιμότητα των γυναικών στην περιοχή της Πρωτεύουσας. Εκδόσεις Ε.Κ.Κ.Ε , Αθήνα.
17. Τάκαρη, Ν. (1998). Η Κοινωνική και Επαγγελματική θέση της σημερινής γυναίκας (στην Ελλάδα και στο εξωτερικό). Αθήνα.

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Bell, J. μτφ, επιμέλεια, Α. Β. Ρήγα.(1999). Μεθοδολογικός σχεδιασμός Παιδαγωγικής και Κοινωνικής έρευνας. Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.
2. Carol , J. μτφ, επιμέλεια Α. Β. Ρήγα.(1997). Ανύπαντρες Μητέρες. Γυναικείο κίνημα. Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.
3. Cole et Cole. (2003). Η ανάπτυξη των παιδιών. Εκδόσεις Τυπωθήτω - Γιώργος Δαρδανός, Αθήνα .
4. Eurostat (2006). People outside the labour force : Female inactivity rates down.
Retrieved on 15.02.07 from <http://www.europa.eu/eurostat>
5. Maskino, M. T. (2000). Υπάρχουν καλές μητέρες;. Εκδόσεις Μπακουμάνη, Αθήνα.
6. Lüscher, M. Χρωμοτέστ. Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα.
7. Pervin, O.J. (1999) Θεωρίες Προσωπικότητας. Έρευνα και Εφαρμογές. Εκδόσεις Τηπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός , Αθήνα.
8. Stern, E.S. (1993) Απαραίτητη Γυναίκα. Εκδόσεις Λύχνος, Αθήνα.

Άρθρα

1. Astrid, H. (2004). Like Mother, Like Daughter: Exploring Feminism's Familial Strife. Indiana University Press.
2. Aslam, M. (2006). Are You Selling the Right Colour? A Cross-cultural Review of Colour as a Marketing Cue. *Journal of Marketing Communications* Vol. 12, No. 1, 15–30.
3. Gabrielle, D. A. (2002). The Simple View of Colours and the Reference of Perceptual Terms. *Journal of Philosophy*, Vol. 77.
4. Goldberg, S., Benoit, D., Blokland, K., Madigan, S., (2003). Atypical maternal behavior, maternal representations, and infant disorganized attachment. *Development and Psychopathology*, Vol. 15, 239–257
5. Groot, R. H. M, Vuurman, E. F., Hornstra, G., Jolles, J., (2006). Differences in cognitive performance during pregnancy and early motherhood. *Psychological Medicine*, Vol. 36, 1023–1032.
6. Hyman, J. (2005). What, if anything, are colours relative to? , *Journal of Philosophy*, Vol.80.

7. Lovici, G. M. , Lopez, R.A., Coutinho, F., Patel V., (2005). Poverty, violence and depression during pregnancy: a survey of mothers attending a public hospital in Brazil. Cambridge University Press, *Psychological Medicine*. Vol. 35, 1485–1492.
8. Maughan, B., Lindelow, M., (1997) . Secular change in psychosocial risks : the case of teenage motherhood. *Psychological Medicine*, vol. 27, 1129-1144.
9. Mottram, J. , (2006). Contemporary artists and colour: Meaning, organisation and understanding. *Optics & Laser Technology*, Vol. 38 , 405–416.
10. Payli – Pottu, U., Mertesacker, B. , Beckmann, D., (2004). Predicting the development of infant emotionality from maternal characteristics. *Development and Psychopathology*, Vol. 16, 19–42.
11. Saunders, B.A.C., J. van Brakel. (1997). Are there nontrivial constraints on colour categorization?. *Behavioral And Brain Sciences* , Vol.20, 167–228.
12. Tarkka M. T. , (2001). Guidance on breastfeeding by public health nurses has an impact on competence of first-time mothers. *Primary Health Care Research and Development*, vol. 2, 80–87.
13. Uljas, H., Rautava, P., Helenius, H. , Sillanpää, M. (1999). Behaviour of Finnish 3-year-old children. I: Effects of sociodemographic factors, mother’s health, and pregnancy outcome. *Developmental Medicine & Child Neurology* , Vol. 41, 412–419.

14. Woodward, L. J. , Fergusson, D. M. , Horwood, L. J. , (2006). Gender differences in the transition to early parenthood. *Development and Psychopathology*, Vol. 18, 275–294.